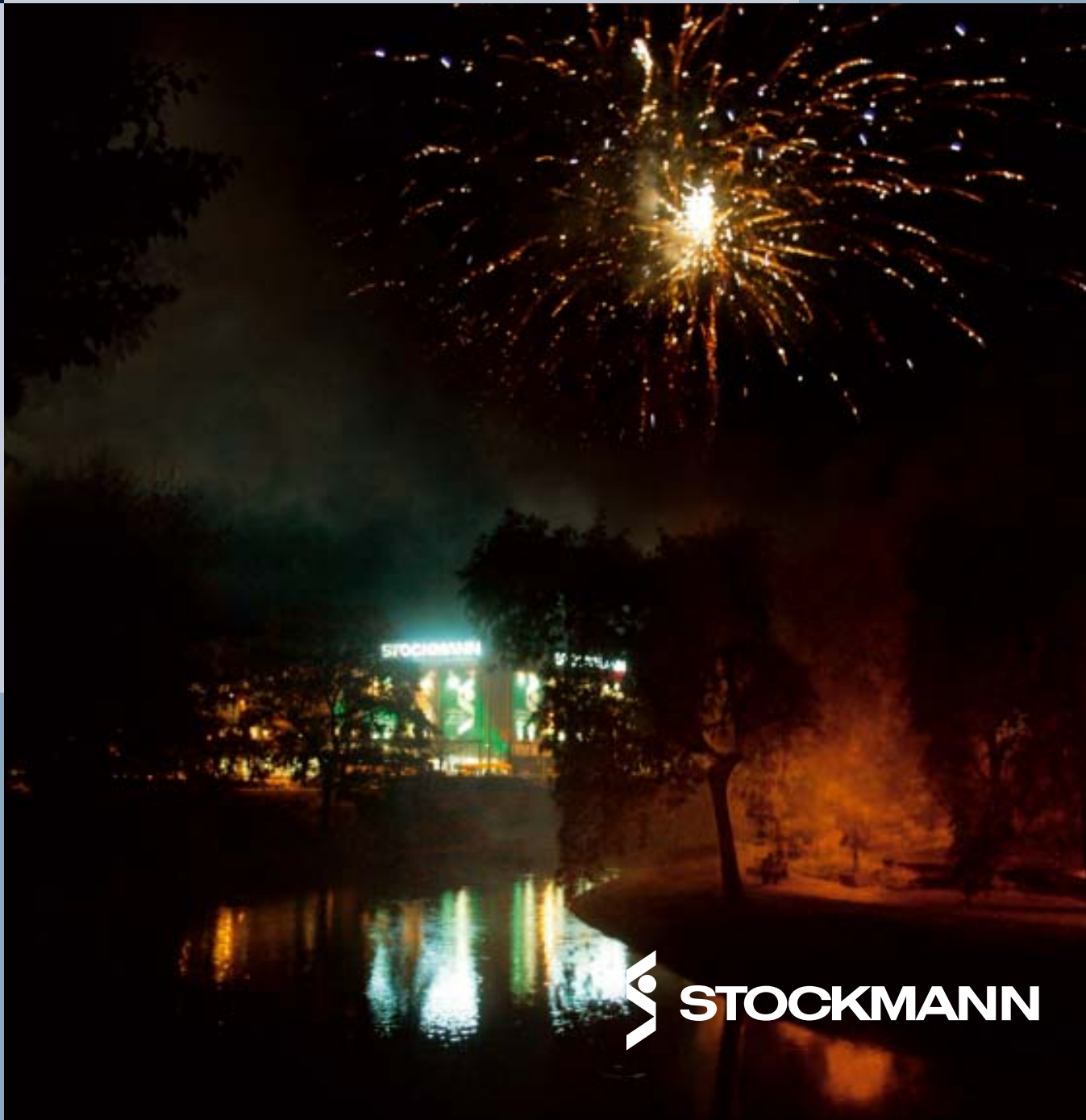

2003
VUOSIKERTOMUS

Sisältö

Stockmann-konsernin perusarvot	3
Stockmann vuonna 2003	4
Liiketoimintaryhmät lyhyesti	5
Vuoden 2003 merkittäviä tapahtumia	6
Tietoja osakkeenomistajille	7
Toimitusjohtajan katsaus	8
Hallitus ja tilintarkastajat	10
Konsernin johto	11

Liiketoimintaryhmät

Tavarataloryhmä	12
Autoryhmä	18
Hobby Hall	22
Seppälä	26
Hallinto ja johtaminen	30
Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta	33
Henkilöstö	34
Ympäristö ja yhteiskuntavastuu	36

Tilinpäätös 31.12.2003

Hallituksen toimintakertomus	38
Osakkeet ja osakepääoma	44
Tunnusluvut	49
Osakekohtaisia tietoja	50
Tuloslaskelma	51
Tase	52
Kassavirtalaskelma	54
Tilinpäätöksen liitetiedot	55
Emoyhtiön voitonjakoehdotus	64
Tilintarkastuskertomus	65
Yhteystiedot	66

Frenckellin
Kirjapaino Oy,
Espoo 2004

Uusia stockmannilaisia – nuoria myyjiä Riian tavaratalon edustalla.

Stockmann lyhyesti

Stockmann on vuonna 1862 perustettu suomalainen vähittäiskauppaa harjoittava pörssi-yhtiö. Osakkeenomistajia on noin 16 000. Asiakkaiden tyytyväisyys on Stockmannin kaupankäynnin keskeinen tavoite kaikilla sen toimialoilla. Stockmannin neljä liiketoimintaryhmää ovat tavarataloryhmä, autoryhmä, etä-kauppaa harjoittava Hobby Hall -ryhmä sekä muotikaupan myymäläketju Seppälä. Stockmann toimii Suomessa, Venäjällä, Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Stockmann-konsernin perusarvot

Tuloshakuisuus

Harjoitamme liiketoimintaa rahan ansaitsemiseksi; kaiken toiminnan tulee tukea tätä päämäärää. Menestyminen tuloksenteossa merkitsee osakkeenomistajille sijoituksen tuottavuutta, yritykselle liikkumavapautta ja riskinotto-kykyä sekä yhteisiin päämääriin sitoutuneille hyvälle ihmiselle arvostettua työtä ja mahdollisuutta kehittyä.

Asiakaslähtöisyys

Ansaitsemme rahaa vain tuottamalla asiakkaan näkökulmasta todellisia ja kilpailijoita parempia etuja, jotka kokonaisuutena johtavat korkeaan asiakastytyväisyyteen ja kiinteisiin asiakassuhteisiin. Kilpailukykyinen hinnoittelu, luotettava laatu ja hyvä asiakaspalvelu ovat keskeisiä edellytyksiä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tehokkuus

Toimimalla kilpailijoita paremmin kasvatamme myyntiä ja saavutamme korkean kustannustehokkuuden sekä hyvän pääoman käytön tehokkuuden.

Sitoutuminen

Menestymme ymmärtämällä kaikissa toiminnoissa Stockmannin yhteisten ja oman yksikön menestystekijöiden merkityksen ja sitoutumalla yhteisiin tavoitteisiin.

Ihmisten arvostus

Arvostamme ihmisten kykyä sitoutua, ottaa hallittuja riskejä ja saada aikaan tulosta. Palkitsemme onnistumisen.

Vastuullisuus

Toimintamme on eettisesti kestävä, oikeudenmukaista ja ympäristöarvoja kunnioittavaa.

Kansikuva: Stockmannin avajaisia edeltävä ilta Riiasa lokakuussa 2003.

Stockmann vuonna 2003

Avainlukuja

		1999	2000	2001	2002	2003
Myynti	milj.euroa	1 583,9	1 467,9	1 537,6	1 582,3	1 698,6
Myyntin muutos	%	8,4	-7,3	4,7	2,9	7,4
Liikevaihto	milj.euroa	1 319,6	1 220,5	1 281,9	1 315,3	1 412,7
Henkilöstökulut	milj.euroa	166,9	164,8	179,0	184,9	194,9
Osuus liikevaihdosta	%	12,6	13,5	14,0	14,1	13,8
Liikevoitto	milj.euroa	81,8	35,7	46,3	61,9	65,7
Osuus liikevaihdosta	%	6,2	2,9	3,6	4,7	4,7
Voitto ennen satunnaisia eriä	milj.euroa	86,7	41,2	51,2	68,6	74,0
Investoinnit käyttöomaisuuteen	milj.euroa	64,1	45,1	31,1	25,8	40,9
Taseen loppusumma	milj.euroa	773,6	746,8	728,2	752,7	800,8
Osakepääoma	milj.euroa	86,4	102,8	102,8	102,8	105,3
Osakekannan markkina-arvo 31.12.	milj.euroa	777,1	559,0	696,0	710,1	955,6
Osingot	milj.euroa	30,8	30,6	30,6	45,9	70,5 *
Osinko/osake, osakeantikorjattu	euro	0,60	0,60	0,60	0,90	1,35 *
Tulos/osake, osakeantikorjattu	euro	1,14	0,55	0,68	0,97	1,01
Tulos/osake, osakeantikorjattu, laimennettu	euro	1,14	0,55	0,68	0,97	1,00
Omavaraisuusaste	%	65,3	67,2	69,5	69,7	68,3
Oman pääoman tuotto	%	11,8	5,6	6,9	9,6	9,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	15,8	8,4	9,8	12,6	13,2

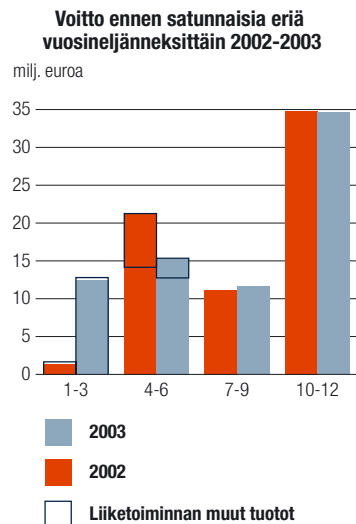
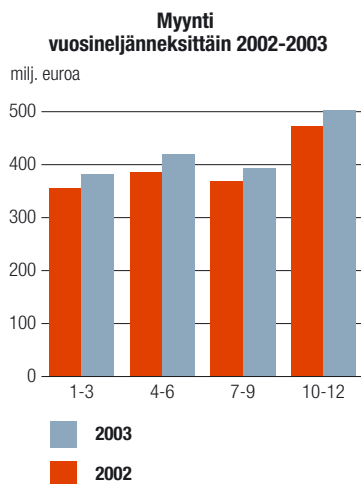
*) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle. Osinkoehdotus on 0,90+0,45 euroa/osake.

Myynti vuosineljänneksittäin 2002-2003, milj. euroa

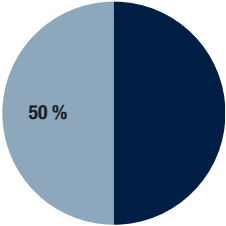
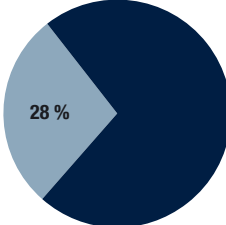
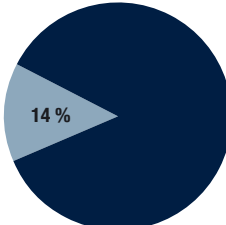
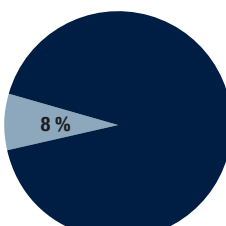
	Q1 2002	Q2 2002	Q3 2002	Q4 2002	Q1 2003	Q2 2003	Q3 2003	Q4 2003
Tavarataloryhmä	181,7	188,1	183,4	258,0	184,0	198,6	192,4	276,2
Autoryhmä	90,5	106,4	98,5	103,4	113,2	137,2	115,1	114,9
Hobby Hall -ryhmä	57,1	56,2	53,5	70,2	57,8	53,5	54,4	70,1
Seppälä-ryhmä	25,7	33,8	33,3	39,9	26,2	30,6	32,5	41,0
Kiinteistöt	6,4	6,8	6,0	4,7	5,2	4,9	4,7	5,0
Eliminoinnit	-6,3	-6,2	-5,4	-3,4	-5,0	-4,7	-4,5	-4,7
Konserni	355,1	385,2	369,3	472,7	381,4	420,2	394,5	502,5

Liikevoitto vuosineljänneksittäin 2002-2003, milj. euroa

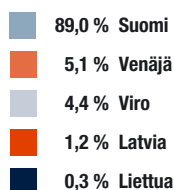
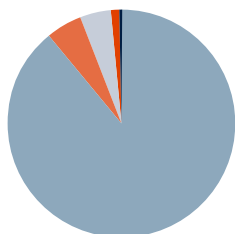
	Q1 2002	Q2 2002	Q3 2002	Q4 2002	Q1 2003	Q2 2003	Q3 2003	Q4 2003
Tavarataloryhmä	-1,1	7,2	6,0	27,7	-1,8	7,9	7,3	26,4
Autoryhmä	1,0	1,4	1,9	1,0	1,7	1,8	2,0	0,1
Hobby Hall -ryhmä	-0,7	0,9	-0,7	1,0	-0,7	-1,0	-2,6	0,9
Seppälä-ryhmä	-2,0	4,4	2,0	6,0	-1,9	2,7	2,6	6,7
Kiinteistöt	4,5	4,4	4,0	3,6	4,2	3,6	3,3	3,3
Liiketoiminnan muut tuotot	1,7	7,1	0,0	0,0	12,8	2,6	0,0	0,0
Eliminoinnit	-4,0	-5,2	-3,6	-6,6	-3,9	-4,4	-2,5	-5,3
Konserni	-0,7	20,2	9,7	32,7	10,5	13,1	10,0	32,1

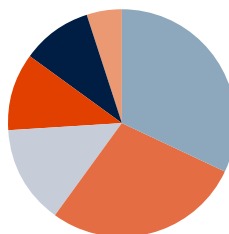
Liiketoimintaryhmät lyhyesti

Ryhmät ja johto	Tarjonta	Toimipaikat	Osuus Stockmannin myynnistä
Tavarataloryhmä Jukka Hienonen	Tarjoaa asiantuntevaa ja hyvää palvelua miellyttävässä ympäristössä. Menestyksen perusta on ainutlaatuisen laaja ja valikoima hyviä tuotteita kilpailukykyisin hinnoin.	<ul style="list-style-type: none"> 6 tavarataloa, 5 Akateemisen Kirjakaupan myymälää, 3 Zara-myyrmälää ja 7 Stockmann Beauty -myymälää kotimaassa Tavaratalo, Zara-myyrmälä ja boutique-myyrmälä Moskovassa 2 erikoisliikettä Pietarissa Tavaratalo Tallinnassa Tavaratalo Riiassa 	851,3 milj. euroa
Autoryhmä Esa Mäkinen	Tarjoaa erittäin laajan merkki- ja mallivalikoiman korkealuokkaisia autoja. Luotettavan laadun ja asiakaspalvelun merkitys korostuu huolto- ja varaosapalveluissa.	<ul style="list-style-type: none"> 11 toimipistettä pääkaupunkiseudulla: Ford-, Volkswagen- ja Audi-myynti, laaja vaihtoautovalikoima sekä huolto- ja korjaamopalvelut Toimipiste Turussa: Ford-myynti sekä huolto- ja korjaamopalvelut Toimipiste Tampereella: Škoda-myynti, laaja vaihtoautovalikoima sekä huolto- ja korjaamopalvelut 	480,4 milj. euroa
Hobby Hall -ryhmä Henri Bucht	Tarjoaa helpon, luotettavan ja miellyttävän vaihtoehdon laatutuotteiden edulliseen ostamiseen. Valtaosa tarjonnasta on kodin ja vapaa-ajan tuotteita.	<ul style="list-style-type: none"> Suomen suurin postimyyntiyritys ja johtava online-kauppapaikka, 2 myymälää Suomessa: Helsingissä ja Vantaalla Viron suurin postimyyntiyritys, online-kauppapaikka, myymälä Tallinnassa Latvian suurin postimyyntiyritys Liettuan suurin postimyyntiyritys 	235,7 milj. euroa
Seppälä-ryhmä Heikki Väänänen	Tarjoaa asiakkailleen naisten, miesten ja lasten vaatteita, kenkiä sekä kosmetiikkaa järkevin hinnoin. Mallistot perustuvat omaan tuotesuunnitteluun ja omiin merkkeihin. Seppälän osaamisen perusta on perustuotteiden ja trendituotteiden oikea yhdistelmä.	<ul style="list-style-type: none"> Suomen ja Viron laajin muotikaupan ketju 127 myymälää Suomessa 13 myymälää Virossa 4 myymälää Latviassa 	130,3 milj. euroa

Myynti markkina-alueittain

Myynti tuotealueittain

Vuoden 2003 merkittäviä tapahtumia

Helmikuu

- Stockmannin Exclusive-kanta-asiakkaiden oman tyylikkään Exclusive-lehden ensimmäinen numero ilmestyi sekä suomen- että ruotsinkielisenä versiona. Uusi lehti ilmestyy neljästi vuodessa.
- Moskovan ensimmäinen Zara-myymäälä avattiin Mega-kauppakeskuksessa.
- Hobby Hallin postimyyntitoiminta Liettuassa käynnistyi valtakunnallisen asiakashankintakuvaston jakamisella ja sitä tukevalla televisiomainonnalla.
- Kanta-asiakasmarkkinointi käynnistyi Pietarissa.
- Stockmannin Helsingin tavaratalon ja Akateemisen Kirjakaupan Helsingin keskustan myymälän sekä tavarataloryhmän osto- ja varastotoimintojen ympäristöjärjestelmä sai Stockmann-konsernin ensimmäisen ISO 14001 -sertifikaatin.

Maaliskuu

- Pääomien vapauttamiseen tähtäävän strategiansa mukaisesti Stockmann myi Tapiolan tavaratalokiinteistönsä hollantilaisen kiinteistösiirtoyhtiön Wereldhave N.V:n täysin omistamalle konserniyhtiölle. Samalla Stockmann vuokrasi kiinteistön uudelta omistajalta Tapiolan tavaratalon käyttöön pitkäaikaisin vuokrasopimuksin.

Huhtikuu

- Stockmann ja IKEA:n venäläinen tytäryhtiö LLC IKEA MOS tekivät vuokrasopimuksen Etelä-Moskovassa sijaitsevaan kauppakeskus Megaan sijoittuvasta myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin suuruudesta Stockmann-tavaratalosta, joka avautuu yleisölle keväällä 2004.
- Uudet Zara-myymälät avattiin Helsingin Itäkeskuksessa ja Turun Hansa-korttelissa.
- Jordanian kuningatar Noor vieraili Akateemisessa Kirjakaupassa.

Toukokuu

- Stockmann myi Akateemisen Kirjakaupan harjoittaman lehditilausten välitystoiminnan Suomalainen Kirjakauppa Oy:lle. Liiketoiminta siirtyi uudelle omistajalle kesäkuun alusta lukien. Akateeminen Kirjakauppa jatkaa edelleen lehditilausten välittämistä Stockmannin kanta-asiakkaille.

Kesäkuu

- Kesäkuun 7. päivänä tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun Stockmann avasi ensimmäisen Viron myymälänsä Tallinnan Viru-keskuksessa.

Elokuu

- Seppälä avasi ensimmäisen myymälänsä Latvian pääkaupungissa Riiassa.
- Ruotsin kruununprinsessa Victoria vieraili Akateemisessa Kirjakaupassa.
- Pietarin tavarataloa koskenut esisopimus ZAO Znamenskajan kanssa raukesi, koska kiinteistön omistaja ei sopimuksen mukaisessa määräajassa onnistunut järjestämään kauppakeskuksen toteuttamiseen tarvittavaa rahoitusta.

Syyskuu

- Hobby Hall sulki Helsingin Herttoniemen myymälänsä.

Lokakuu

- Stockmannin uusi tavaratalo avasi ovensa Riian keskustassa. Myyntipinta-alaltaan 11 000 neliömetrin suuruinen tavaratalo on osa Stockmannin ja Rautakirjan yhteishanketta, jonka Rautakirjan osuus käsittää 14-salisen elokuvakeskuksen. Myös Seppälän neljäs Latvian myymälä avattiin samassa kiinteistössä.
- Stockmann teki IKEA:n kanssa sopimuksen myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin suuruisen Stockmann-tavaratalon avaamisesta myös Mega Pohjoinen -kauppakeskuksessa, jonka IKEA rakennuttaa Moskovan pohjoisosaan. Tämä Stockmannin kolmas Moskovan tavaratalo on tarkoitus avata vuoden 2004 lopussa.
- Stockmannin toimialue Audi-jälleenmyyjänä laajeni myös itäiselle ja läntiselle Uudellemaalle aiemman pääkaupunkiseudun lisäksi. Stockmann tiedotti käynnistävänsä Espoon Suomenojalla sijaitsevan autoryhmän käytössä olevan Stockmannin omistaman rakennuksen uudistus- ja laajennustyöt. Uusien tilojen valmistuttua keväällä 2004 niissä avataan Suomen ensimmäinen Audi-autotalo.
- Autoryhmä luopui viimeisestä Mitsubishi-edustuksestaan. Tampereen myyntipiste jatkaa Škodan jälleenmyyjänä ja huoltaa Škodan ohella edelleen myös Mitsubishi-autoja.
- Hobby Hall tiedotti keskittymisestään entistä tiiviimmin etäkauppaan, jonka logistiikkaa ja valikoimanhallintaa tehostettiin. Myymälöiden rooli muutettiin etäkauppaa tukevaksi, ja kolme myymälää päätettiin lopettaa. Espoon, Tampereen ja Tallinnan keskustan myymälöiden toiminta päättyi talvikauden aikana.
- Tapiolan tavaratalo sai 670 neliometriä lisää myyntipinta-alaa. Uusiin tiloihin sijoittuivat nuorisovaateosasto One Way ja musiikkiosasto. Tavaratalon kokonaismyyntipinta-ala on nyt noin 12 000 neliometriä.

Joulukuu

- Toimittaja Jaakko Ojanteen kirjoittama historiikki "Eteenpäin, enemmän, paremmin – Seppälä, suomalainen vaatetaja 1930-2003" ilmestyi.
- Oulun tavaratalon ympäristöjärjestelmä sertifioitiin viimeisenä Stockmannin kotimaan tavarataloista ISO 14001 -standardin mukaisesti. Stockmann on ensimmäinen suomalainen yritys, jonka koko kotimaan tavarataloketju on sertifioitu ISO 14001 -standardin mukaan.

Yhtiökokous

Stockmann Oyj Abp:n vuoden 2004 varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 30.3.2004 klo 16.00 Finlandia-talon Konserttisalissa Helsingissä, Karamzininkatu 4.

Yhtiökokoukseen on ilmoittauduttava viimeistään 25.3.2004 klo 16.00 puh. (09) 121 4010 tai sähköpostitse yhtiokokous@stockmann.fi.

Yhtiökokoukseen on oikeutettu osallistumaan osakkeenomistaja, joka on 19.3.2004 merkitty osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Myös osakkeenomistajalla, jonka osakkeita ei ole siirretty arvo-osuusjärjestelmään, on oikeus osallistua yhtiökokoukseen, jos osakkeenomistaja oli rekisteröity yhtiön osakerekisteriin ennen 28.9.1994. Tässä tapauksessa osakkeenomistajan on esitettävä yhtiökokouksessa osakekirjansa tai muu selvitys siitä, että osakkeiden omistusoikeutta ei ole siirretty arvo-osuusjärjestelmään.

Osakkeenomistaja käyttää äänioikeuttaan yhtiökokouksessa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Lisäksi osakkeenomistajalla on oikeus käyttää avustajaa.

Osingon maksu

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2003 jaetaan osinkoa 0,90 euroa osakkeelta sekä lisäosinkona 0,45 euroa osakkeelta eli yhteensä 1,35 euroa osakkeelta. Yhtiökokouksen päättämät osingot maksetaan osakkaalle, joka osingonjaon täsmäytyspäivänä 2.4.2004 on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osingot maksetaan täsmäytysajan päätyttyä 14.4.2004.

Henkilö- ja osoitetietojen muutokset

Osakkeenomistajien osoitteenmuutokset pyydämme ystävällisesti ilmoittamaan pankkiin tai Suomen Arvopaperikeskukseen sen mukaan, missä osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

Talousinformaatiota Stockmannilta

Stockmann julkaisee vuonna 2004 seuraavat taloudelliset tiedotteet:

- Tammi-maaliskuun osavuositarkastus 27.4.2004
- Tammi-kesäkuun osavuositarkastus 11.8.2004
- Tammi-syyskuun osavuositarkastus 26.10.2004

Näiden tiedotteiden lisäksi julkistamme yksiköiden kuukausittaisen myynnin.

Taloudelliset tiedotteet julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Stockmannin kaikki pörssitiedotteet löytyvät julkaisupäivänä Internet-osoitteesta <http://www.stockmann.fi>.

Sijoittajayhteydet:

Sähköposti investor.relations@stockmann.fi

Tiedotetilaukset:

STOCKMANN, Tiedotusosasto,

PL 220, 00101 Helsinki

Puhelin (09) 121 3089

Faksi (09) 121 3153

Sähköposti info@stockmann.fi

Tietoa Stockmannista sijoituskohteena

Saamamme tiedon mukaan alla mainitut analyttikot seuraavat omasta aloitteestaan Stockmannin kehitystä. Lista voi olla puutteellinen. Stockmann ei vastaa analyttikkojen arvioista.

Alfred Berg ABN AMRO

Tia Lehto
Kluuvikatu 3, 00100 Helsinki
Puh. (09) 228 321

Carnegie Investment Bank AB, Finland Branch

Kim Nummelin
Eteläesplanadi 12, 00130 Helsinki
Puh. (09) 618 711

Conventum Pankkiiriliike Oy

Kalle Karppinen
Kaivokatu 12 A, 00100 Helsinki
Puh. (09) 231 231

CAI Cheuvreux

Frans Hoyer
122 Leadenhall Street,
London EC3V 4QH
Puh. +44 (0) 207 621 5100

Deutsche Bank Global Equities

Mattias Karlkjell
Stureplan 4 A, 114 87 Stockholm
Puh. +46 8 463 5519

Enskilda Securities AB

Alexander von Nandelstadh
Eteläesplanadi 12, 00130 Helsinki
Puh. (09) 6162 8900

Evli Pankki Oyj

Mika Karppinen
Aleksanterinkatu 19 A, 00100 Helsinki
Puh. (09) 476 690

FIM Pankkiiriliike Oy

Kim Gorschelnic
Pohjoisesplanadi 33 A, 00100 Helsinki
Puh. (09) 613 4600

Handelsbanken Capital Markets

Tom Skogman
Aleksanterinkatu 11, 00100 Helsinki
Puh. 010 444 2752

Mandatun Pankkiiriliike Oy

Pia Maljanen
Eteläesplanadi 8, 00130 Helsinki
Puh. 010 236 4707

Nordea Securities Oyj

Juha Iso-Herttua
Aleksis Kiven katu 9, 00500 Helsinki
Puh. (09) 1651

Opstock Oy

Jari Räisänen
Teollisuuskatu 1 B, 00510 Helsinki
Puh. (09) 404 739

Kasvu ulkomailla käynnistyi

Suomen taloudellinen kasvu oli vuonna 2003 vahvasti kaupan ja palvelusektorin varassa. Kuluttajien luottamus oman taloutensa kehitykseen säilyi poikkeuksellisen korkeana useimpiin Euroopan maihin verrattuna ja vahvistui vuoden loppua kohden. Venäjällä ja Baltiassa taloudellinen kasvu oli edelleen selvästi Suomea nopeampaa.

Stockmann-konsernin liiketoimintayksiköistä tavarataloryhmä, autoryhmä ja Seppälä saavuttivat tai ylittivät edellisen vuoden tulostasonsa, kun taas Hobby Hallin tulos heikkeni ja jäi selvästi tappiolliseksi. Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui pääosin Tapiolan tavaratalon kiinteistön ja Akateemisen Kirjakaupan lehtivuosisikertojen välitysluottoiminnan myymisestä saaduista myyntivoitoista. Konsernin voitto ennen satunnaisia eriä oli 74 miljoonaa euroa eli 7,9 prosenttia edellistä vuotta parempi. Sijoitetun pääoman tuotto nousi 12,6 prosentista 13,2 prosenttiin, ja liikevoittomarginaali säilyi edellisen vuoden tasolla, 4,7 prosentissa. Nämä luvut ovat vielä jonkin verran alempia kuin konsernin pitkän aikavälin tavoitteet, 15 pro-

sentin sijoitetun pääoman tuotto ja 5 prosentin liikevoittomarginaali. Tavoitteena on saavuttaa nämä tavoitteet viimeistään vuonna 2005.

Konsernin myynti oli viime vuonna 1,7 miljardia euroa. Se kasvoi 116,3 miljoonaa euroa eli 7,4 prosenttia. Vertailukelpoinen kasvu ilman vuoden aikana avattujen uusien yksiköiden myyntiä oli 6 prosenttia.

Tavaratalojen, autokaupan ja Seppälän kehitys vakaata

Tavarataloryhmä säilytti edellisen vuoden ennätyskellisen tulostasonsa. Kotimaan tavaratalotoiminnan tulos parani selvästi. Ulkomaantoimintojen tulosta rasittivat loppuvuonna avatun Riian tavaratalon avausta edeltäneet kustannukset sekä Venäjän toiminnan hinnoitteluvaihteluina vielä viime vuonna käytetyn dollarin vaihtokurssin heikentyminen yli 20 prosentilla suhteessa euroon. Silti myös ulkomaantoiminnan tulos oli positiivinen. Tavarataloryhmän sijoitetun pääoman tuotto on kansainvälisesti verraten erittäin korkea, 21,1 prosenttia.

Autoverouudistuksen seurauksena autokaupan kokonaismarkkinat kasvoivat uusien henkilöautojen osalta noin 25 prosenttia. Stockmann onnistui kaikilla toimintapaikkakunnillaan kasvattamaan markkinaosuuksiaan. Suhteellisen myyntikatteen hienoisesta laskusta huolimatta autoryhmän edellisen vuoden ennätyksellinen liikevoitto parani. Sijoitetun pääoman tuotto oli 13,2 prosenttia.

Hobby Hallilta odotettu tuloskehityksen kääntyminen jäi toteutumatta. Vaikka yhtiön myynti oli edellisen vuoden tasolla ja asema etäkaupan ylivoimaisena markkinajohtajana säilyi kaikilla toiminta-alueilla, heikkeni liiketulos selvästi ja jäi tappiolliseksi. Tämä johtui suhteellisen myyntikatteen selvästä heikentymisestä, jonka aiheuttivat kasvanut hävikki ja vaihto-omaisuudesta tehdyt kertaluontoiset alaskirjaukset. Vuotta aiemmin käynnistetyn tervehdyttämisohjelman mukaiset toimenpiteet eivät näissä oloissa riittäneet kääntämään yhtiön tuloskehitystä. Tämän vuoksi jouduttiin käynnistämään lisäohjelma, jonka mukaisesti Hobby Hall keskittyy entistä tiiviimmin etäkauppaan. Kolmen myymälän toiminta lopetettiin alkuvuodesta 2004. Logistiset toiminnot keskitetään yhteen paikkaan vuoden 2005 alussa. Hobby Hallin tuloksen odotetaan kääntyvän nousuun jo kuluvan vuoden alkupuoliskolla.

Seppälä paransi vaatetuskaupalle vaikeana vuotena edelleen suhteellista kannattavuuttaan. Selvästi aikaisempaa alemmalla varastotasolla toimineen yhtiön myynti jäi hieman edellistä vuotta pienemmäksi, mutta liikevoitto säilyi erittäin korkealla tasolla. Sijoitetun pääoman tuotto parani ja nousi jo 58,5 prosenttiin. Seppälä laajensi onnistuneesti toimintaansa Latvian markkinoille syksyllä 2003, ja tänä vuonna sen toiminta laajenee Venäjälle. Se tarjoaa onnistuessaan erinomaiset mahdollisuudet Seppälän tulevalle kasvulle.

Tuleva kasvu ulkomailta

Stockmann-konsernilla on vahva asema kotimaan markkinoilla. Sen perustan muodostavat tavaratalotoiminta ja Seppälän myymälätoiminta, jotka ovat erittäin hyvin kannattavia, etäkaupan markkinajohtaja Hobby Hall sekä autokaupan ryhmä pääkaupunkiseudun suurimpana uusien autojen myyjänä.

Konsernilla on enää rajalliset mahdollisuudet orgaaniseen kasvuun kotimaan markkinoilla. Merkittäviä kotimaan kasvuhankkeita ovat tavaratalon avaaminen Jumbon kauppakeskuksen laajennusosaan Vantaalla viimeistään vuonna 2006 sekä Helsingin tavaratalon laajennusprojektin toteuttaminen vuoden 2008 loppuun mennessä. Näiden hankkeiden toteuttamisen jälkeen orgaaninen kasvu on haettava ulkomailta eli Venäjältä ja Baltian maista. Tavoitteena on, että vuoteen 2008 mennessä vähintään kolmannes konsernin myynnistä ja tuloista tulee ulkomailta. Vuonna 2003 ulkomaisen myynnin osuus konsernin kokonaismyynnistä oli 11 prosenttia, tavarataloryhmässä jo 16 prosenttia.

Ulkomaisen myynnin osuus kasvaa vuonna 2004 ripeästi, kun Riian tavaratalo toimii ensimmäisen täyden vuotensa ja Moskovaan avataan kaksi uutta täysimittaista tavarataloa sekä kaksi-kolme uutta Zara-myymälää. Myös Seppälä jatkaa laajentumistaan Latviassa ja avaa ensimmäiset myymälänsä Venäjällä. Hobby Hall suorittaa Venäjällä koemarkkinoinnin, jonka perusteella päätetään jatkotoimenpiteistä.

Pääomarakennetta kevennetään lisäosingolla

Stockmann-konsernilla on viime vuosina ollut myönteinen tuloskehitys, vahva tase ja erittäin korkea omavaraisuusaste. Kanta-asiakkaille vuonna 2000 vahvistetun optio-ohjelman perusteella tehtiin aikanaan yli 50 000 optiomerkitä. Ehtojen mukaan optioilla on merkittävä osakkeita viimeistään toukokuussa 2005. Yhtiön osakekurssin myönteisen kehittymisen johdosta on syytä olettaa, että suurin osa tarjolla olevista osakkeista tulee merkityksi. Tämä merkitsee yhdessä vapaina olevien tai vapautuvien avainhenkilöoptioiden kanssa, että yhtiön kassaan tulee vuosina 2003-2007 kaikkiaan noin 60-65 miljoonaa euroa omaa pääomaa, joka entisestään vahvistaa omavaraisuusastetta. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että vuodelta 2003 jaetaan perusosinkona 0,90 euroa ja lisäosinkona 0,45 euroa osakkeelta.

Yhtiön osakekannan markkina-arvo kehittyi vahvasti. Vuoden päättyessä se oli 955,6 miljoonaa euroa eli 34,6 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden lopussa. HEX-portfolioindeksi kehittyi vastaavana aikana 16,2 prosenttia. Osakkeen vaihto oli kohtalainen, sillä runsaat 20 prosenttia osakkeista vaihtoi omistajaa vuoden aikana. Ulkomainen omistus kasvoi selvästi mutta on edelleen vaatimattomalla tasolla.

Operatiivinen tulos paranee 2004

Konsernin tulos parani jälleen vuonna 2003. Hobby Hallin tuloksen jäätyä selvästi tappiolliseksi oli operatiivinen tulos kuitenkin hieman edellistä vuotta pienempi. Toteutettujen kiinteistö- ja liiketoimintakauppojen vuoksi liiketoiminnan muut tuotot olivat selvästi suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Vuonna 2004 varsinaisen liiketoiminnan tuloksen odotetaan parantuvan ennen kaikkea tavarataloryhmän ulkomaantoimintojen ja Hobby Hallin tulosten selvän paranemisen myötä. Liiketoiminnan muiden tuottojen syntyminen jää vuoden aikana tehtävien päätösten varaan. Tavoitteena on, että konsernin voitto ennen satunnaisia eriä on vuonna 2004 parempi kuin edellisenä vuonna.

Omasta puolestani ja koko liikkeenjohdon puolesta kiitän asiakkaitamme meitä kohtaan osoitetusta luottamuksesta. Tavoitteenamme on asiakaspalvelumme jatkuva parantaminen. Mittaamme myös tiiviisti palvelun kehittymistä. Viime vuoden aikana saatujen tulosten perusteella olemme onnistuneet palvelumme parantamisessa hyvin. Haluan kiittää tästä erinomaista henkilöstöämme konsernin eri tahoilla sekä yksilöinä että jäsenenä tiimeissä, joista osa on ikuistettu tämän vuosikertomuksen kuvissa.

Helsingissä 12.2.2004

Hannu Penttilä

Hallitus ja tilintarkastajat

Hallituksen jäsenet ja henkilöstön edustajat. Vasemmalta Christoffer Taxell, Henry Wiklund, Lea Musone, Erkki Etola, Kari Niemistö, Eva Liljebloom, Erik Anderson, Lasse Koivu ja Jan Nordqvist.

Hallitus

PUHEENJOHTAJA

Lasse Koivu *

(s. 1943), diplomiekonomi, toimitusjohtaja, Föreningen Konstsamfundet rf. Hallituksen jäsen vuodesta 1991.

OSAKKEET B 3 399

VARAPUHEENJOHTAJA

Erkki Etola **

(s. 1945), diplomi-insinööri, toimitusjohtaja, Oy Etola Ab. Hallituksen jäsen vuodesta 1981.

OSAKKEET A 1 841 676, B 992 462

Erik Anderson **

(s. 1943), varatuomari. Hallituksen jäsen vuodesta 2001.

OSAKKEET B 5 650

Eva Liljebloom **

(s. 1958), kauppatieteiden tohtori, professori, Svenska Handelshögskolan. Hallituksen jäsen vuodesta 2000.

OSAKKEET A 243, B 1 613

Kari Niemistö *

(s. 1962), kauppatieteiden maisteri, toimitusjohtaja, Selective Investor Oy Ab. Hallituksen jäsen vuodesta 1998.

OSAKKEET A 2 486 022, B 1 090 697

Christoffer Taxell *

(s. 1948), oikeustieteen kandidaatti, ministeri. Hallituksen jäsen vuodesta 1985.

OSAKKEET A 2 250, B 2 838

Henry Wiklund *

(s. 1948), kamarineuvos, toimitusjohtaja, Svenska litteratursällskapet i Finland rf. Hallituksen jäsen vuodesta 1993.

OSAKKEET A 720, B 2 690

Henkilöstön edustajat hallituksessa 1.4.2003 - 31.3.2004

Henkilöstön edustajilla on hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. He eivät ole hallituksen jäseniä.

Jan Nordqvist

(s. 1969), kauppatieteiden maisteri,

taloushallinnon järjestelmäpääällikkö.

Henkilöstön edustaja hallituksessa Stockmannin ylempien toimihenkilöiden valitsemana.

Lea Musone

(s. 1942), myyjä, Itäkeskuksen tavaratalo. Henkilöstön edustaja hallituksessa yhtymälautakunnan työntekijäedustajien valitsemana.

Tilintarkastajat

Wilhelm Holmberg

(s. 1950), kauppatieteiden maisteri, KHT, Stockmannin varsinainen tilintarkastaja vuodesta 2000.

Henrik Holmbom

(s. 1970), kauppatieteiden maisteri, KHT, Stockmannin varsinainen tilintarkastaja vuodesta 2003.

VARATILINTARKASTAJA

KPMG Wideri Oy Ab

* Riippumaton yhtiöstä

** Riippumaton yhtiöstä ja merkittävästä osakkeenomistajasta

Tiedot hallituksen jäsenten keskeisestä työkokemuksesta ja keskeisimmistä

luottamustehtävistä ovat Stockmannin Internet-sivuilla osoitteessa www.stockmann.fi.

Johtoryhmän jäsenet. Vasemmalta Henri Bucht, Jukka Hienonen, Heikki Väänänen, Esa Mäkinen, Hannu Penttilä, Pekka Vähähyyppä ja Jukka Naulapää.

Konsernin johtoryhmä

Hannu Penttilä

(s. 1953), varatuomari, toimitusjohtaja.
OSAKKEET A 105, B 124
OPTIOT 2000: 150 000

Henri Bucht

(s. 1951), kauppatieteiden maisteri, varatoimitusjohtaja vastualueenaan Hobby Hall -ryhmä.
OSAKKEET A 60, B 45
OPTIOT 2000: 100 000

Jukka Hienonen

(s. 1961), kauppatieteiden maisteri, varatoimitusjohtaja vastualueenaan tavarataloryhmä.
OSAKKEET A 1 600, B 4 500
OPTIOT 2000: 100 000

Pekka Vähähyyppä

(s. 1960), kauppatieteiden maisteri, talousjohtaja.
OSAKKEET B 1 000
OPTIOT 2000: 80 000

Esa Mäkinen

(s. 1959), kauppatieteiden maisteri, autoryhmän johtaja.
OPTIOT 2000: 80 000

Heikki Väänänen

(s. 1958), ekonomi, Seppälä Oy:n toimitusjohtaja.
OSAKKEET B 2 000
OPTIOT 2000: 80 000

Jukka Naulapää

(s. 1966), oikeustieteen kandidaatti, yhtiön lakimies, johtoryhmän sihteeri.
OPTIOT 2000: 20 000

Hallituksen jäsenten ja johdon osake- ja optio-omistuksena on ilmoitettu heidän henkilökohtaisesti omistamansa sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja holhouksessaan olevien henkilöiden omistamat Stockmann Oyj Abp:n osakkeet ja optiot 31.12.2003 lukuun ottamatta mahdollisia vuoden 1999 kanta-asiakasoptioita, joita oli hallituksen jäsenten omistuksessa yhteensä 973 kpl ja konsernin johtoryhmän jäsenten omistuksessa yhteensä 626 kpl. Tietoja Stockmannin osakkeista ja optioista on vuosikertomuksen sivulla 44.

Stockmannilaisia aamuinfossa Helsingin Itäkeskuksen tavaratalossa.

Tavarataloryhmä

Stockmannin tavaratalot Helsingin keskustassa ja Itäkeskuksessa, Espoon Tapiolassa, Oulussa, Tampereella ja Turussa sekä viisi Akateemisen Kirjakaupan myymälää tarjoavat asiantuntevaa ja hyvää palvelua miellyttävässä ympäristössä. Menestyksen perusta on ainutlaatuisen laaja valikoima hyviä tuotteita kilpailukyysisin hinnoin. Ulkomaantoimintoihin kuuluvat tavaratalot Moskovassa, Tallinnassa ja Riiasa sekä Moskovan ja Pietarin erikoisliikkeet. Uusia laajenevia ketjuja ovat kosmetiikkaketju Stockmann Beauty sekä Zara Suomessa ja Venäjällä.

Tavaratalojen kansainvälistyminen kiihtyy

Tavarataloryhmän arvonlisäverollinen myynti oli 851,3 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisestä vuodesta 5 prosenttia. Ryhmän liikevaihto oli 713,2 miljoonaa euroa, ja liikevoittoa kertyi 39,7 miljoonaa euroa.

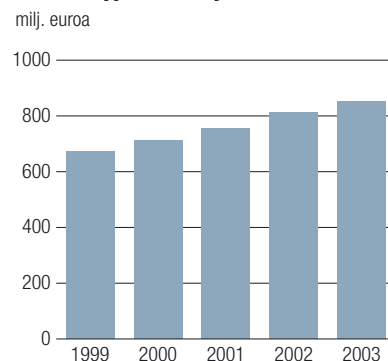
Kotimaan tavaratalojen ja Akateemisten Kirjakauppojen myynti oli 700,5 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 19,6 miljoonaa euroa eli 3 prosenttia. Voimakkain vuositason kasvu (+ 22 prosenttia) saavutettiin Oulun tavaratalossa. Ulkomaantoimintojen myynti kasvoi 10 prosenttia 134,4 miljoonaan euroon ja sen osuus tavarataloryhmän myynnistä 16 prosenttiin. Myynnin dollarimääräinen kasvu Venäjällä oli 16 prosenttia ja kruunumääräinen kasvu Virossa puolestaan 1 prosentti. Vuoden aikana dollarin kurssi heikentyi yli 20 prosenttia, minkä vuoksi euromääräinen myynti Venäjällä alitti viime vuoden 5 prosentilla.

Toimenpiteet myyntikatteen parantamiseksi jatkuivat edelleen, ja keskimääräinen myyntikateprosentti tavarataloryhmässä nousi 40,2:een. Hinnanalennukset jäivät tarkalla varaston hallinnalla kohtuullisiksi, ja ostoehdotja voitiin parantaa keskittämällä hankintoja harvemmille avaintoimittajille. Valuuttakurssien muutoksilta suojauduttiin ensisijaisesti yhtiön sisäisiin termiin sopimuksiin ja tarvittaessa suojaamalla myös ulkoisesti. Siten pystyttiin vaimentamaan dollarin kurssin laskun vaikutuksia ulkomaantoimintojen tulokseen. Silti varsinkin vuoden viimeisellä neljänneksellä tapahtuneesta dollarin kurssin pudotuksesta johtuen ulkomaantoimintojen tulos jäi alle ennakoitun. ⇒

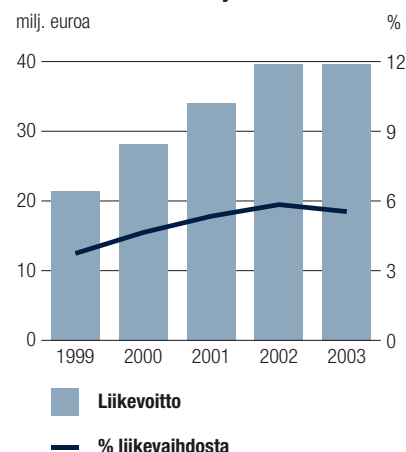
Avainluvut

TAVARATALORYHMÄ, milj. euroa	2003	2002	muutos %
Myynti	851,3	811,1	5
Osuus Stockmannin myynnistä, %	50,1	51,3	
Liikevoitto	39,7	39,7	0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	21,1	21,0	
Sijoitettu pääoma	188,6	189,0	0
Investoinnit	18,2	10,1	
Henkilöstö 31.12.	6 894	6 243	10
Myyntipinta-ala, m ²	128 947	115 087	12

Tavarataloryhmän myynnin kehitys 1999-2003

Tavarataloryhmän liikevoiton kehitys 1999-2003

Nelisenkymmentä eri puolueiden kansanedustajaehdokasta esitteli "Poliitikot kokkaa Stockalla" -tapahtumassa taitojaan kotimaan tavarataloissa ennen eduskuntavaaleja. Vasemmalla Antti Kalliomäki ja Ville Itälä hyvä pataa keskenään, oikealla Jan-Erik Enestam tarkkana työn touhussa.

Exclusive-kanta-asiakkaiden oma uusi lehti ilmestyy neljästi vuodessa sekä suomen- että ruotsinkielisinä versioina.

Palvelua mitataan ja onnistumista palkitaan

Palkkakulut muodostavat palvelutavaratalon suurimman kustannuserän, mutta panostukset ensiluokkaiseen palveluun on nähtävä pikemminkin investointina kuin kuluna. Asiakkaan näkökulmasta palvelutapahtumassa koettu laatu kuuluu keskeisimpiin ostospaikan valintakriteereihin. Vuoden 2003 aikana otettiin myynnissä käyttöön henkilökohtaisen palvelun laadun arviointijärjestelmä, jonka avulla voidaan ohjata ammattitaidon kehittämistä haluttuun suuntaan sekä kannustaa korkeaan suoritusasteeseen pääseviä myös toimimaan esimerkkeinä muille. Työn tuottavuuden parantamista jatkettiin ja kehitettiin uusia menetelmiä asiakaspalvelun laadun mittaamiseen. Erilaisten tulospalkkiojärjestelmien piirissä on peräti yli 90 prosenttia tavarataloryhmän henkilöstöstä. Samalla on onnistuttu kuitenkin pitämään palkka- ja muiden kulujen kasvu myyntikatteen kasvua pienempänä, minkä seurauksena tulostaso kotimaan tavarataloissa parani edelleen.

Palveluammateissa toimivan henkilökunnan saatavuuden kasvukeskuksissa ja suurimmissa kaupungeissa ennustetaan vaikeutuvan suurten ikäluokkien poistuessa lähivuosina työmarkkinoilta. Tavaratalokauppa on erittäin työvoimavaltainen vähittäiskaupan muoto, jossa pitkät aukioloajat sekä iltoihin ja viikonloppuihin painottuva asiointi muodostavat haasteen korkealuokkaisen työvoiman saatavuudelle. Koska Stock-

mann-tavaratalojen työvoimasta lähes kaksi kolmannesta on osa-aikaista, on rekrytoinnilla varsinkin opiskelijoiden keskuudesta huomattava merkitys. Suuresta hakijajoukosta on pystytty varmistamaan työntekijöiden korkea taso ja riittävä motivaatio vaatimaan asiakaspalvelutyöhön. Eräs keskeisistä seurattavista tekijöistä on yrityksen houkuttelevuus työmarkkinoilla. Vuosittain kaupallisen alan opiskelijoiden keskuudessa suoritettavan seurantatutkimuksen (The Universum Graduate Survey) mukaan Stockmann oli vuonna 2003 Suomen halutuin kaupan alan työnantaja. Kaikkiaan tutkimuksessa oli mukana yli 130 yritystä, joista Stockmann sijoittui 7. sijalle. Hyvän työnantajaimagon ylläpitäminen ja kehittäminen on eräs keskeisimpiä kriteereitä, joilla yrityksen onnistumista rekrytoinnissaan voidaan varmistaa.

Kuluttaja arvostaa laatua

Kasvun ollessa kotimaassa maltillista ilahdutti muutama tavara-alue ripeällä kehityksellään. Kulutuselektronikan myynti kasvoi valtakunnallisestikin muuta vähittäiskauppaa nopeammin, ja saman saattoi havaita myös Stockmannilla. Tavara-alueista myös kosmetiikka ja elintarvikkeet kehittyivät muuta kaupaa vahvemmin. Joukkoviestimistä ja lukuisista tutkimuksista on saatu näyttöä nuorten kasvaneesta kulutuskysynnästä, ja tämä näkyy tavaratalossakin useissa tuoteryhmissä. Kuluttajat näyttävät panostavan entistä enemmän myös hinnakkaisiin ja laadukkaisiin tuotteisiin.

Stockmann on jatkanut panostamista omiin ns. private brand -tuotteisiin, joiden myynti kasvaa muuta kaupaa nopeammin. Cap Horn, Global, STC, Bodyguard, Bogi ja Casa Stockmann ovat hyviä esimerkkejä tuotemerkeistä, joita saa ainoastaan Stockmannilta. Myös uusien konseptien kehittäminen on tärkeä osa menestyksestä tavaratalotoimintaa. Asiakkaalle näkyvät uuden One Wayn, miesten casual-housukonseptin sekä uuden lasten maailman syntyminen koko tavarataloketjussa.

Yhteistyötä tavarantoimittajien kanssa on kehitetty, jotta kysyntätieto saataisiin entistä nopeammin välittymään kassalta koko valmistusketjuun. Manuaalisen työn ja virheiden määrää on pystytty vähentämään automaattitäydennysten avulla ja kohdentamalla valtaosa tavaralaskuista suoraan toimittuserille. Tavarantoimittajayhteistyössä on käytössä keskeisimmät yhteistyökumppanit käsittävä avaintoimittajajärjestelmä, jossa molemmat osapuolet säännöllisesti arvioivat kirjallisesti toistensa suoritukset ja esittävät kehittämisskohteet seuraavaksi vuodeksi.

Laajenemisen kustannukset syntyvät alussa

Stockmannilla on pitkä kokemus toimialaltaan ja tulosten valossa kyky monistaa osaamistaan, paitsi Suomessa, myös Baltiassa ja Venäjällä. Uusien yksiköiden avaaminen merkitsee vähittäiskaupassa aina etupainoisesti syntyviä kustannuksia. Liiketoiminnan tulos uusissa

Hullujen Päivien myynnin kasvuun vuosi vuodelta on jo totuttu. Mutta erityisesti syksyn 2003 Hullujen Päivien huima menestys oli silti yllätys.

Pariisi tuli Stockmannille syyskuussa. Näyttävä L'amour & Paris -kampanja toteutettiin yhteistyössä kuuluisan pariisilaisen tavaratalon Galleries Lafayette'n kanssa.

vuoden aikana avatuissa yksiköissä on ollut tappiollinen. Kaikki asemansa vaikiinnuttaneet yksiköt niin kotimaassa kuin ulkomailla tekivät positiivisen liikutuloksen.

Kun perusliiketoiminnan kannattavuus on hyvä, mutta kasvunäkymät samanaikaisesti varsin rajalliset, on yrityksen strategian kulmakivenä löytää sellaisia liiketoimintoja, jotka voivat kasvaa ja lyhyen panostusvaiheen jälkeen tuottaa pitkäjänteisesti tulosta. Nämä panostukset tulevaisuuteen ovat välttämättömiä, jotta yritys voi säilyttää elinvoimaisuutensa ja selviytyä tiukentuvassa vähittäiskaupan kilpailussa.

Vuoden 2003 aikana päätettiin investoinneista neljään merkittävään tavaratalokohteeseen. Kotimaassa tehtiin lopullinen vuokrasopimus myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin tavaratalon avaamisesta Vantaalle kauppakeskus Jumbon uudisosaan, jonka on määrä avautua viimeistään vuonna 2006. Helsingissä jatkettiin valmistelua pää-tavaratalon "Kaikkien aikojen Stockmann" -projektin rakennustöiden käynnistämiseksi vuoden 2004 aikana. Projekti tulee käsittämään mm. noin 10 000 neliömetriä uutta myyntipinta-alaa, uuden parkkihallin, maanalaisen huoltotunnelin, modernit tavarankäsittelytilat, uuden ravintolamaailman sekä uudistetut henkilökunnan sosiaalityilat. Projektin kustannusarvio on 115 miljoonaa euroa, ja sen arvioidaan valmistuvan vuoden 2008 aikana.

Venäjällä Euroopan vahvimmat kasvumarkkinat

Venäjän talousympäristö on jatkanut myönteistä kehitystään. Vuoden 2003 aikana otettiin pitkiä askelia matkalla kohti strategian mukaista tavoitetta kehittyä maan huomattavimmaksi tavarataloalan yritykseksi. Stockmann allekirjoitti lopulliset vuokrasopimukset kahden uuden tavaratalon rakentamiseksi Moskovaan IKEA:n perustamien Mega-kauppakeskusten yhteyteen. Molemmat tavarataloyksiköt tulevat olemaan myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin suuruisia, ja ne valmistuvat vuoden 2004 aikana. Tuolloin Moskovassa on kolme täysmittaista Stockmann-tavarataloa, henkilökunnan määrä siellä ylittää 1500 henkeä ja täyden toimintavuoden myynnin arvioidaan olevan noin 160 miljoonaa euroa. Moskovassa yli 10 miljoonaa kohoava väestömäärä ja kasvava ostovoima mahdollistavat edelleen usean tavarataloyksikön perustamisen lähivuosina. Liiketoimintaa näissä yksiköissä harjoittavat Stockmannin täysin omistamat tytäryhtiöt, jolloin ajoittain vaikeassakin liiketoimintaympäristössä syntyvä osaamis pääoma kertyy yrityksen omaan käyttöön. Stockmannin Venäjä-osaamisen arvostuksesta kertoo myös se, että espanjalainen Inditex-ryhmä on valinnut yhtiön franchising-kumppanikseen Zara-ketjun laajentamisessa Venäjälle. Maan ensimmäinen Zara-myymälä aloitti toimintansa Mega-kauppakeskuksessa Moskovassa helmikuussa 2003, ja myymäläketjun laa-

jentaminen jatkuu vuoden 2004 aikana 2-3 myymälällä.

Liiketoimintaympäristön vakiintuminen, verosäännösten selkiintyminen sekä Venäjän mahdollinen jäsenyys Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa merkitsevät huomattavaa tulospotentiaalia Stockmannin liiketoiminnan kannalta. Jo neljäntoista vuoden ajan jatkunut keskeytymätön toiminta Venäjällä on synnyttänyt etumatkaa, jonka saavuttamiseen kilpailijoiden on oltava valmiita raskaisiin etupainoisiin investointeihin ja erittäin voimakkaisiin markkinointipanostuksiin. Tavarataloalalla tällaisia panostajia ei Venäjän liiketoimintaympäristössä ole näkyvissä.

Paikallinen vähittäiskaupan osaaminen kehittyi Venäjällä nopeasti, ja myös eräillä kansainvälisillä erikoisliike- ja hypermarketketjuilla on kunnianhimoisia Venäjä-strategioita. Silti esimerkiksi Moskovassa on vähittäiskaupan myyntipinta-alaa ainoastaan 0,1 neliometriä asukasta kohti, mikä alittaa jopa uusien EU-maiden keskiarvon huomattavasti. Tämä on selvä osoitus siitä, että Venäjää pidetään poikkeuksellisen vaikeana liiketoimintaympäristönä. Käytännön liiketoiminta törmääkin siellä edelleen moniin yllättäviin hankaluuksiin, eikä tuloksia synny ilman pitkäjänteistä sitoutumista ja toiminta-alueen erityispiirteet hallitsevaa henkilökuntaa. Suurimman rajoitteen etenemiselle on muodostanut sellaisten liikepaikkojen löytyminen, joissa olisi mahdollisuus kannattavaan liiketoimintaan muuttu- ➔

Ruotsin kruununprinsessa Victoria vieraili elokuussa Akateemisessa Kirjakaupassa. Prinsessan kavaljeereina Pohjoismaiden suurimman kirjakaupan näkymiä ihailmassa Stockmannin toimitusjohtaja Hannu Penttilä ja Akateemisen Kirjakaupan johtaja Stig-Björn Nyberg.

Alkon myymälän avauduttua Tapiolan tavaratalossa kuuluu kaikkien Stockmannin tavaratalojen palveluihin nyt viini- ja alkoholimyymälä. Stockmann-tilikortilla voi maksaa myös Alkossa.

vissa olosuhteissa. Käytännössä on törmätty myös vaikeuksiin projektien toteutuksessa, kuten vuoden aikana saatiin mm. Pietarin vireillä olleen tavaratalohankkeen rautessa havaita.

Virossa voimakkaat vähittäiskaupan investoinnit ovat jatkuneet, ja noudatettu liberaali talouspolitiikka on maldaltanut investointikynnyksen alhaiseksi. Tallinnassa vähittäiskaupan myyntipinta-ala ylittänee vuoden 2004 aikana jo yhden neliömetrin asukasta kohti. Ostovoimaan verraten luku on suhteettoman korkea ja kuvastaa toukokuussa 2004 toteutuvan EU-jäsenyyden luomaa toiveikkautta. Huomattavalla osalla Tallinnan vähittäiskaupassa toimivista yrityksistä ei nykyoloissa ole tuloksellisen toiminnan edellytyksiä.

Latviassa vähittäiskaupan markkinat ovat vielä selvästi kehittymättömämmät kuin Virossa. Vaikka uusia kauppakeskuksia on syntynyt viime vuosina runsaasti, on esimerkiksi Riiaassa vähittäiskaupan neliöitä asukasta kohti vain murto-osa Tallinnan vastaavista. Myös asiakkaiden kulutuskäyttäytyminen hakee vielä muotoaan, eivätkä esimerkiksi merkkitarvikkeiden markkinat ole vielä vastaavassa laajuudessa kehittyneet.

Kaikille kotimaan tavarataloille ympäristösertifikaatti

Tavarataloryhmässä vuonna 2001 käynnistetty ympäristösertifiointiin tähtäävä valmistelutyö saavutti päämääränsä vuoden 2003 aikana, jolloin Stockmannin kaikki kotimaan tavaratalot serti-

fioitiin kansainvälisen ISO 14001 -standardin mukaisesti. Tavoitteena oli luoda koko ketjua koskeva mittaristo ja menetelmät tarpeettoman ympäristökuormituksen vähentämiseksi tavarataloissa. Keskeisimpiä kohteita on energian kulutuksen ja jätekuormituksen minimointi. Ensimmäiset mittaukset kertovat, että mm. energian kulutusta on voitu parannetuilla toimintatavoilla vähentää lähes 10 prosenttia ja jätteen määrää merkittävästi supistaa. Huomion kiinnittämisellä näihin seikkoihin on jo järjestelmän alkutaipaleella saavutettu kiistattomasti myönteisiä liiketaloudellisia ja ekologisia vaikutuksia, jotka kannustavat kehittämään toimintaa tässä suhteessa edelleen.

Stockmann elää kanta-asiakkaista

Vuoden 2003 aikana Stockmannin kanta-asiakkaiden määrä nousi lähes 950 000:een. Määrä kasvoi suhteellisesti nopeimmin uusilla markkina-alueilla Baltiassa ja Venäjällä, joissa yli 150 000 kanta-asiakkaan joukko on jo löytänyt Stockmannin pysyväksi asiointipaikakseen. Suomessa Stockmannin kanta-asiakkaiden määrä suhteessa maan väkilukuun kuuluu korkeimpiin, mitä vastaavista asiakasjärjestelmistä maailmalla löytyy. Kanta-asiakkaiden rekisteröimien ostosten osuus on jo noin 60 prosenttia tavaratalojen kokonaismyynnistä, ja se kasvaa tasaisesti vuodesta toiseen. Kaikkein uskollisimpien asiakkaiden kortti on jo parin vuoden ajan ollut

platinan värinen Stockmann Exclusive (käytössä toistaiseksi vain Suomessa). Tätä ryhmää hemmotellaan mm. omalla asiakaslehdellä ja kaksi kertaa vuodessa järjestettävällä Exclusive-ostospäivällä, jolloin asiakkaat saavat 10 prosentin alennuksen lähes koko tavaratalon tuotevalikoimasta. Tämä on houkuttellut asiakkaita keskittämään suuria kertaostoksia juuri näihin Exclusive-päiviin, mikä olikin tavoitteena järjestelmää alun perin suunniteltaessa.

Kannattava kasvu

Stockmannin tavarataloryhmä kykeni viime vuosikymmenellä kasvattamaan liiketoimintavolyyminsa 2,5-kertaiseksi. Kypsillä tavaratalomarkkinoilla Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa tämä poikkeaa alan yleisestä trendistä. Kansainväliselle tavarataloalan kattojärjestölle IADS:lle myyntinsä raportoivista jäsenyrityksistä Stockmannin kasvu oli viime vuosikymmenellä kaikkein voimakkainta. Tavoitteeksi on asetettu saman suuruisen myynnin kasvu kuluvallekin vuosikymmenellä, mikä merkitsee huomattavaa uusperustantaa ennen kaikkea Venäjällä.

Tavarataloryhmän myynnin ja tuloksen jakautumisen odotetaan kehittyvän vuoteen 2007 mennessä siten, että kolmannes niistä syntyy ulkomaantoimintojen alueelta. Kasvu mahdollistaa paremmat ostoehdot ja yleiskulujen jakautumisen useamman yksikön kesken luoden edellytykset kannattavuuden parantamiselle. Suurimman kysymysmer-

Lasten muotinäytös elokuussa oli hauskaa katsottavaa.

Kaikki Stockmannin kotimaan tavaratalot saivat ISO 14001 -ympäristösertifikaatin vuoden 2003 aikana.

kin tämän strategian toteuttamisessa muodostaa Venäjän yleinen talouskehitys, joka tällä hetkellä vaikuttaa kuitenkin vakaammalta kuin kertaakaan maan lyhyen markkinataloushistorian aikana.

Vuoden 2004 näkymät

Vuoden 2003 panostukset liiketoiminnan kasvattamiseen (Riian tavaratalon avaus, Zara- ja Beauty-ketjujen laajennukset) ovat lyhyellä aikavälillä rasittaneet tulosta. Kotimaan tavaratalotoiminnan tuloksen ollessa tervettä ja kasvavirran vahvasti positiivinen on Stockmannilla hyvät edellytykset jatkaa edelleen kannattavuutensa parantamista.

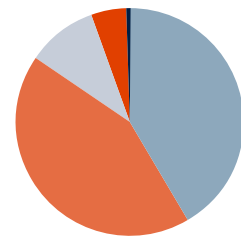
Moskovassa on vuoden 2004 aikana avautumassa kaksi uutta 10 000 neliömetrin Stockmann-tavarataloa IKEA:n rakennuttamiin Mega-kauppakeskukseen. Zara-ketjua aiotaan laajentaa Venäjällä 2-3 uudella myymälällä vuoden 2004 aikana. Viisi vuotta toiminnassa olleen Moskovan Smolenskaja-tavaratalon vuokrasopimus muuttui marraskuusta 2003 lukien liikevaihtosidonnaiseksi, minkä arvioidaan parantavan sen tulosta merkittävästi vuonna 2004.

Suomen vähittäiskaupan myynnin arvioidaan kasvavan vuonna 2004 noin 2 prosenttia. Stockmannin tavarataloryhmän myynnin arvioidaan kehittyvän hieman tätä paremmin. Myyntipinta-alan pysyessä edellisen vuoden tasolla ei huomattavaa myynnin kasvua kotimaassa ole odotettavissa. Toiminnan jatkuvan tehostamisen ansiosta odotetaan kotimaan toiminnan tuloksen kuitenkin edelleen maltillisesti parantuvan.

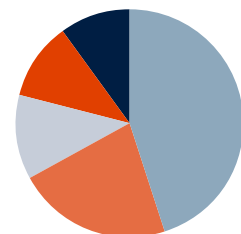
Ulkomaantoimintojen tuloskehitys on ratkaisevasti riippuvainen uusien yksiköiden käynnistymisen onnistumisesta sekä valuuttakurssien kehityksestä kohdemaissa. Tammikuusta 2004 Venäjällä luovuttiin dollarihinnoittelusta ja siirryttiin käyttämään kurssiaan viime aikoina vakiinnuttanutta ruplaa hinnoitteluvälittömänä.

Koko tavarataloryhmän liikevoiton arvioidaan jatkavan kasvuaan vuonna 2004. □

Tavarataloryhmän myynnin jakautuminen yksiköittäin 2003

Tavarataloryhmän myynnin jakautuminen tuotealueittain 2003

Huollon ennakkotarkastus autoryhmän Pitäjänmäen toimipisteessä.

Autoryhmä

Stockmannin autoryhmä palvelee asiakkaitaan pääkaupunkiseudulla yhdes-
sätoista toimipisteessä, automerkkeinä Audi, Ford ja Volkswagen. Turun talousalueella
autoryhmä edustaa Fordia ja Tampereella Škodaa. Autoryhmän vahvuuksia ovat
palveluhenkinen alan ammattilaisista koostuva organisaatio, korkealaatuiset tuotteet
ja monipuoliset palvelut. Menestys perustuu vuosien varrella rakennettuihin asiakas-
suhteisiin ja luotettavaan toimintaan.

Kasvun ja sopeutumisen vuosi

Useita vuosia odotettu uusien henkilöautojen veronalennus sävytti
vuoden 2003 markkinoita. Uusien henkilöautojen hinnat alenivat
keskimäärin 7 prosenttia, ja niitä rekisteröitiin 147 405 eli neljänneksi
eniten maamme autohistoriassa. Kasvua vuoteen 2002 verrattuna oli 26 pro-
senttia. Käytettyinä maahantuotavien autojen verorakenteen uudistus puo-
lestaan nosti niiden tuonnin uudelle tasolle. Käytettyjä henkilöautoja tuotiin
tullin asiakirjojen mukaan 33 158, kun edellisenä vuonna vastaava määrä oli
4 629. Käytettyjen autojen tuonti keskittyi iäkkäisiin autoihin – kymmenvuo-
tioiden tai sitä vanhempien autojen osuus oli noin 80 prosenttia – ja näin ol-
len sen vaikutus uusien autojen myyntiin jäi vähäiseksi. Pakettiautojen ko-
konaismarkkinat pysyivät vakiintuneella tasolla. Uusia pakettiautoja re-
kisteröitiin 12 752 eli 0,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2002.

Henkilöautomarkkinat kasvoivat voimakkaasti erityisesti pääkaupunki-
seudun ulkopuolella, jossa ostajat ovat etupäässä yksityishenkilöitä. Pääkau-
punkiseudulla henkilöautojen kokonaisrekisteröinnit kasvoivat 21,5 prosent-
tia alueen yritysautojen rekisteröintien kasvun jäädessä 16 prosenttiin. Yksi-
tyisten autonostajien rekisteröinnit kasvoivat 27 prosenttia. Veronalennuk-
sen lisäksi korkotason alhaisuus vaikutti suotuisasti ostopäätösten tekoon.

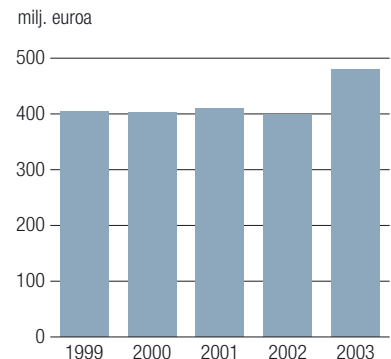
Autoryhmän myynti oli 480,4 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edelli-
sestä vuodesta 81,5 miljoonaa euroa eli 20 prosenttia. Ryhmän liikevaiht-
to oli 394,5 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 328,3 miljoonaa
euroa. Sijoitetun pääoman tuotto vuonna 2003 oli 13,2 prosenttia ja liike-
voitto 5,6 miljoonaa euroa, joka on autoryhmän historian paras. Vuonna
2002 sijoitetun pääoman tuotto oli 13,5 prosenttia ja liikevoitto 5,4 mil-
joonaa euroa.

Stockmannin autoryhmä säilytti 24 prosentin osuudellaan selkeän ase-
mansa pääkaupunkiseudun markkinajohtajana. Turussa Ford oli alueen ⇨

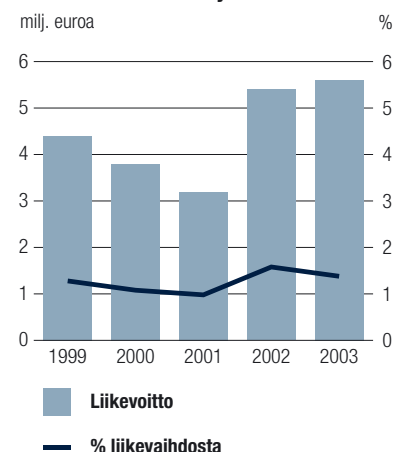
Avainluvut

AUTORYHMÄ, milj. euroa	2003	2002	muutos %
Myynti	480,4	398,9	20
Osuus Stockmannin myynnistä, %	28,3	25,2	
Liikevoitto	5,6	5,4	4
Sijoitetun pääoman tuotto, %	13,2	13,5	
Sijoitettu pääoma	42,0	39,7	6
Investoinnit	1,8	0,6	
Leasing-omaisuuden muutos	-0,6	-0,8	
Henkilöstö 31.12.	781	736	6

Autoryhmän
myynnin kehitys 1999-2003

Autoryhmän
liikevoiton kehitys 1999-2003

Monipuolinen Ford Focus C-MAX yhdistää henkilöauton ajomukavuuden ja muotoilun sekä tila-auton muunneltavuuden.

Legendaarinen Volkswagen Golf on nyt täysin uusi, entistä tilavampi ja näyttävämpi.

toiseksi myydyin automerkki. Sen markkinaosuus henkilöautoissa oli 9,6 prosenttia ja pakettiautoissa 10,5 prosenttia, kun vastaavat luvut vuonna 2002 olivat 9,1 prosenttia ja 8,8 prosenttia. Tampereella Škodan markkinaosuus kasvoi edellisen vuoden 1,8 prosentista 2,5 prosenttiin. Tampereen toimipiste luopui lokakuun alussa Mitsubishin myynnistä mutta jatkaa edelleen merkin huoltokorjaajana.

Autoryhmä toimitti yhteensä 11 333 uutta autoa, mikä on 26,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2002. Vaihautoja myytiin 9 327 eli 16,6 prosenttia edellistä vuotta enemmän. Volkswagen-tuotelinja luovutti 4 965 uutta autoa ja kasvatti myyntiään 39,7 prosenttia. Ford-tuotelinjan autoja luovutettiin 4 928 eli 13,9 prosenttia enemmän kun vuonna 2002. Samalla Stockmann nousi Pohjoismaiden suurimmaksi Ford-jälleenmyyjäksi. Audi-tuotelinja ylitti ensimmäistä kertaa tuhannen uuden auton rajan. Myynti ylsi 1 140 autoon ja kasvoi 39,2 prosenttia. Tampereen Škoda-Mitsubishi-tuotelinjan toimipiste kasvatti uusien autojen myyntiään 53,8 prosenttia ja luovutti 300 uutta autoa.

Suurimpana haasteena kannattavuuden kehittämisessä olivat suuret uusien autojen varastot sekä loppuvuodesta hidastunut vaihtoautomyynti ja sen vuoksi kasvaneet vaihtoautovarastot.

Ford-tuotelinjan henkilöautojen kysynnän kasvu ei vastannut odotuksia, jolloin ennakkoon tilattujen uusien autojen varastointi aiheutti lisäkustan-

nuksia. Uusien autojen veronalennuksen myötä kirjattiin tappioita esittelyautojen hintojen alentumisen sekä loppuvuodesta 2002 tehdyissä kaupoissa tulleiden uudehkojen vaihtoautojen takia. Stockmann takasi asiakkaalle veronalennuksesta huolimatta alkuperäisen vaihtoauton hyvityshinnan.

Autoala muutosten keskellä

Lokakuun alussa astuivat autoalalla voimaan uudet jälleenmyyjäsopimukset, mikä edellytti autoliikkeiltä panostamista ja sopeutumista vaadittaviin standardeihin. Taustalla on EU:n uusi ryhmäpoikkeusasetus, jonka tavoitteena on poistaa vaihteittain autoalan kilpailunrajoituksia.

Nyt voimaan astuneen asetuksen myötä poistuivat aiemmin sallitut piirirajat, joten aktiivinen markkinointi on mahdollista entistä laajemmalle alueelle. Huollon osalta uudet jälleenmyyjäsopimukset poikkeavat vanhoista sopimuksista siten, että ne eivät enää liity automyyntin merkiedustukseen, vaan uusien autojen myynti on mahdollista ilman huoltoa ja päinvastoin. Tämä mahdollistaa huollon ja varaosamyynnin uuden kilpailutilanteen, koska alalle voi tulla uusia yrittäjiä. Näiden on kuitenkin läpäistävä niin taidolliset, tiedolliset kuin laadullisetkin kriteerit voidakseen toimia automerkin virallisina huoltopisteinä. Investoinnit ovat suhteellisen suuret, joten tältä osin kilpailun vapautumisen todelliset vaikutukset ovat nähtävissä vasta tulevina vuosina.

Tehokkuus avainasemassa

Autoryhmän tavoitteena vuonna 2003 oli parantaa tehokkuutta lisäämällä sekä toimipistekohtaista automyyntiä että huoltotoimintojen myyntiä. Uusien autojen ja vaihtoautojen myynti kasvoikin kaikissa toimipisteissä, ja huoltotoimintojen vertailukelpoinen myynti kasvoi noin 6 prosenttia.

Tavoitteena on myös kyetä vastaamaan kasvavien automarkkinoiden mukanaan tuomaan huoltokysynnän kasvuun. Vuoden aikana valmistui Turun toimipisteen huollon laajennusprojekti, joka mahdollisti samalla vauriokorjauksen siirtämisen muun toiminnan yhteyteen. Helsingissä Pitäjänmäellä keskitettiin kaikki alueen vauriokorjaamoja maalaamotoiminnot Takkatien toimipisteeseen. Samassa yhteydessä kasvatettiin Kutomotien toimipisteen huoltokapasiteettia.

Tiivistä yhteistyötä tavarataloryhmän kanssa

Vuonna 2003 autoryhmä lisäsi entisestään yhteistyötä tavarataloryhmän kanssa. Uusia autoja koskevia kanta-asiakas-kampanjoita oli vuoden aikana kahdeksan. Lisäksi autoryhmä oli menestyksekkäästi mukana niin kevään kuin syksykin Exclusive-kanta-asiakaspäivissä ja Hulluilla Päivillä. Stockmannin kanta-asiakkaille suunnattuja vaihtoautokampanjoita oli vuoden aikana kolme ja jälkimarkkinoinnin huolto-, rengas- ja tarviketarjouksia kuusi.

Uusi urheilullinen Audi A3. Kolme vaihtoehtoista varustetasoa, Attraction, Ambition ja Ambiente, pitävät huolen yksilöllisyydestä.

Škodan myynti kasvoi Suomessa vahvasti vuonna 2003. Myydyin Škoda-malli on Octavia.

Sujuvuutta asiakaspalveluun

Autoryhmä toimii yhdessätoista toimipisteessä pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2003 saatiin päätökseen asiakaspalvelun parantamiseen tähdännyt kehitysprojekti, jonka lopputuloksena viisi eri puhelinvaihdenumeroa korvattiin yhdellä puhelinnumerolla. Lisäksi käyttöön otettiin huollon sähköinen ajanvarauskalenteri, joka auttaa optimoimaan eri toimipisteiden huoltokapasiteetin käyttöä.

Vuoden 2003 ajan käytössä olleet autoryhmän uudet Internet-sivut osoittautuivat huomattavaksi edistysaskeleeksi sähköisen viestinnän alueella. Osoitteessa www.stockmann.fi olevasta autoryhmän sivustosta tuli merkittävä kanava auton ostosta tai huoltamisesta kiinnostuneiden asiakkaiden yhteydenottopyynnöille. Vuonna 2003 kirjattiin automyyntiin yli 6 000 sähköistä yhteydenottoa. Myös sivujen kautta vastaanotettujen huoltoajan varausten määrä kasvoi merkittävästi.

Vuoden 2004 näkymät

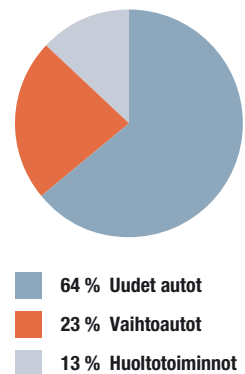
Autoala ennustaa vuodelle 2004 noin 145 000 uuden henkilöauton kokonaismarkkinoita. Pakettiautojen kokonaisympäryksen arvioidaan olevan noin 13 000 autoa. Markkinoiden arvioidaan siis asettuvan lähes vuoden 2003 tasolle. Haasteellisuutta lisäävät edellistä vuotta selkeästi suuremmat vaihtoautovarastot vuoden alussa, mikä johtuu vuoden 2003 loppuun asti suurina jatkuneista uusien autojen luovutuksista. Myös vilkkaana jatkunut käytettyjen autojen tuon-

ti on synnyttänyt markkinoille lisää tarjontaa. Suurin vaikutus tulee kuitenkin olemaan korkotasolla, taloudellisella kehityksellä ja työllisyystilanteella.

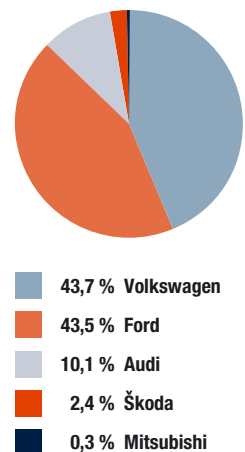
Espoossa Suomenojalla aloitettiin kesällä 2003 rakennustyöt Martinkujan huoltopisteen muuttamiseksi Audi-taloksi. Kyseessä on maamme ensimmäinen Audi-tehtaan suositusten mukaisesti suunniteltu autotalo, ja sen on määrä valmistua kesään 2004 mennessä. Rakennustyön vuoksi Martinkujan huoltopiste poistui käytöstä elokuussa. Investointi mahdollistaa osaltaan myös Espoon alueen Volkswagen-toimintojen kehittämisen Merituulen toimipisteessä. Herttoniemen VW-Audi-autotalon osalta Stockmann ja Kesko Oyj:n omistama VV-Auto Oy ovat tehneet sopimuksen vuokrasopimuksen päättymisestä viimeistään 31.12.2004. Osapuolet neuvottelevat Herttoniemen mahdollisesta liiketoimintakaupasta elokuun 2004 loppuun mennessä.

Autoryhmä tulee vuonna 2004 hyödyntämään uutta ryhmäpoikkeusasetusta erityisesti huoltotoiminnoissa, joissa on mahdollista käyttää ammattitaitoisen henkilökunnan osaamista aiempaa laajempaan merkkivalikoimaan. Autoryhmän tavoitteena on hyödyntää tehtyjen ja tehtävien investointien mukanaan tuomat lisämahdollisuudet ja tehostaa pääomien käyttöä kaikilla alueilla. Vuoden 2004 päätavoitteena on sijoitetun pääoman tuoton parantaminen. Liikevoiton arvioidaan pysyvän vähintään vuoden 2003 tasolla. □

Autoryhmän myynnin jakautuminen 2003

Autoryhmän myynnin jakautuminen merkeittäin 2003

Hobby Hallin tiimi kuvauttamassa pussilakanasettiä kuvastoa varten.

Hobby Hall

Etäkauppaan keskittyvä Hobby Hall markkinoi asiakkailleen tuotteita ja palveluja kuvastojen, online-kauppapaikan sekä omien myymälöiden kautta. Valtaosa valikoimasta on kodin ja vapaa-ajan tuotteita. Suomen, Viron, Latvian ja Liettuan etäkaupan markkinajohtaja tarjoaa yli 1,3 miljoonalle asiakkaalleen vaivattoman, luotettavan ja miellyttävän vaihtoehdon laatutuotteiden edulliseen ostamiseen.

Hobby Hall keskittyy etäkauppaan ja tehostaa toimintaansa

Hobby Hall -ryhmän myynti oli 235,7 miljoonaa euroa, joka on edellisen vuoden tasolla. Liikevaihto oli 197,3 miljoonaa euroa. Asiakkaille lähetettiin yhteensä 2,6 miljoonaa pakettia, joka on 5,6 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Ryhmän liiketulos, joka oli 3,4 miljoonaa euroa tappiollinen, jäi selvästi tavoitteesta ja edellisestä vuodesta.

Pääasialliset syyt Hobby Hall -ryhmän tappiolliseen liiketulokseen olivat myyntikatteen heikkeneminen edellisestä vuodesta, myymälöiden lopetuksesta tehdyt kertaluonteiset kulukirjaukset sekä myynnin jääminen selkeästi tavoitteesta. Myyntikatteen heikkenemiseen vaikuttivat vuodelle 2003 kirjatut poikkeuksellisen suuret hävikit, vaihto-omaisuudesta tehdyt kertaluonteiset alaskirjaukset sekä kaupallisen toiminnan suhteellisen katteen lasku.

Liiketoiminnan tulos oli epätydyttävä erityisesti Baltiassa, jossa tulos rasitti lisäksi toiminnan käynnistäminen Liettuassa vuonna 2003.

Syksyllä 2002 käynnistetty kustannusten säästöohjelma toteutui vuoden aikana suunnitelmien mukaisesti. Hyvän kustannusten hallinnan ansiosta ryhmän kustannukset olivat edellisen vuoden tasolla, vaikka niihin sisältyivät nyt myös uuden markkina-alueen, Liettuan, toiminnot.

Internet-kaupan osuus markkinoista kasvoi

Pakettivolyymeissa mitattuna Suomen etäkaupan kokonaismarkkinat kasvoivat 2,4 prosenttia vuodesta 2002 mutta jäivät kuitenkin 5,1 prosenttia alle vuoden 2001 tason.

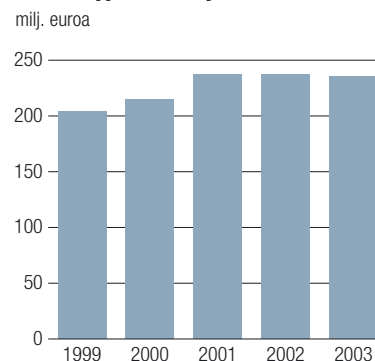
Suomen etäkaupan kokonaismarkkinoiden rakennemuutos jatkui ennakoitulla tavalla Internet-kaupan kasvattaessa osuuttaan voimakkaasti. Etäkaupan volyymin kehityksen uskotaan olevan lähivuosina vakaata ja Internet-kaupan kasvattavan edelleen merkittävästi osuuttaan.

Virossa etäkaupan kokonaismarkkinat pienenevät edelleen kilpailun kiristyessä ja muun vähittäiskaupan tarjonnan lisääntyessä merkittävästi. ⇨

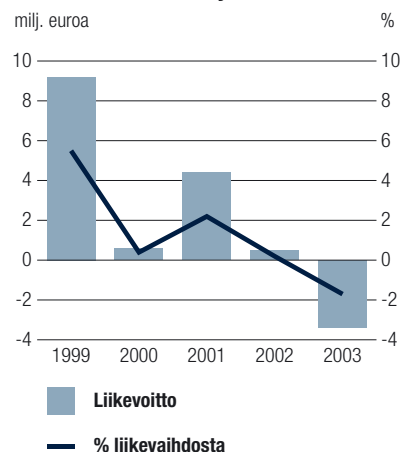
Avainluvut

HOBBY HALL -RYHMÄ, milj. euroa	2003	2002	muutos %
Myynti	235,7	237,1	-1
Osuus Stockmannin myynnistä, %	13,9	15,0	
Liikevoitto	-3,4	0,5	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-3,4	0,5	
Sijoitettu pääoma	100,4	103,1	-3
Investoinnit	1,7	3,2	
Henkilöstö 31.12.	863	957	-10

Hobby Hallin myynnin kehitys 1999-2003

Hobby Hallin liikevoiton kehitys 1999-2003

Uusi asiakashallintajärjestelmä ja ostojärjestelmä mahdollistavat entistä tehokkaamman toiminnan.

Kuvitettu sähköpostikirje on uusi, tarkoin kohdennettava suoramarkkinoinnin väline.

Ylivoimainen markkinajohtaja Suomessa

Hobby Hallin myynti Suomessa oli 192,3 miljoonaa euroa, joka on 2 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Hobby Hall säilytti asemansa etäkaupan ylivoimaisena markkinajohtajana Suomessa.

Tuotealueista parhaiten menestyivät kodin sisustus, huonekalut ja taloustarat, kun taas kodinkoneiden myynti laski eniten edellisestä vuodesta.

Valtakunnallisesti jaetut joka kodin kuvastot, joiden kaupallista ulkonäköä ja tarjontaa kehitettiin, ylittivät sekä edellisen vuoden myynnin että asetetut tavoitteet. Sitä vastoin suppeammat hintatavoitteiset kuvastot olivat koko vuoden selkeä pettymys. Kilpailevan markkinointiviestinnän ja -tarjonnan lisääntymisen vaikutuksesta postimyyntikuvastojen elinkaari on yleisesti lyhentynyt jo parin vuoden ajan. Kuvastoissa pyritään jatkuvan kehityksen myötä myös tulevaisuudessa tarjoamaan asiakkaille markkinoiden houkuttelevin vaihtoehto kustakin tuoteryhmästä, tekemään hyviä valintoja asiakkaan kanssa.

Hobby Hallin asiakaspalvelukeskuksissa Helsingissä ja Kuopiossa otettiin joulumyynnin parhaina päivinä vastaan yli 9000 puhelua. Entistä paremman työvuorosuunnittelun ansiosta vastaajat lyhenivät ja vastaamattomien puheluiden määrä laski edelleen.

Internetin kautta tehtyjen tilausten määrä kasvoi voimakkaasti ja oli 32,7 miljoonaa euroa. Kasvu edellisestä vuodesta oli 34 prosenttia. Sen osuus Hobby Hallin Suomen mynnistä oli 17 prosenttia ja Suomen etäkaupasta 22 pro-

senttia. Kasvu vauhditti asiakasmäärän lisääntyminen edelleen: vuoden aikana kauppapaikassa kävi yli 160 000 ostavaa asiakasta. Online-kauppapaikka ja uusia sähköisiä kaupallisia ratkaisuja kehitetään ja markkinoidaan myös tulevaisuudessa osana Hobby Hall -ryhmän etäkaupan tarjontaa.

Hobby Hall -ryhmän Suomen myymälöiden myynti oli yhteensä 41,7 miljoonaa euroa. Laskua edellisestä vuodesta oli 4 prosenttia, johon osaltaan vaikutti Helsingin Herttoniemen myymälän sulkeminen syyskuussa. Myymälöiden osuus Hobby Hall -ryhmän Suomen mynnistä oli 22 prosenttia.

Myynti Virossa laski

Hobby Hall -ryhmän myynti Virossa oli 23,1 miljoonaa euroa, mikä alitti edellisen vuoden myynnin 11 prosentilla. Viron etäkaupan kokonaismarkkinoiden laskiessa edelleen voimakkaasti Hobby Hall säilytti markkinajohtajan asemansa.

Internetin kautta tehtyjen tilausten arvo kasvoi Virossa 55 prosenttia, mutta niiden osuus kokonaismyynnistä oli toistaiseksi melko vaatimaton eli 5 prosenttia.

Myymälämyynnin kasvu Virossa oli 15 prosenttia ja sen osuus kokonaismyynnistä 19 prosenttia.

Muutos Latvian myynnin rakenteessa

Kolmannen täyden toimintavuoden myynti Latviassa oli 14,6 miljoonaa euroa, joka on 4 prosenttia alle edellisen vuoden. Sitä vastoin pakettivolyymin kehitys oli myönteinen; se kasvoi edellisestä vuodesta 24 prosenttia.

Myynnin rakenteellinen muutos johtui pääosin kiristetystä luottopolitiikasta erityisesti uusille asiakkaille ja tuotetarjonnan painotuksen muutoksista kuvastoissa. Hobby Hall säilytti asemansa myös Latvian etäkaupan markkinajohtajana.

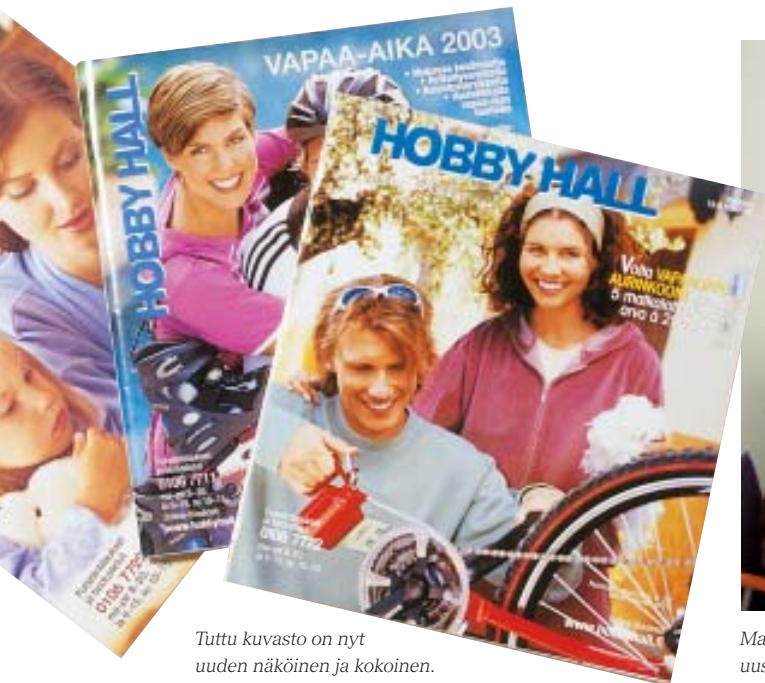
Latviassa liiketoiminnan tulosta rasittivat korkeat postimaksut ja vielä alkuvuonna kertyneet kovat luottotappiot.

Postimyynti alkoi Liettuassa

Hobby Hallin toiminta Liettuassa käynnistyi helmikuussa 2003 valtakunnallisella asiakashankintakuvastolla sekä sitä tukevalla televisiomainonnalla. Myynti Liettuassa oli 5,8 miljoonaa euroa, mikä jäi jonkin verran tavoitteesta. Liettuassa toteutettiin vuoden aikana neljä koko maan kotitaloudet kattavaa kuvastokampanjaa. Markkinoinnin painopiste oli edelleen asiakasmäärän kasvattamisessa sekä etäkaupan tunnetuksi tekemisessä kauppa- muotona. Alan kokonaistarjonta on Liettuassa toistaiseksi hyvin vaatimatonta. Hobby Hallilla on Vilnassa puhelinpalvelun lisäksi pieni, pelkästään palautustuotteiden myyntiin keskittyvä myymälä.

Järjestelmä uudistus etenee

Hobby Hallin mittavan järjestelmäkehityksen ensimmäisenä vaiheena toteutettiin vuoden 2003 ja alkuvuoden 2004 aikana suunnitelmien mukaisesti kaksi merkittävää tietojärjestelmien uudistushanketta. Uusi asiakashallintajärjestelmä mahdollistaa markkinoinnin entistä tehokkaamman kohdentamisen sekä asiakaskannattavuuden analysoinnin ja kehittämisen. Uuden ostojärjestelmän tavoitteena on tuotehallinnan tehosta-

Tuttu kuvasto on nyt uuden näköinen ja kokoinen.

Markkinajohtajuus Liettuan postimyynnissä on Hobby Hallin uusin aluevaltaus. Iloisia tiimiläisiä koolla Vilnan toimipaikassa.

minen, jolloin päästään nykyistä parempaan palveluasteeseen merkittävästi alemmalla varasto- ja kustannustasolla. Toteutettujen järjestelmäuudistusten investoinnit olivat yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa.

Asiakaspalvelun kokonaisvaltainen järjestelmäuudistus toteutetaan osana seuraavaa vaihetta, joka ajoittuu vuosille 2004 - 2006.

Toiminnan tervehdyttämisohjelma

Lokakuussa päätettiin käynnistää Hobby Hallissa toimenpideohjelma, jonka mukaisesti ryhmä keskittyy entistä tiiviimmin etäkauppaan. Etäkaupan logistiikkaa ja valikoimanhallintaa päätettiin myös tehostaa merkittävästi. Myymäläverkoston rooli muutetaan etäkauppaa tukevaksi. Samalla tehtiin päätös Espoon, Tampereen ja Tallinnan keskustan myymälöiden lopettamisesta alkuvuonna 2004.

Etäkaupan logistiikkaa ja valikoimanhallintaa sopeutetaan vastaamaan muutuvan liiketoiminnan haasteita. Tavoitteena on keskittää Vantaan Viinikkalassa ja Tammistossa sijaitsevat varastotoiminnot yhteen paikkaan Viinikkalan varaston tiloihin vuoden 2005 alussa.

Osana ohjelmaa toteutettiin hävikintorjuntaan ja saldohallinnan parantamiseen liittyviä toimenpiteitä. Ryhmän toimintaa virtaviivaistettiin tehtyjen päätösten mukaisesti samalla kuin toteutettiin useita muutoksia vastuualueissa ja organisaatorakenteessa.

Toimenpideohjelman tavoitteena on tuloksen parantaminen vuositasolla noin 7,5 - 8,5 miljoonalla eurolla. Toimenpiteiden vaikutus kohdistuu suurelta osin vuoteen 2004.

Myymälöiden lopettamisesta merkitsivät henkilöstön supistamista eri toiminoissa Suomessa 46 henkilöllä ja Virossa 7 henkilöllä, joista osa oli osa-aikaisia.

Vuoden 2004 haasteet

Hobby Hall -ryhmän keskeinen tavoite vuonna 2004 on liiketuloksen sekä sijoitetun pääoman tuoton merkittävä parantaminen.

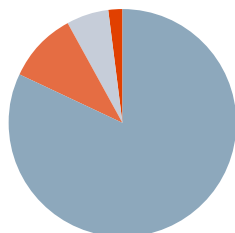
Asiakaspalvelun korkeaan laatuun panostetaan edelleen. Tavoitteena on olla asiakkaille paras etäkaupan vaihtoehto kaikilla Hobby Hallin markkina-alueilla.

Liiketoiminnan kannattavuutta ja kustannustehokkuutta parannetaan lokaussa 2003 käynnistetyn toimenpideohjelman mukaisesti kaikilla markkina-alueilla. Tietojärjestelmien vaiheittainen uudistusohjelma edistää myös ryhmän kaupallista toimintaa ja kustannustehokkuutta.

Hobby Hall toteuttaa rajoitetun koemarkkinoinnin Venäjällä alkuvuonna 2004.

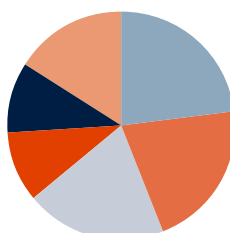
Ryhmän liiketuloksen arvioidaan olevan voitollinen ja merkittävästi parempi kuin vuonna 2003. □

Hobby Hallin myynti markkina-alueittain 2003

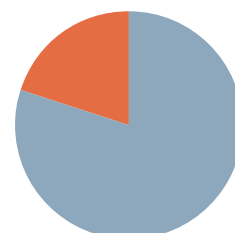
82 % Suomi
10 % Viro
6 % Latvia
2 % Liettua

Hobby Hallin myynti tuoteryhmittäin 2003

23 % Elektroniikka
21 % Tekstiilit
20 % Kodinkoneet
10 % Vaatetus
10 % Kuntoilu ja vapaa-aika
16 % Muut

Hobby Hallin myynnin jakautuminen myyntikanavittain 2003

80 % Etäkauppa
20 % Myymälät

Seppälän tuotepäällikkö, suunnittelija ja mallimestari muotivaatteen suunnittelua käynnistämässä.

Seppälä

Seppälä on Suomen laajin muotikaupan ketju, joka toimii kaikkialla

Suomessa. Se tarjoaa asiakkailleen naisten, miesten ja lasten pukeutumista

sekä kenkiä ja kosmetiikkaa. Myymälät sijaitsevat keskeisillä liikepaikoilla.

Keskitetty ketjutoiminta takaa edulliset hinnat ja luotettavan laadun. Koko mallisto

perustuu omaan suunnitteluun. Suomen 127 myymälän lisäksi Seppälällä on

Virossa 13 ja Latviassa neljä myymälää.

Kasvua luvassa Baltiasta ja Venäjältä

Seppälä-ryhmän myynti vuonna 2003 oli 130,3 miljoonaa euroa, mikä on 2 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Liikevaihto oli 107,3 miljoonaa euroa. Naisten vaatteiden osuus kokonaisymyynnistä jatkoi kasvuaan, kun taas lasten ja miesten vaatteiden myynti supistui. Asiakasmäärä kasvoi edellisestä vuodesta, mutta keskiostos asiakasta kohden pieneni. Seppälän suhteellinen kannattavuus on hyvällä tasolla. Vuoden 2003 liikevoitto oli 10,1 miljoonaa euroa eli 9,4 prosenttia liikevaihdosta.

Myynnin jääminen alle viime vuoden tason johtui useista syistä. Kilpailutilanne Suomen markkinoilla kiristyi isojen uusien markettien ja ulkomaisen ketjujen uusien myymälöiden vuoksi. Seppälän myymäläverkon muutokset Suomessa ja Virossa vaikuttivat osaltaan negatiivisesti myyntiin. Vaatekauppaa käydään sään vauhdittamana; myös erityisen viileä loppukevät heikensi myynnin kehitystä. Vaikka kauppa kävi syksyllä normaalisti, ei vielä kevään aiheuttamaa myynnin jättämää saatu enää kurotuksi umpeen.

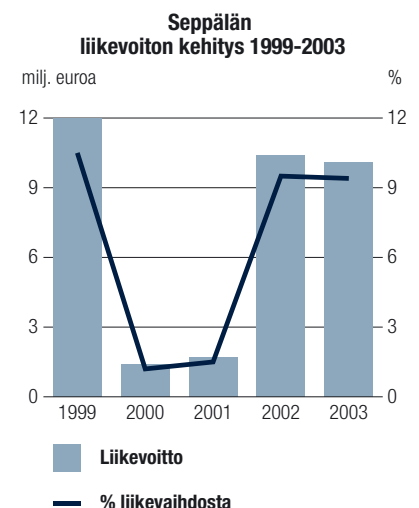
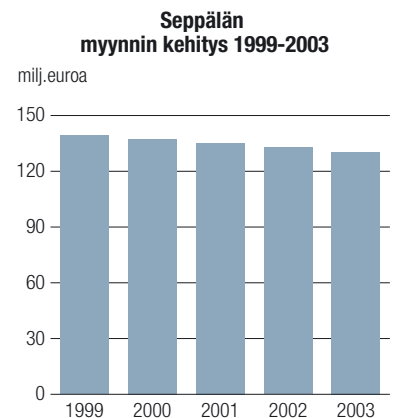
Vaatekaupan haasteena reagoitiherkkyys

Seppälä pyrkii jatkuvasti parantamaan kykyään ymmärtää asiakkaiden toiveita ja markkinoiden kehittymistä. Tehtävä on vaativa, koska yhä useampi tekijä vaikuttaa kilpailuympäristöön ja kuluttajien haluan ostaa vaatteita.

Tavoitteena on, että asiakkaan tulee aina löytää ostettavaa Seppälän laajasta valikoimasta, olipa hän kiinnostunut muodin viimeisimmistä uutuuksista tai hyvistä käyttövaatteista. Haasteena on entistä nopeampi reagointi muodin, kilpailutilanteen ja sään muutoksiin. Tänä päivänä asiakas ostaa yhä useammin vaateen käyttääkseen sitä heti, joten kysynnän ja tarjonnan on oltava entistä nopeatempoisempaa. ⇨

Avainluvut

SEPPÄLÄ-RYHMÄ, milj. euroa	2003	2002	muutos %
Myynti	130,3	132,7	-2
Osuus Stockmannin myynnistä, %	7,7	8,4	
Liikevoitto	10,1	10,4	-2
Sijoitetun pääoman tuotto, %	58,5	52,4	
Sijoitettu pääoma	17,2	19,8	-13
Investoinnit	1,2	0,6	
Henkilöstö 31.12.	901	887	2

Koko ketjun myymälöiden ilme uudistettiin syksyllä muotilehtimäiseksi.

Seppälä avasi lokakuussa neljännen Riian myymälänsä Stockmannin tavaratalon tiloissa.

Valikoimien uusiutuminen on menestyksen edellytys. Vuoden mittaan uudistettiin mm. sukkahousuvalikoima.

Seppälän kykyä reagoida kilpailutekijöiden ja muodin muutoksiin on voimakkaasti kehitetty ja kehitetään edelleen. Vuosittainen tavaravirta on noin 13 miljoonaa yksittäistä tuotetta. Hyvän logistisen järjestelmän ansiosta tuotteet ovat oikeissa paikoissa oikeaan aikaan. Myymälöissä ei ole omaa varastoa, vaan ne saavat myymäläkokonsa mukaisen peruslajitelman, jota täydennetään kysynnän ja varastotilanteen mukaan. Myymälät saavat sekä uutuuksia että täydennystuotteita viitenä päivänä viikossa. Tämä toimintamalli luo edellytykset ketjutoiminnalle eri kokoisissa myymälöissä ja eri kokoisilla paikkakunnilla. Järjestelmä antaa tietoa siitä, milloin pitää kiihdyttää tavaranhankintaa ja milloin edetä varovaisemmin.

Oma mallisto

Muodin lähteet ovat ympäröivässä elämässä: kadulla, joukkoviestimissä, nuorisokulttuurissa. Seppälän lähtökohtana on oma mallisto. Noin 50 ihmistä työskentelee malliston suunnittelun ja ostamisen parissa. Seppälän muoti syntyy kangas- ja muotimessuilla sekä vaatealan trendejä ja ympäröivää maailmaa seuraten. Seppälän tulee tehdä muotia asiakkailleen; ymmärtää muodin ilmiöt ja tiedostaa, millaiset ihmiset käyvät ketjun myymälöissä. Seppälä tekee vaatteita asiakkaitensa tarpeisiin.

Malliston täytyy uudistua myös rakenteellisesti. Uusien tuotteiden ottaminen valikoimaan sekä vanhojen tuoterahmiin laajentaminen monipuolistaa

ja uudistaa Seppälän valikoimaa. Nämä toimenpiteet auttavat löytämään myös uusia asiakkaita. Vuonna 2003 nuorten miesten vaatevalikoimaa laajennettiin. Merkittävänä laajennuksena perustettiin useisiin myymälöihin kenkäosasto. Sukkahousuvalikoima uudistettiin, ja lasten sekä nuorten vaatekukseen luotiin tyttöjen teinimallisto.

Lähellä asiakasta

Seppälän merkittävä vahvuustekijä on kattava 127 myymälän verkko Suomessa. Myymälät sijaitsevat keskeisillä liikepaikoilla, siellä missä ihmiset liikkuvat. Aukioloajat ja palvelukonsepti tukevat helppoa asiointia myymälässä.

Tuotteiden esillepanolla myymälöissä on keskeinen rooli Seppälän kokonaiskonseptissa. Visuaalisen markkinoinnin tehtävänä on kertoa asiakkaille kiinnostavasti, mitä muodissa tapahtuu, ja luoda samalla ostamiseen elämyksellisyyttä tuomalla houkuttelevasti ja selkeästi esille Seppälän valikoiman eri ulottuvuudet.

Seppälällä on haastava tehtävä pitää suuri myymäläverkosto ajanmukaisena ja houkuttelevana. Vuonna 2003 kahdeksan myymälää muutti Suomessa uusiin liiketiloihin, ja lisäksi yhdeksän myymälää remontoitiin Seppälän nykyisen vaalean ja raikkaan myymäläilmeen mukaisiksi.

Tuotteiden lisäksi myymälä on tärkeä yrityskuvan viestintäväline, johon halutaan panostaa jatkossakin. Myymälän ilmeen uudistamiseen panostettiin koko ketjussa merkittävästi syksyllä 2003. Tä-

mä näkyi mm. kuvien, julisteiden, hintakylttien ja ostoskassien muuttumisena.

Suomessa avattiin vuoden aikana kolme uutta myymälää ja suljettiin neljä. Seppälä tuskin enää lisää myymälöidensä määrää Suomessa nykyisestäään, vaan keskittyy huolehtimaan siitä, että myymälät sijaitsevat hyvillä liikepaikoilla ja ovat ajanmukaisia.

Virossa 13 myymälää

Seppälä on Viron suurin vaatemyymäläketju. Sillä oli vuodenvaihteessa 13 myymälää Virossa. Suurin Viron myymälä Tallinnan Virukeskuksessa suljettiin maaliskuussa 2003 koko kauppakeskuksen remontin vuoksi. Kauppakeskus ja samalla Seppälän myymälä avataan uudelleen keväällä 2004.

Virossa vaatekauppa on keskittynyt selkeästi muutamiin suuriin kaupunkeihin ja niissä sijaitseviin kauppakeskuksiin. Uusia kauppakeskuksia on syntynyt viime vuosina paljon, ennen kaikkea Tallinnan kaupungin alueelle. Ostovoimaan verrattuna niiden määrässä on ylitarjontaa. Koska vapaata liiketilaa on tarjolla, muutti Seppälä yhden myymälänsä vuoden lopussa uusiin tiloihin. Seppälällä on Viron markkinoilla varsin hyvä asema, joten myymälämäärän lisäämiseen ei Virossakaan ole tällä hetkellä tarvetta.

Ensimmäiset myymälät Latviaan

Seppälän strategiaan kuuluu toiminta kaikissa Baltian maissa. Viron jälkeen

Keväällä Seppälä avasi 14 uutta kenkäosastoa, jotka lanseerattiin näyttävällä kampanjoinnilla.

Myös mainonta sai uuden, muotilehtimäisen ilmeen.

seuraava luonnollinen askel oli eteneminen Latvian markkinoille.

Syksyllä 2003 avattiin ensimmäiset neljä myymälää Riiassa, jonka talousalueella asuu lähes miljoona ihmistä. Koko maan ja pääkaupungin vähittäiskaupan rakenne on selvästi muuttumassa. Ostaminen siirtyi toreilta ja kujilta isompiin keskuksiin; ensimmäiset kauppakeskukset avattiin 2000-luvun puolella. Seppälän myymälät sijaitsevat kolmessa kaupungin suurimmassa kauppakeskuksessa ja Stockmannin tavaratalon yhteydessä. Seppälä kasvaa Latviassa sitä mukaa kuin suuria kauppakeskuksia rakennetaan. Pääpaino tulee luonnollisesti olemaan Riiassa, mutta myymälöitä perustetaan myös muihin kaupunkiin.

Seppälä kokosi historiansa talteen

Seppälä julkaisi vuoden 2003 lopulla historiikkiteoksen "Eteenpäin, enemmän, paremmin, Seppälä – suomalainen vaatettaja 1930 – 2003". Kirja kertoo siitä, kuinka Seppälästä on muodostunut oma käsitteensä suomalaisessa vaatekaupassa ja muodissa, osa suomalaista arkipäivää.

Vielä 1970-luvulla, jolloin Seppälä alkoi kehittyä valtakunnalliseksi, ei edullinen, tyylikäs ja muotia seuraava pukeutuminen ollut mikään itsestäänselvyys. Seitsemän vuosikymmenen aikana Seppälä on ollut monessa suhteessa kaupan ja ketjutoiminnan edelläkävijä Suomessa. Oma mallisto, omat tuote-

merkit, valmistus ulkomailla sekä franchising-toiminta olivat kaikki aikanaan Seppälän aloittamia uusia toimintatapoja suomalaisessa vaatteiden vähittäiskaupassa. Toiminta kansainvälistyi varhain. Vaatteiden tekeminen siirtyi ulkomaille 1970-luvulla, ensimmäinen Saksan myymälä avattiin vuonna 1984, ja vuonna 1987 käytiin New Yorkissa.

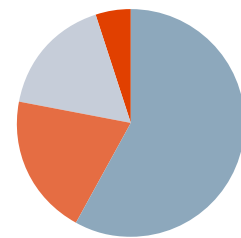
Yrityksen perustajan Edvard Seppälän ohjenuora on edelleen Seppälän sisäisenä henkenä: eteenpäin, enemmän ja paremmin. Jos liiketoiminta seisoo paikoillaan, se on takaisinpäin menemistä.

Seuraavaksi Venäjälle

Vuonna 2004 Seppälä lähtee Venäjän markkinoille. Ensimmäiset myymälät avataan Moskovaan, joka jo yli 10 miljoonan asukkaan kaupunkina tarjoaa Seppälälle merkittävän kasvumahdollisuuden. Venäjän markkinoiden avaaminen tulee jossain määrin rasittamaan Seppälän tulosta.

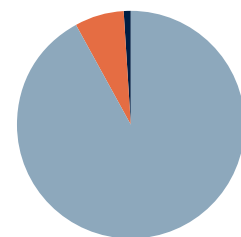
Seppälän kannattavuus on nyt hyvällä tasolla. Malliston kehitystyön, myymäläverkoston uudistamisen sekä Baltian maiden taloudellisen kasvun ansiosta myynnin ja myös liikevoiton uskotaan paranevan vuoden 2003 tasosta. □

Seppälän myynti tuoteryhmittäin 2003

- 58 % Naisten muoti
- 20 % Lasten muoti
- 17 % Miesten muoti
- 5 % Kosmetiikka

Seppälän myynti markkina-alueittain 2003

- 92 % Suomi
- 7 % Viro
- 1 % Latvia

Hallinto ja johtaminen

Konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat emoyhtiö Stockmann Oyj Abp:n toimielimet ovat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja.

Yhtiökokous

Stockmann Oyj Abp:n ylin päättävä elin on yhtiökokous. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain ennen kesäkuun loppua. Stockmannilla on kaksi osakesarjaa, joista jokainen A-osake oikeuttaa äänestämään yhtiökokouksessa kymmenellä äänellä ja jokainen B-osake yhdellä äänellä. Kukaan ei kuitenkaan saa äänestää enemmällä kuin viidesosalla edustetusta äänimäärästä, paitsi tilanteissa, joissa osakeyhtiölaki edellyttää päätöksen syntyvän määräenemmistöllä. Osakkeiden omistuksesta annetaan tietoja vuosikertomuksen sivuilla 45-46.

A-osake voidaan muuntaa B-osakkeeksi osakkeenomistajan vaatimuksesta, jos muuntaminen voi tapahtua osakelajien vähimmäis- ja enimmäismäärien puitteissa.

Yhtiöjärjestyksen sisältyy osakkeiden kaksiportaista lunastusvelvollisuutta koskeva määräys. Osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit. Jos aiempi lunastustarjous ei ole joutunut yhtiön kaikkien osakkeiden lunastamiseen, joutuu osakkeenomistaja tekemään uuden lunastustarjouksen, kun osakkeenomistajan osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää 50 prosenttia.

Varsinainen yhtiökokous mm. hyväksyy vuosittain yhtiön tilinpäätöksen sekä päättää osingosta ja hallituksen jäsenten valitsemisesta.

Hallitus

Yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään yhdeksän jäsentä. Hallituksen jäsenet on valittu tehtäväänsä kolmeksi vuodeksi siten, että mikäli mahdollista, kolmasosa heistä on ollut vuosittain erovuorossa. Tällaisen jakautumisen saavuttamiseksi on osa jäsenistä voitu valita yhdeksi tai kahdeksi vuodeksi.

Hallitus esittää 30.3.2004 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle yhtiöjärjestyksestä muutettavaksi siten, että kaikki hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan.

Jäseneksi ei voida valita 65 vuotta täyttänyttä henkilöä. Hallituksessa on tällä hetkellä seitsemän jäsentä, joista kukaan ei ole päätoiminen.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Yhtiön toimivasta johdosta osallistuvat hallituksen kokouksiin säännöllisesti toimitusjohtaja, varatoimitusjohtajat, talousjohtaja ja yhtiön lakimies, jotka eivät ole hallituksen jäseniä. Yhtiön lakimies toimii hallituksen sihteerinä. Hallituksen kokouksiin osallistuu myös kaksi henkilöstön edustajaa, jotka niinkään eivät ole hallituksen jäseniä. Toisen henkilöstön edustajan valitsevat Stockmannin yhtymälautakunnan työntekijäedustajat ja toisen Stockmannin ylempiä toimihenkilöitä edustava yhdistys.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Laissa ja yhtiöjärjestyksessä erikseen määriteltyjen tehtävien lisäksi hallitus mm. vahvistaa yhtiön pitkän aikavälin strategiset ja taloudelliset tavoitteet, hyväksyy budjetin sekä päättää merkittävistä yksittäisistä investoinneista, yritys- ja kiinteistökaupoista ja muista strategisesti merkittävistä hankkeista. Hallitus hyväksyy myös yhtiön riskienhallinnan periaatteet.

Hallitus vahvisti kokouksessaan 18.12.2003 itselleen työjärjestyksen, jossa määritellään hallituksen kokoonpanoon ja valintamenettelyyn liittyvät periaatteet, hallituksen tehtävät, päätöksentekomenettely ja kokouskäytäntö sekä hallituksen itsearviointin periaatteet. Hallituksen työjärjestys on julkaistu yhtiön Internet-sivuilla www.stockmann.fi.

Hallitus kokoontui 11 kertaa vuonna 2003. Keskimääräinen osanottoprosentti oli 96.

Hallitus perusti kokouksessaan 12.2.2003 palkitsemisvaliokunnan, jonka tilalle perustettiin hallituksen kokouksessa 18.12.2003 nimitys- ja palkitsemisvaliokunta. Valiokuntaan kuuluu kolme hallituksen jäsentä. Sen tehtävänä on toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajien ja muiden johtoryhmän jäsenten nimitys- ja palkitsemisasioiden valmistelu, hallituksen jäsenten valinnan valmistelu yhtiökokoukselle tehtävää ehdotusta varten sekä hallituksen jäsenten palkitsemisasioiden valmistelu. Valiokunta kokoontuu tarvittaessa vähintään kerran vuodessa. Valiokuntaan kuuluivat tilikaudella 2003 hallituksen puheenjohtaja Lasse Koivu puheenjohtajana sekä jäsenenä hallituksen varapuheenjohtaja Erkki Etola ja hallituksen jäsen Henry Wiklund. Toimitusjohtajalla on läsnäolo-oikeus valiokunnan kokouksissa. Valiokunta on kokoontunut tilikauden aikana yhden kerran.

Toimitusjohtaja

Hallitus nimittää yhtiön toimitusjohtajan ja päättää tämän palvelussuhteen ehdoista, jotka määritellään kirjallisessa toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtaja johtaa yhtiön operatiivista toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajana toimii 1.3.2001 lukien Hannu Penttilä.

Konsernin toiminnallinen rakenne

Toimitusjohtajan lisäksi hallitus nimittää varatoimitusjohtajat, talousjohtajan ja liiketoimintaryhmien johtajat. Hobby Hallin toimitusjohtaja Henri Bucht toimii 1.2.2001 lukien myös yhtiön varatoimitusjohtajana ja tarvittaessa toimitusjohtajan sijaisena. Toisena yhtiön kahdesta varatoimitusjohtajasta toimii 1.1.2003 lukien tavarataloryhmän johtaja Jukka Hienonen.

Stockmannilla on yhteinen konsernihallinto. Kaupallinen toiminta on organisoitu neljäksi ryhmäksi, jotka ovat tavarataloryhmä, autoryhmä, Hobby Hall -ryhmä ja Seppälä-ryhmä. Liiketoimintaryhmien johtajat raportoivat toimitusjohtajalle ja ovat yhtiön johtoryhmän jäseniä.

Johtoryhmä

Konsernin johtoryhmän muodostavat toimitusjohtaja, varatoimitusjohtajat ja muut liiketoimintaryhmien johtajat, talousjohtaja sekä yhtiön lakimies, joka toimii johtoryhmän sihteerinä.

Johtoryhmä vastaa toimitusjohtajan johdolla liiketoiminnan ohjaamisesta sekä strategisten ja taloudellisten suunnitelmien laadinnasta.

Valvonta

Hallituksen ja operatiivisen johdon vastuulla olevan sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa toiminnan tehokkuus ja tuloksellisuus, informaation luotettavuus sekä säännösten ja toimintaperiaatteiden noudattaminen. Olennainen osa sisäistä valvontaa on sisäinen tarkastus, joka toimii erillisenä yksikkönä konsernihallinnossa ja raportoi toimitusjohtajalle. Sisäinen tarkastus on operatiivisesta toiminnasta riippumaton toiminto, joka tukee konsernin johtoa toiminnan ohjaamisessa ja riskienhallinnassa tutkien ja arvioiden liiketoimintojen ja sisäisen valvonnan tehokkuutta sekä tuottaen johdolle informaatiota ja suosituksia niiden tehostamiseksi. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaavat riskilähtöisyys sekä painopistealueet liiketoiminnassa ja sen kehittämisessä.

Yhtiökokouksen valitsevat tilintarkastajat tarkastavat yhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon. Tarkastustyö toteutetaan tilikauden aikana liiketoimintaryhmiin ja hallintoon kohdistuvina tarkastuksina ja varsinaisena tilinpäätöstarkastuksena tilikauden päätyttyä. Yhtiöllä on vähintään yksi ja enintään kolme tilintarkastajaa ja heillä vähintään yksi ja enintään kolme varamiestä. Tällä hetkellä yhtiöllä on kaksi tilintarkastajaa ja varatilintarkastajana KHT-yhteisö.

Sisäinen tarkastus koordinoi tarkastustoimintaa ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen välillä tarkastustyön kattavuuden varmistamiseksi sekä päällekkäisten tarkastustehtävien välttämiseksi.

Tilintarkastajille on tilikaudelta 2003 maksettu palkkioina tilintarkastuksesta emoyhtiön osalta yhteensä 136 000 euroa ja konsernin osalta yhteensä 324 000 euroa. Konsultointipalkkiona on lisäksi maksettu KPMG:lle 54 300 euroa.

Johdon palkkiot ja muut etuisuudet

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää varsinainen yhtiökokous. Tilikauden 2003 aikana maksettiin 25.3.2003 pidetyn yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen puheenjohtajalle kiinteänä palkkiona 45 000 euroa, varapuheenjohtajalle 30 000 euroa ja muille hallituksen jäsenille kullekin 20 000 euroa. Noin 50 prosenttia vuosipalkkiosta maksettiin yhtiön osakeina ja loppuosa rahana. Kokouspalkkiona maksettiin kaikille hallituksen jäsenille 250 euroa hallituksen kokousta kohti. Tilikauden 2003 aikana maksettiin hallituksen jäsenille rahapalkkioina yhteensä 104 361 euroa ja osakepalkkioina 6 251 yhtiön B-osaketta. Maksettujen palkkioiden arvo oli yhteensä 190 000 euroa. Kullekin hallituksen jäsenelle tilikauden 2003 aikana maksetut raha- ja osakepalkkiot on esitetty yhtiön Internet-sivuilla.

Toimitusjohtajalle maksettujen palkkojen, palkkioiden ja myönnettyjen luontoisetujen yhteissumma vuonna 2003 oli 418 163 euroa, mistä luontoisetujen osuus oli 11 400 euroa. Toimitusjohtajasopimuksessa on toimitusjohtajan eläkeiäksi määritelty 60 vuotta. Eläke määräytyy työntekijäin eläkelain ja yhtiön ottaman erillisen vakuutuksen mukaisesti. Toimitusjohtajan irtisanomisajaksi on molemminpuolisesti määritelty 6 kuukautta. Yhtiön sanoessa sopimuksen irti on toimitusjohtajalla oikeus 12 kuukauden kiinteää palkkaa vastaavaan korvaukseen irtisanomisajan päätyttyä. Sen lisäksi toimitusjohtajalla on oikeus ylimääräiseen 12 kuukauden kiinteää palkkaa vastaavaan korvaukseen yhden vuoden kuluttua irtisanomisajan päättymisestä, mikäli toimitusjohtaja ei ole siirtynyt yhtiön kustantamalle työ-, vapaaehtois- tai terveysperusteiselle eläkkeelle. Jos yhtiö päättää toimitusuhkeen henkilösyistä johtuvilla purkuperusteilla, ei kumpaakaan korvausta makseta.

Kannustejärjestelmät

Konsernissa on käytössä lyhyen ajan tavoitteiden saavuttamista tukevia vuosittaiseen suoritukseen perustuvia palkitsemis- ja kannustinjärjestelmiä. Kannusteen määrään vaikuttavat yleensä sekä tilikauden liiketaloudellinen tulos että henkilökohtainen työpanos. ⇒

Hallinto ja johtaminen

Toimitusjohtajan ja muiden johtoryhmän jäsenten kannustepalkkioiden määräytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan valmistelun perusteella. Palkkiot määräytyvät keskeisiltä osiltaan konsernin tulos- ja kannattavuuskehityksen perusteella siten, että vaikuttavat tekijät ovat konsernin voitto ennen satunnaisia eriä ilman liiketoiminnan muita tuottoja, konsernin sijoitetun pääoman tuotto ja näistä johdetut liiketoimintaryhmien omat tunnusluvut. Maksimikannuste on yleensä enintään 25 prosenttia vuosiansiosta, mutta raja voi konsernitavoitteiden osalta liukuvasti ylittyä.

Hallitus hyväksyi 24.4.2003 yhtiön johtoryhmän jäsenille vuosikannusteen täydennykseksi pitkän aikavälin osakepalkkiojärjestelmän, joka ulottuu kahden vuoden jaksoissa vuoden 2006 loppuun. Osakepalkkiojärjestelmän toteutuminen on sidottu konsernin pitkän aikavälin strategian mukaisen kehityksen toteutumiseen, ja sen mittareina ovat sekä konsernin voitto ennen satunnaisia eriä ilman liiketoiminnan muita tuottoja että konsernin sijoitetun pääoman tuoton kehitys. Osakepalkkion toteutumista arvioidaan kahden vuoden jaksoissa, ensimmäisen kerran vuonna 2005 vuosien 2003-2004 yhteenlaskettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella. Tältä jaksolta Stockmannin B-osakkeina maksettava enimmäiskannuste on kaikille johtoryhmän jäsenille yhteensä enintään 19 161 osaketta sekä 1,5 kertaa osakkeiden arvo rahana. Jos tavoitejakson määritellyt alarajat eivät ylity molempien tavoitekriteerien osalta, ei osakepalkkiota makseta.

Yhtiön pitkän ajan tavoitteiden saavuttamista on tukenut kaksi avainhenkilöiden optiojärjestelyä, joista on päätetty vuosien 1997 ja 2000 yhtiökokouksissa. Osakkeiden merkintäaika vuoden 1997 optioilla päättyi 31.1.2004. Tietoja näistä optiojärjestelyistä on vuosikertomuksen sivulla 44.

Sisäpiiri

Stockmann noudattaa Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton hyväksymää sisäpiiriohjetta. Stockmann Oyj Abp:n pysyvään sisäpiiriin luetaan arvopaperimarkkinalain 5. luvun 2. §:n perusteella hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, varatoimitusjohtajat ja tilintarkastajat. Sisäpiiriohjeen mukaisesti ovat pysyviä sisäpiiriläisiä lisäksi toimitusjohtajan määrittelemissä tehtävissä kulloinkin toimivat henkilöt, joihin kuuluvat mm. konsernin johtoryhmän jäsenet. Stockmannin hallitus on päättänyt, että sisäpiiriläisten kaupankäyntirajoitus yhtiön osakkeilla on

14 vuorokautta ennen osavuositarkastuksen tai tilinpäätöksen julkistamista. Stockmannin Internet-sivuilla on luettelo pysyvään sisäpiiriin kuuluvista henkilöistä. Yhtiö käyttää Suomen Arvopaperikeskus Oy:n sisäpiirirekisteripalvelua, josta ovat nähtävissä sisäpiiriläisten ajantasaiset omistustiedot. Lisäksi neljännesvuosittain päivitettävät hallituksen ja johtoryhmän jäsenten omistustiedot ovat yhtiön Internet-sivuilla.

Uusi suositus listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä

HEX Oyj, Keskuskauppakamari sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto julkistivat joulukuussa 2003 uuden suosituksen listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance). Helsingin Pörssi otti sen vähimmäissäännöstyönä osaksi pörssin sääntelyä. Suositus, joka asettaa uusia vaatimuksia pörssiyritysten hallinnoinnille ja myös tiedonantovelvollisuudelle, tulee voimaan 1.7.2004. Stockmann noudattaa suositusta mahdollisuuksien mukaan jo ennen sen virallista voimaantuloa. □

Konsernin rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty Stockmann Oyj Abp:n rahoitustoimintoon hallituksen hyväksymän rahoitustoiminnan ohjeiston mukaisesti. Rahoitusjohdolle on määritetty yksityiskohdaisemmat toimintaohjeet, jotka sisältävät rahoitusriskien hallinnan periaatteet sekä likviditeetin ja vakuuksien hallinnan. Liiketoimintaryhmillä on erillinen ohje valuuttaposition suojauksesta sekä vakuuspolitiikasta.

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on minimoida liiketoimintaan liittyvien rahoitusriskien vaikutus konsernin tulokseen, taseeseen ja likviditeettiin. Rahoitustoiminnon vastuulla on konsernin valuuttaposition hallinta yhteistyössä liiketoimintaryhmien kanssa, liiketoiminnan kohtuuhintainen rahoittaminen kaikissa olosuhteissa sekä likvidien varojen sijoittaminen tuottavasti ja turvallisesti. Konsernin rahoitustoiminto toimii myös sisäisenä pankkina, ja sille kuuluu konsernitilien ja vakuuksien hallinta.

Valuuttariski

Stockmannin valuuttariski koostuu ulkomaanvaluuttamääräisistä ostoista ja myynneistä sekä ulkomaan yksiköihin tehdyistä valuuttamääräisistä sijoituksista.

Tärkeimmät ostovaluutat ovat Yhdysvaltain dollari, Englannin punna, Hongkongin dollari ja Ruotsin kruunu ja tärkeimmät myyntivaluutat Venäjän rupla, Viron kruunu ja Latvian lati. Vuonna 2003 valuuttamääräisten ostojen osuus konsernin ostoista oli 13 prosenttia ja valuuttamääräisen myynnin osuus konsernin koko myynnistä 11 prosenttia. Kaupan alalle ominainen vaihto-omaisuuden nopea kierto vähentää ostoihin liittyvää valuuttariskiä.

Liiketoiminnan kassavirtoihin liittyvän valuuttariskin hallinta perustuu 12 kuukauden ennakoituihin valuuttakohtaisiin kassavirtoihin. Suojausaika on yleensä enintään 12 kuukautta. Tase-eriin kohdistuva valuuttariski muodostuu ulkomaan yksiköihin tehdyistä valuuttamääräisistä sijoituksista. Taseerien riskiä seurataan ja suojataan erikseen.

Valuuttariskin suojaamisessa käytetään valuuttajohdannaisia sekä valuuttamääräistä lainanottoa.

Korkoriski

Stockmannin korkopositio syntyy konsernin liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista. Korkoriskiä hallitaan hajauttamalla konsernin lainanottoa ja sijoituksia toisaalta eri maturiteetteihin ja toisaalta vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallinnassa käytetään myös korkotermiinejä ja -futuureja, korko-optioita sekä koronvaihtosopimuksia. Laina- ja sijoitussalkun koronmäärittäjäjakson keskimääräinen pituus on korkeintaan viisi vuotta.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskin hallinnalla varmistetaan siitä, että Stockmann suoriutuu joka hetki rahoituksellisista velvoitteistaan. Likviditeetin kehittymistä seurataan kassavirtaennusteiden avulla. Likviditeettiriskiä hallinnoidaan varmistamalla rahan lähteet kohtuuhintaan sekä hajauttamalla riittävä osa sijoituksista likvideihin rahoitusinstrumentteihin.

Luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyvä riski siitä, että sopimuksen vastapuoli ei suoriudu velvoitteistaan. Luottoriskiä hallitaan vastapuolilimiittien avulla. Vastapuolilimiitit tarkistetaan ja hyväksytään puolivuositin. □

Henkilöstö

Uusien toimipisteiden perustamisen vuoksi Stockmann-konsernin henkilöstömäärä kasvoi vuonna 2003. Kotimaassa Zara- ja Stockmann Beauty-ketjut avasivat uusia myymälöitä. Ulkomailla avattiin helmikuussa Zara-myymäla Moskovassa ja lokakuussa Riian tavaratalo. Hobby Hallin syksyllä 2002 käynnistämisen kustannusten säästöohjelman johdosta 53 henkilön työsuhde päättyi vuoden 2003 aikana tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Vuoden lopussa konsernissa oli 9 542 henkilöä eli 625 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Konsernin henkilöstöstä naisia oli 74 prosenttia ja miehiä 26 prosenttia. Ylempien toimihenkilöiden ryhmässä sukupuolten välinen suhde pysyi jotakuinkin ennallaan: naisia oli 70 prosenttia ja miehiä 30 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli 34 vuotta. Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus konsernin kotimaan yksiköissä oli keskimäärin 15 prosenttia. Ulkomailla vaihtuvuus on suurempi, mikä johtuu varsin erilaisista työmarkkinoista.

Lisätietoja henkilöstön määrästä annetaan hallituksen toimintakertomuksen kohdassa "Henkilömäärä" vuosikertomuksen sivuilla 42-43 sekä siihen liittyvässä taulukossa. Myös tilinpäätöksen liitetietojen kohdassa 4 sivulla 56 on henkilöstötietoja.

Halutuin kaupan työnantaja

Stockmannille pyrkii Suomessa vuosittain oma-aloitteisesti noin 30 000 hakijaa. Stockmann-konsernin tavoitteena on olla vähittäiskaupan halutuin työnantaja kaikilla toimintapaikkakunnillaan. Suomalaisten kaupallisen alan opiskelijoiden piirissä vuonna 2003 tehdyn The Universum Graduate Survey -tutkimuksen mukaan Stockmann olikin kaupan työnantajista halutuin ja kaikista työnantajista seitsemänneksi halutuin. Vertailussa oli mukana 136 yritystä.

Tehostaakseen konserninlaajuista henkilöstötietojen käsittelyä Stockmann panosti vuonna 2003 edelleen sähköisen rekrytointiprosessin ja henkilöstötietojen tallennusjärjestelmän kehittämiseen.

Riian tavaratalon avausvalmistelut

Riian tavarataloon tarvittavan henkilöstön hankinnassa ja työhön perehdyttämisessä oli päämääränä löytää toimintatapa, jolla saataisiin lyhyessä ajassa palkatuksi suuri määrä asiakaspalvelutyöhön sopivia ja motivoituneita henkilöitä. Paikallinen henkilöstöosasto lähti haasteeseen tavoitteenaan sekä ajankäytön hallinta että kustannustehokkuus. Tärkeimmäksi valintakriteeriksi asetettiin asiakaspalveluhenkisyys.

Henkilöstön hankintaa varten perustettiin arviointitiimi, johon kuuluivat tavaratalon palvelukseen jo otetut esimiehet. Hakijoiden matemaattisia taitoja ja keskittymiskykyä testattiin ryhmätilanteissa, vuorovaikutustaitoja yhteisissä keskusteluissa ja roolipeleissä. Koko hakuprosessi vietiin läpi kuukaudessa. Tavarataloon palkattiin 270 myyjää 1 500 hakijasta. Jokainen kävi läpi perehdyttämisohjelman, joka on käytössä myös kotimaan tavarataloissa.

Perehdyttäminen kotimaassa

Stockmannin asiakaspalvelun korkeat laatuvaatimet asettavat merkittäviä haasteita myös uusien henkilöiden nopealle työhön ja työympäristöön perehdyttämiselle. Tämän vuoksi kaikissa liiketoimintaryhmissä on käytössä vakiomuotoinen perehdyttämisohjelma, jonka käyvät läpi sekä yksittäiset uudet stockmannilaiset että uusien toimipisteiden avausvaiheessa myös suuremmat ryhmät.

Huomattava haaste perehdyttämisessä oli uusien vuonna 2003 avattujen Stockmann Beauty -myymälöiden henkilökunnan kouluttaminen Stockmannin tapaan toimia. Jokaisen uuden myymälän henkilökunnalle järjestettiin kaksiviikkoinen avaus edeltänyt perehdyttämisvaihe, johon kuuluivat Stockmannin perusarvojen, tavarataloryhmän liikeidean ja asiakaspalvelustrategian esittely, myynnin ja asiakaspalvelun koulutus, valikoimien ja tuotteiden läpikäynti sekä opastaminen myymälän päivittäisiin toimintoihin kassan avauksesta asiakaspalautteiden hoitoon.

Zara-ketjuun valitut päälliköt kävivät läpi perusteellisen koulutusohjelman. Aluksi jokainen työskenteli 4-6 viikkoa myyjänä jossakin myymälässä opetellen vastuumyyjän avulla kaikki myymälän tehtävät. Oppimisjakson aikana edistymistä seurattiin viikoittain. Arviointien perusteella valittiin yksilöllisesti päällikköharjoittelua varten ulkomainen Zara-ketjun myymälä, jossa työskenneltiin 4-8 viikkoa, ennen kuin varsinainen oman työn tekeminen alkoi.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstön kehittämistoiminto organisoitiin uudelleen perustamalla konsernihallintoon erillinen henkilöstön kehittämisosasto.

Konsernin liiketoimintaryhmien yhteistoiminnan tiivistämiseksi nimettiin eri yksiköihin kehittämiskoordinaattori, jonka tehtävänä on seurata yksikkönsä koulutustoimintaa sekä välittää tietoa suunnitelluista ja toteutetuista kehittämistoimista. Tämän verkoston avulla kartoitetaan yhteiset kehittämistarpeet sekä mahdollisuudet synergiaetujen hyödyntämiseen kehittämistoiminnassa.

Henkilökohtaisen asiakaspalvelun laadun arviointi jatkui kotimaan tavarataloissa. Kaikkiaan vuoden aikana lähes 1 800 henkilöä sai esimieheltään palautteen todellisesta asiakaspalvelutilanteesta. Uusi arviointitapa on otettu henkilökunnan keskuudessa myönteisesti vastaan.

Asiakaspalveluhenkilöstön osaamisen kehittämisellä on edelleen suurin paino koulutustoiminnassa. Kehittämistoimet perustuvat suureksi osaksi asiakaspalvelun laadun mittauksiin, joita vuonna 2003 tehtiin tavarataloissa. Tutkimuksissa ulkopuoliset koeostajat arvioivat asiakaspalvelutilanteita etukäteen sovituihin kriteereihin. Arviointien perusteella lasketaan asiakaspalvelun laatua mittaavia tunnuslukuja. Vuonna 2003 arvioituja tilanteita oli yhteensä 1 084. Näiden tutkimusten perusteella asiakaspalvelun taso on parantunut selvästi. Asiakaspalveluteema toistui kaikissa vuoden aikana henkilöstölle järjestetyissä tilaisuuksissa.

Ostotoiminnan valmennusohjelmaan osallistui yli sata henkilöä tavarataloryhmästä. Ohjelman tavoitteet ovat konkreettisia: myyntikatetason nostaminen, ostajien yhteiset toimintatavat, Stockmann-esittelymateriaalin tuottaminen tavarantoimittajia varten sekä ostajien keskinäisen yhteistyön vahvistaminen.

Tavarataloryhmän esimiesten kehittämisohjelma käynnistettiin toukokuussa. Pilottiryhmässä oli mukana 28 eri tehtävissä toimivaa esimiestä. Ohjelma käsitti luentoja, kirjallisuutta, harjoituksia, ryhmätöitä ja keskusteluja. Työssä oppimisella oli merkittävä osuus, ja jokainen osallistui koulutuksen aikana projektityöskentelyyn omassa työryhmässään.

Tavarataloryhmä järjesti loppuvuonna kotimaassa jokaisessa toimipisteessään kahden vuoden välein toistettavan ilmapiiiritutkimuksen, jonka tulokset analysoidaan alkuvuonna 2004 ja valitaan sen mukaisesti kehittämiskohteet.

Hobby Hallissa järjestettiin tiimin vetämisen, tiimityön ja asiakaspalvelun koulutusta myymälöiden siirryttyä tiimiorganisaatioon. Kehityskeskusteluja ryhdyttiin käymään systemaattisesti, aluksi päällikkö- sekä työnjohtaja- ja tiiminvetäjätasolla. Keskustelut tullaan käymään koko henkilökunnan kanssa. Eri työntekijäryhmille on järjestetty ajankohtaiskoulutusta mm. hävikintorjunnasta ja turvallisuusasioista.

Seppälän Spirit-valmennusohjelman vuoden teemana oli strategian jalkauttaminen, joka toteutettiin myymäläverkon osalta suoran asiakaspalvelutyön tehostamisena ja hallinnon sekä varastojen osalta Suuri Seikkailu -nimisenä tapahtumana. Seikkailun henkeen kuului löytää ryhmätyönä vastauksia ja toimenpide-ehdotuksia laajentumisstrategiaan, kilpailijatilanteeseen, tuotelajitelmaan ja -valikoimaan, visuaaliseen markkinointiin ja hallinnollisen työn tehostamiseen liittyviin kysymyksiin.

Autoryhmä toteutti vuoden 2003 aikana edellisen vuoden kehityskeskusteluvalmennuksen oppeja pitämällä yli 500 kehityskeskustelua. Henkilöstön antama palaute oli erittäin positiivista. Vuoden lopulla uusittiin Voimavarat työssä -kysely, jonka yhtenä tavoitteena oli saada tietoa edellisen vuoden tutkimuksen jälkeen kehityskohteiksi valittujen asioiden toteutumisesta. Huoltohenkilöstö osallistui aktiivisesti eri maa-hantuojiin tekniseen koulutukseen. Yritysautojen myyjille rakennettiin vuoden kestävä koulutusohjelma.

Kannustejärjestelmiä laajennettiin

Konsernissa on käytössä useita erilaisia henkilöstön motiivointiin ja työntöön tuloksellisuuteen tähtääviä kannustejärjestelmiä. Lähes kaikki myyntitehtävissä työskentelevät työntekijät kuuluvatkin tulosryhmän myyntiin perustuvan kannustejärjestelmän piiriin.

Vuoden 2003 aikana käynnistettiin myös työntekijöiden henkilökohtaiseen myyntiin perustuvan kannustejärjestelmän kokeilu joissakin tavarataloryhmän yksiköissä Suomessa ja Virossa. Kokeilu on edennyt myönteisesti, vaikkakin myyntimäärien kausivaihtelu edellyttää järjestelmän jatkokehittämistä. Autoryhmä järjesti erilaisia myyntimääriin perustuvia kilpailuja, jotka olivat menestyksekkäitä sekä myynnin kasvun että tulostavoitteisiin pääsemisen kannalta.

Merkittävä osa esimiestehtävissä työskentelevästä henkilöstöstä on henkilökohtaisen kannustejärjestelmän piirissä. Kannusteen määrään vaikuttavat yleensä sekä henkilökohtaisen työn että liiketoimintaryhmän tulokset.

Johdon kannustejärjestelmiä sekä avainhenkilöiden optiojärjestelyjä selostetaan vuosikertomuksen osassa "Hallinto ja johtaminen" sivuilla 31-32. Yksityiskohtaista tietoa optiojärjestelyistä on osassa "Osakepääoma ja osakkeet" sivulla 44.

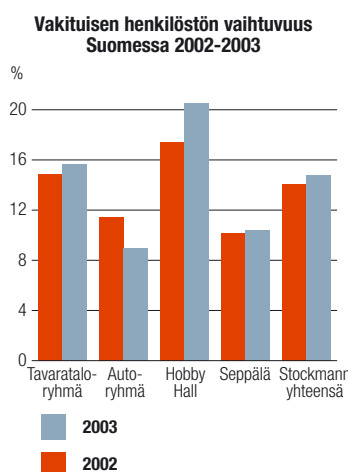
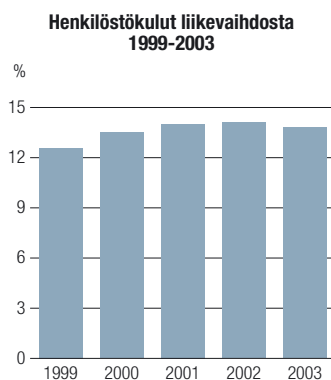
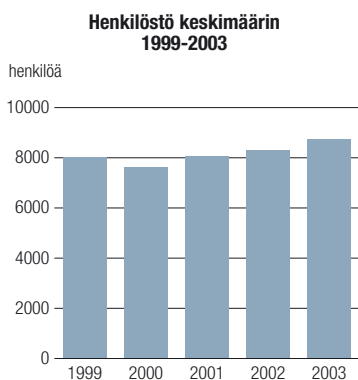
Konsernissa maksettiin vuonna 2003 yhteensä 5 miljoonaa euroa erilaisia kannusteita.

Yhteistoiminta

Eri liiketoimintaryhmien henkilöstölautakunnat kävivät vuoden aikana läpi omien sääntöjensä ja yhteistoimintalain edellyttämät asiat hyvässä ja rakentavassa hengessä. Hobby Hallin keskittyminen etäkauppaan ja toimintojen tehostaminen merkitsi myymälöiden sulkemisia ja henkilökunnan vähentämistä. Irtisanoituista on 26 henkeä siirrynyt muihin tehtäviin Hobby Hallissa tai konsernin muissa yksiköissä, ja 53:n työsuhde päättyi vuoden 2004 aikana, ellei konsernista löydy sopivia tehtäviä.

Ulkomailla työskentelevä henkilöstö

Konsernin henkilöstöstä työskenteli ulkomailla 1946 henkilöä, joista oli kokoaikaisia 1274 henkilöä ja osa-aikaisia 672 henkilöä. Stockmannin periaatteena on ulkomaisten yksiköiden toiminta mahdollisimman kattavasti maan omien kansalaisten voimin. □

Ympäristö ja yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuu kuuluu olennaisesti Stockmannin toiminta- ja johtamiskulttuuriin. Yhteiskuntavastuuseen liittyvien toimintojen kehittäminen on organisoitu koko konsernissa osaksi normaalia liiketoimintaa. Vuonna 2002 konsernissa toteutettiin yhteiskuntavastuuprojekti, jonka johdosta konserni on lisännyt merkittävästi panostustaan ympäristö- ja yhteiskuntavastuuasioissa.

Osana yhteiskuntavastuuprojektia selvitettiin perusteellisesti ympäristöhuollon nykytilanne liiketoimintaryhmissä, työstettiin konsernin uusi ympäristöpolitiikka sekä organisoitiin ympäristöjohtaminen.

Tavarataloryhmä

Ympäristöjärjestelmien päämääränä on kehittää tavaratalojen toimintaa entistä ympäristöyhteisemmäksi ja ehkäistä ennalta toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Helsingin tavaratalon ympäristöjärjestelmän toimintaa ryhdyttiin soveltamaan kansainvälisen ISO 14001 -standardin mukaisesti syksyllä 2002. Ympäristöjärjestelmä, joka kattaa Helsingin tavaratalon ja Akateemisen Kirjakaupan toiminnot sekä tavarataloryhmän yhteiset osto- ja varastotoiminnot Pitäjänmäellä, sertifioitiin helmikuussa 2003.

Vuoden aikana kaikkiin Stockmannin kotimaan tavarataloihin rakennettiin vastaavanlaiset ympäristöjärjestelmät. Stockmann on ensimmäinen suomalainen yritys, jonka koko kotimaan tavarataloketju on sertifioitu ISO 14001 -standardin mukaisesti. Bureau Veritas Quality Internationalin suorittama sertifiointi kattaa Stockmannin kotimaan tavaratalojen ja Akateemisen Kirjakaupan myymälöiden toiminnot sekä tavarataloryhmän yhteiset osto- ja varastotoiminnot Pitäjänmäellä. Sertifioitujen toimintojen piirissä työskentelee runsaat 4 500 ihmistä. Sertifioitu ympäristöjärjestelmä on Stockmannin sidosryhmille tae siitä, että toiminnassa otetaan ympäristövaikutukset kokonaisvaltaisesti huomioon.

Toukokuussa Stockmann teki Helsingin Energian kanssa esisopimuksen kaukojäähdytysenergian toimittamisesta Helsingin keskustan tavaratalon käyttöön laajennushankkeen yhteydessä. Kaukojäähdytys on uusi keino säästää energiaa ja ympäristöä. Sillä korvataan perinteinen kiinteistökohtainen jäähdytysenergian tuotanto.

Autoryhmä

Stockmannin autoryhmä on mukana Autoalan Keskusliiton (AKL) ympäristöohjelmassa. Stockmannin Volkswagen-toimipiste Vantaalla osallistui AKL:n pilottihankkeeseen jo vuonna 1996, ja tästä syntynyt ympäristöohjelma kattaa nykyisin kaikki autoryhmän yksiköt. Ympäristöohjelma on rakenteeltaan ISO 14001 -ympäristöstandardin kaltainen. Tavoitteena on autokaupan ja autokorjaamoiden toiminnan sopeuttaminen ympäristönsuojelun vaatimuksiin ja ympäristöarvojen huomioimiseen. Tämän lisäksi autoryhmän toimipisteillä on käytössään sertifioituneet ISO 9001 -standardin mukaiset laatu- ja järjestelmät, joiden yhtenä osa-alueena ovat ympäristöasiat.

Hobby Hall

Vuoden 2003 aikana aloitettiin Hobby Hall -ryhmän toiminnanohjausjärjestelmän uusiminen, jolla voidaan vähentää ympäristövaikutuksia paremman logistisen tehokkuuden avulla. Hobby Hallissa on vuoden aikana kartoitettu kokonaisvaltaisesti jätehuoltoasiat. Kartoituksen seurauksena on jätehuollon toimintaa tehostettu ympäristövaikutukset huomioiden.

Hobby Hall tarjoaa asiakkailleen pääkaupunkiseudulla mahdollisuuden kierrättää vanha kodinkone uuden toimittamisen yhteydessä. Palvelun laajentamista koko maan kattavaksi suunnitellaan. Vastaavanlainen kierrätyspalvelu on käytössä myös Stockmann-tavarataloissa.

Etäkaupan kuvastot ja pakkausmateriaalit on valmistettu ympäristöystävällisistä materiaaleista, ja ne ovat kierrätyskelpoisia.

Seppälä

Seppälän ympäristövastuuta tehostettiin sekä pääkonttorissa että käsittelykeskuksessa. Kierrätys ja lajittelu toimii suunnitelmien mukaisesti henkilökunnan omaa vastuuta korostaen.

Vuoden 2003 aikana kaikkien Suomen myymälöiden lajittelu- ja kierrätysmahdollisuudet kartoitettiin sekä laadittiin myymälöille toimintaohjeet. Useat Seppälän myymälät sijaitsevat kauppakeskuksissa, joissa ympäristö- ja jätehuoltoasiat on jo huomioitu.

Seppälä on laatinut tavarantoimittajilleen yhteistyöohjeet, joilla pyritään välttämään tuotteiden ylipakkaamista ja vaikuttamaan toimittajien pakkausmateriaalivalintoihin ja pakkaustapoihin. Näillä toimenpiteillä on voitu samalla parantaa varaston kiertonopeutta. Yhteistyöohjeissa on käsitelty myös vastuullisen tuontikaupan periaatteet.

Uurastus ympäristöjärjestelmien kehittämiseksi tuotti hienon tuloksen. Kaikki Stockmannin kotimaan tavaratalot ja Akateemisen Kirjakaupan myymälät sekä tavarataloryhmän osto- ja varastotoiminnot saivat ISO 14001 -ympäristösertifikaatin vuoden 2003 aikana.

Sosiaalinen vastuu

Vuonna 2001 Stockmann liittyi usean muun maahantuontia harjoittavan yrityksen kanssa Keskuskauppakamarin koordinoimaan Vastuullisen tuontikaupan verkostoon ja allekirjoitti asiakirjan, jossa yritykset sitoutuvat yhteistyöhön tuontikaupan eettisten periaatteiden käytön edistämiseksi.

Stockmann on sitoutunut myös kansainvälisen tavarataloyhteisön IADS:n (International Association of Department Stores) vastuullisen tuontikaupan periaatteisiin. IADS:n periaatteet ovat pääosin samat kuin Vastuullisen tuontikaupan verkoston periaatteet.

Stockmannin yhteiskuntavastuuprojektissa paneuduttiin sosiaaliseen vastuuseen kansainvälisessä kaupassa, ja liike-toimintaryhmissä otettiin vuoden 2003 aikana käyttöön "Commitment to Social Responsibility in Importing" -sitoumus. Si-

toumuksella, joka perustuu YK:n julistuksiin ja Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n sopimukseen, tavarantoimittaja sitoutuu mm. siihen, että se ei käytä lapsityövoimaa eikä pakko-työvoimaa, ei harjoita syrjintää ja takaa työntekijöille turval- liset työolosuhteet sekä riittävän palkan. Vuoden 2003 lop- puun mennessä vastuullisen tuontikaupan sitoumuksen oli- vat allekirjoittaneet kaikki Seppälän nykyiset tavarantoimit- tajat sekä lähes kaikki tavarataloryhmän ja Hobby Hallin ta- varantoimittajat.

Stockmann on ollut mukana perustajajäsenenä kansainvä- lisen, lahjonnan vastaista työtä johtavan Transparency In- ternational -järjestön aloittaessa toimintaansa Suomessa vuonna 2003. Stockmann osallistuu aktiivisesti järjes- tön toimintaan ja pyrkii vaikuttamaan ympäristössään korruption vastaisen toimintatavan puolesta.

Tavoitteet vuodelle 2004

Vuoden 2004 aikana liiketoimintaryhmät kehittävät edelleen ympäristönsuojelu- ja ympäristövastuutoimintaansa Stock- mannin ympäristöpolitiikan mukaisesti. Tavarataloryhmän ympäristöjärjestelmiä kehitetään, ja järjestelmät mukautetaan osaksi tehokasta ketjutoimintaa. Tavarataloryhmän tavoittei- na ovat energiankulutuksen pienentäminen ja hyötykäyttöas- teen nostaminen. Autoryhmän ympäristöohjelman ja laatu- järjestelmien mukaista toimintaa kehitetään. Autoryhmän ta- voitteisiin kuuluu hyötykäyttöasteen nostaminen vähentä- mällä sekajätteen määrää. Hobby Hall jatkaa ympäristövas- tuullisen toiminnan kehittämistä myymälöissä ja varastossa mm. pakkausmateriaalin käyttöä vähentämällä ja hyötykäyt- töastetta nostamalla. Seppälässä pyritään edelleen vähentä- mään jätteen määrää ja lisäämään kierrätystä koko ketjussa.

Työskentelyä konsernin sosiaalisen vastuullisuuden kehit- tämiseksi ja vastuullisen tuontikaupan edistämiseksi jatke- taan. Raportointia kehitetään ympäristötiedon hyödyntämi- seksi toiminnassa sekä tiedon jakamiseksi sidosryhmille. □

Hallituksen toimintakertomus

Stockmann-konsernin myynti kasvoi 7,4 prosenttia ja oli 1 698,6 miljoonaa euroa.

Voitto ennen satunnaisia eriä kasvoi 7,9 prosenttia ja oli 74,0 miljoonaa euroa. Tavara-
taloryhmän ja Seppälä-ryhmän liikevoitot olivat edellisen vuoden hyvällä tasolla. Auto-
ryhmä teki historiansa parhaan tuloksen. Hobby Hall -ryhmän tulos pieneni edellisestä
vuodesta ja oli tappiollinen. Tulos osaketta kohden parani 1,01 euroon, kun se vuotta
aiemmin oli 0,97 euroa. Hallitus esittää, että perusosinkona vuodelta 2003 maksetaan
0,90 euroa ja lisäosinkona 0,45 euroa eli yhteensä 1,35 euroa osakkeelta.

Myynti kasvoi 7,4 prosenttia

Stockmann-konsernin myynti kasvoi 7,4 prosenttia eli 116,3 miljoonaa euroa ja oli 1 698,6 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 97,4 miljoonaa euroa eli 7,4 prosenttia ja oli 1 412,7 miljoonaa euroa. Liiketoimintaryhmien liikevaihdot ilmenevät oheisesta taulukosta.

Tulos parani

Konsernin liiketoiminnan myyntikate oli 457,5 miljoonaa euroa eli 18,6 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna (438,9 miljoonaa euroa) ja 32,4 prosenttia liikevaihdosta (33,4 prosenttia). Liiketoiminnan suhteellinen myyntikate heikkeni 1,0 prosenttiyksikköä autoryhmän myynnin voimakkaan kasvun ja Hobby Hall -ryhmän suhteellisen myyntikatteen heikkenemisen seurauksena. Liiketoiminnan kulut kasvoivat 21,4 miljoonaa euroa ja poistot pienenivät 0,1 miljoonaa euroa.

Liikevoitto kasvoi 3,9 miljoonaa euroa ja oli 65,7 miljoonaa euroa. Liikevoitto oli 4,7 prosenttia liikevaihdosta eli sama kuin edellisenä vuonna.

Liiketoiminnan muut tuotot muodostuivat pääosin kiinteistöjen myyntivoitoista ja lehtitilausten välitystoiminnan myynnistä saadusta goodwill-korvauksesta. Ne olivat 15,4 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna ne olivat 8,8 miljoonaa euroa.

Nettorahoitustuotot kasvoivat 1,6 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta ja olivat 8,3 miljoonaa euroa.

Voitto ennen satunnaisia eriä kasvoi 5,4 miljoonaa euroa ja oli 74,0 miljoonaa euroa. Koska satunnaisia eriä ei ollut, oli voitto ennen veroja saman suuruinen.

Välittömät verot kasvoivat 3,4 miljoonaa euroa ja olivat 22,3 miljoonaa euroa.

Tilikauden voitto oli 51,7 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 49,7 miljoonaa euroa.

Osakekohtainen tulos kasvoi 0,04 euroa ja oli 1,01 euroa. Edellisenä vuonna se oli 0,97 euroa. Optioiden vaikutuk-

sella laimennettu osakekohtainen tulos oli 1,00 euroa (0,97 euroa).

Sijoitettu pääoma kasvoi ja oli 611,9 miljoonaa euroa (577,5 miljoonaa euroa). Pääomaa kasvattivat mm. vuoden 1997 optioilla tehdyt osakemerkinnät vuoden lopussa. Sijoitetun pääoman tuotto nousi 13,2 prosenttiin, kun se edellisenä vuonna oli 12,6 prosenttia. Oman pääoman tuotto oli 9,6 prosenttia, samoin kuin edellisenä vuonna. Oma pääoma osaketta kohden oli 10,36 euroa ja vuotta aiemmin 10,17 euroa.

Yhtiön osakekannan markkina-arvo

LIKEVAIHTO	2003 milj. euroa	2002 milj. euroa	muutos milj. euroa	muutos %
Tavarataloryhmä kotimaa	602,2	579,4	22,8	3,9
Tavarataloryhmä ulkomaat	111,0	99,9	11,1	11,1
Tavarataloryhmä yhteensä	713,2	679,3	33,9	5,0
Autoryhmä	394,5	328,3	66,2	20,2
Hobby Hall -ryhmä kotimaa	158,5	161,5	-3,0	-1,9
Hobby Hall -ryhmä ulkomaat	38,8	36,6	2,2	5,9
Hobby Hall -ryhmä yhteensä	197,3	198,1	-0,8	-0,4
Seppälä-ryhmä kotimaa	98,8	101,0	-2,2	-2,2
Seppälä-ryhmä ulkomaat	8,5	8,1	0,3	4,2
Seppälä-ryhmä yhteensä	107,3	109,2	-1,9	-1,7
Kiinteistöt + muut	21,0	24,2	-3,2	-13,1
Eliminoinnit	-20,5	-23,7	3,2	
Kotimaa yhteensä	1 254,6	1 170,7	83,8	7,2
Ulkomaat yhteensä	158,2	144,6	13,6	9,4
Konserni	1 412,7	1 315,3	97,4	7,4

kasvoi 34,6 prosenttia eli 245,5 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta ja oli 955,6 miljoonaa euroa.

Myyntin ja kannattavuuden kehitys ryhmittäin

Tavarataloryhmän myynti kasvoi 5 prosenttia 851,3 miljoonaan euroon. Kotimaan toimintojen myynti kasvoi 4 prosenttia. Erityisen voimakkaasti kasvoi Oulun tavaratalon myynti. Ulkomaan-toimintojen myynti kasvoi 10 prosenttia, ja sen osuus ryhmän mynnistä nousi 15,8 prosenttiin (15,1 prosenttia). Tavarataloryhmän liikevoitto oli 39,7 miljoonaa euroa eli yhtä suuri kuin edellisenä vuonna. Tulosta rasittivat lokakuun puolivälissä avatun Riian tavaratalon sekä uusien Stockmann Beauty- ja Zara-myyvälöiden avausta edeltäneet kustannukset. Lisäksi ulkomaan-toimintojen tulosta rasitti varsinkin viimeisellä vuosineljänneksellä tapahtunut dollarin kurssin heikkeneminen. Sijoitetun pääoman tuotto oli 21,1 prosenttia eli edellisen vuoden tasolla (21,0 prosenttia).

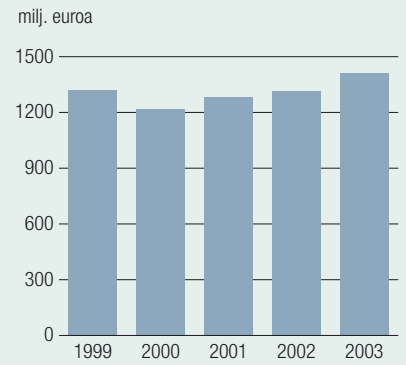
Autoveron alentaminen vuoden alussa käynnisti autokaupan voimakkaan kasvun, joka jatkui koko vuoden. Autoryhmän myynti kasvoi 20 prosenttia ja oli 480,4 miljoonaa euroa. Uusien autojen kappalemääräinen myynti kasvoi 26,4 prosenttia edellisestä vuodesta 9965:stä 11 333:een ja käytettyjen autojen 16,6 prosenttia 7917:stä 9327:ään. Stockmannin markkinaosuus autokaupassa kasvoi edelleen kaikilla toimintapaikkakunnilla. Ryhmän liikevoitto kasvoi 0,2 miljoonaa euroa ja oli 5,6 miljoonaa euroa eli kaikkien aikojen paras (5,4 miljoonaa euroa). Lokakuun alussa autoryhmä luopui viimeisestä Mitsubishi-edustuksestaan. Sen toimialue Audi-jälleenmyyjänä puolestaan laajeni

lokakuun alusta lukien myös itäiselle ja läntiselle Uudellemaalle aiemman pääkaupunkiseudun lisäksi. Sijoitetun pääoman tuotto oli 13,2 prosenttia ja vuotena aiemmin 13,5 prosenttia.

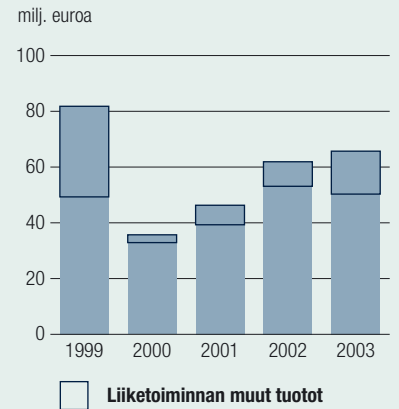
Hobby Hall -ryhmän myynti pieneni 1 prosentti ja oli 235,7 miljoonaa euroa. Lähetettyjen pakettien määrä kasvoi 5,6 prosentilla. Vuoden 2002 lopulla käynnistettiin Hobby Hallissa 6 miljoonan euron vuotuisiin kustannussäästöihin tähtäävä tervehdyttämisohjelma, joka toteutui suunnitelmien mukaisesti ja vaikutti kustannuskehitykseen toisesta vuosineljänneksestä alkaen. Suhteellisen myyntikatteen ja myyntin jäätyä selvästi tavoitteista muodostui Hobby Hallin kannattavuus epätydyttäväksi. Lisäksi tulosta rasittavat myymälöiden lopetuskulut. Hobby Hall -ryhmän liiketulos pieneni 3,9 miljoonaa euroa ja oli 3,4 miljoonaa euroa tappiollinen. Parantaakseen kannattavuuttaan Hobby Hall -ryhmä päätti syksyllä 2003 keskittyä entistä tiiviimmin etäkauppaan sekä tehostaa logistiikkaa ja valikoimanhallintaa. Muutosten tavoitteena on vuositasolla noin 7,5 – 8,5 miljoonan euron tuloksen parannus. Herttoniemen myymälä lopetettiin syyskuussa, Espoon ja Tallinnan keskustan myymälät vuoden 2003 lopussa ja Tampereen myymälä helmikuussa 2004. Toimintaansa jatkavien Helsingin Hämeentien, Vantaan Tammiston sekä Tallinnan Rocca al Maren myymälöiden rooli päätettiin muuttaa etäkauppaa tukevaksi. Vuoden 2003 aikana Hobby Hall -ryhmän henkilöstö väheni noin 100 henkilöllä.

Seppälä-ryhmän myynti pieneni 2 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajasta ja oli 130,3 miljoonaa euroa. Seppälän tavoitteena on ollut varaston kieron ja myyntikatteen parantaminen, ⇨

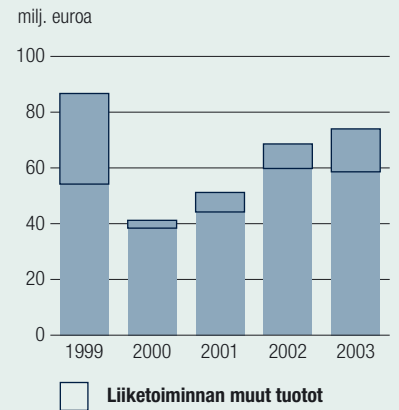
Liikevaihto 1999-2003

Liikevoitto 1999-2003

Voitto ennen satunnaisia eriä 1999-2003

LIIKEVOITTO JA SIOJETUN PÄÄOMAN TUOTTO

	2003 milj. euroa	2002 milj. euroa	muutos milj. euroa	2003 ROCE %	2002 ROCE %
Tavarataloryhmä	39,7	39,7	0,0	21,1	21,0
Autoryhmä	5,6	5,4	0,2	13,2	13,5
Hobby Hall -ryhmä	-3,4	0,5	-3,9	-3,4	0,5
Seppälä-ryhmä	10,1	10,4	-0,3	58,5	52,4
Kiinteistöt	14,5	16,4	-1,9	11,4	11,2
Liiketoiminnan muut tuotot	15,4	8,8	6,6		
Eliminoinnit + muut	-16,1	-19,3	3,2		
Konserni	65,7	61,9	3,9	13,2	12,6

Liiketoimintaryhmien liikevoitot perustuvat sisäiseen laskentaan.

Hallituksen toimintakertomus

mikä näkyikin vuoden jälkimmäisen puoliskon liikevoiton parantumisenä edelliseen vuoteen verrattuna. Toisaalta toimiminen selvästi edellistä vuotta alhaisemmalla varastotasolla vaikutti jonkin verran myynnin kehitykseen. Lisäksi Seppälän suurin myymälä Virossa, Tallinnan Virukeskuksessa, on ollut suljettuna huhtikuusta 2003 asti kauppakeskuksessa tehtävän noin vuoden kestävä remontin vuoksi. Suomessa myymälöiden määrä väheni yhdellä; neljä myymälää suljettiin ja kolme uutta myymälää avattiin. Loppuvuoden myyntiä kasvattivat kuitenkin Latviassa Riiassa syksyllä avatut ensimmäiset neljä myymälää.

Toisen vuosineljänneksen epätyytyvästä tuloksesta huolimatta koko vuoden liikevoitto nousi lähes edellisen vuoden tasolle ja oli 10,1 miljoonaa euroa (10,4 miljoonaa euroa). Sijoitetun pääoman tuotto kasvoi pääoman kierroksen nopeutumisen seurauksena peräti 58,5 prosenttiin (52,4 prosenttia).

Liikevoiton ja sijoitetun pääoman tuoton kehitys liiketoimintaryhmittäin ilmenee oheisesta taulukosta.

Rahoitus ja sitoutunut pääoma

Likvidit varat olivat 121,3 miljoonaa euroa, kun ne vuoden 2002 lopussa olivat 70,5 miljoonaa euroa.

Lainoja lyhennettiin vuoden aikana 1,0 miljoonalla eurolla. Latviassa nostettiin tavaratalon rakennusprojektiin liittyvä 9,0 miljoonan latin (13,6 miljoonan euron) laina. Pitkäaikaisten lainojen määrä oli joulukuun lopussa 48,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2003 investoinnit olivat yhteensä 40,9 miljoonaa euroa. Osinkoa maksettiin yhteensä 45,8 miljoonaa euroa. Vuoden 1997 optioilla merkittiin vuoden viimeisellä neljänneksellä yhteensä 1239 700 osaketta, joista kertyi omaa pääomaa yhteensä 16,4 miljoonaa euroa. Lisäksi käyttöomaisuuden realisoimista kertyi 36,6 miljoonaa euroa.

Omavaraisuusaste pieneni vertailukauden 69,7 prosentista 68,3 prosenttiin.

Vastuusitoumukset pienenivät vuoden 2002 lopusta 7,6 miljoonalla eurola ja olivat 60,8 miljoonaa euroa. Liiketoimien vuokrasopimuksista aiheutuvat vastuut olivat 471,1 miljoonaa euroa,

kun ne vuotta aiemmin olivat 363,0 miljoonaa euroa. Vuokravastuita kasvattivat uusista Moskovan ja Vantaan Jumbon tavarataloista tehdyt vuokrasopimukset sekä Tapiolan tavaratalokiinteistön myynti ja takaisinvuokraus.

Osingot

Vuodelta 2002 maksettiin varsinaisena osinkona 0,70 euroa osakkeelta ja 140-vuotisjuhlaosinkona 0,20 euroa osakkeelta eli yhteensä 45,8 miljoonaa euroa. Yhtiöllä on viime vuosina ollut myönteinen tuloskehitys, vahva tase ja erittäin korkea omavaraisuusaste, minkä lisäksi lähivuosina erääntyvät optio-ohjelmat kasvattavat entisestään yhtiön omaa pääomaa. Tämän vuoksi hallitus esittää yhtiökokoukselle, että perusosinkona vuodelta 2003 maksetaan 0,90 euroa ja lisäosinkona 0,45 euroa eli yhteensä 1,35 euroa osakkeelta. Esitetty osinko on 133,7 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta.

Kiinteistö- ja liiketoimintakaupat

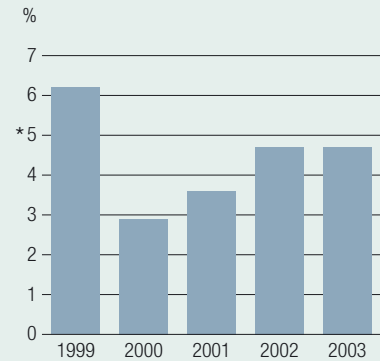
Pääomien vapauttamiseen tähtäävän strategiansa mukaisesti Stockmann myi maaliskuun lopussa Espoon Tapiolan tavaratalokiinteistönsä hollantilaisen kiinteistösijoitusyhtiön Wereldhave N.V:n täysin omistamalle konserniyhtiölle runsaan 36 miljoonan euron kauppahinnalla. Samalla Stockmann vuokrasi myydyin kiinteistön uudelta omistajalta Tapiolan tavaratalon käyttöön pitkäaikaisin vuokrasopimuksin.

Stockmann myi Akateemisen Kirjakaupan harjoittaman lehtitilausten välitystoiminnan Suomalainen Kirjakauppa Oy:lle. Liiketoiminta siirtyi uudelle omistajalle 1.6.2003 alkaen. Järjestely on kuluttajakauppaan keskittyneen Stockmann-konsernin strategian mukainen. Akateeminen Kirjakauppa jatkaa edelleen lehtitilausten välittämistä Stockmannin kanta-asiakkaille sekä kirjojen toimitusmyyntiä yrityksille ja julkisyhteisöille.

Investoinnit

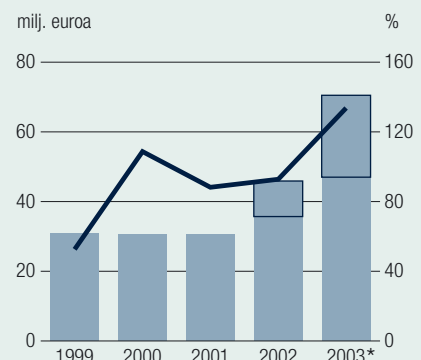
Tilikauden investoinnit olivat yhteensä 40,9 miljoonaa euroa (25,8 miljoonaa euroa).

Liikevoitto % liikevaihdosta
1999-2003

* Pitkän aikavälin vähimmäistavoite

Osingot tilikausilta
1999-2003

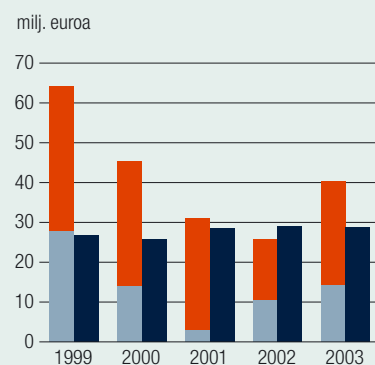

□ Lisäosinko

— Osinko % tuloksesta

* Hallituksen esitys

Investoinnit ja poistot
1999-2003

■ Kiinteistöinvestoinnit

■ Muut investoinnit

■ Poistot

Tavarataloryhmän investoinnit olivat yhteensä 18,2 miljoonaa euroa. Ryhmän merkittävin investointikohde oli loka-kuun 17. päivänä avattu Riian tavaratalo. Vuoden 2003 aikana kohteen rakennukseen ja kalusteisiin sitoutui yhteensä noin 14,7 miljoonaa euroa. Stockmann on investoinut kohteeseen yhteensä 19,7 miljoonaa euroa.

Moskovan ensimmäinen Zara-myy-mälä avattiin helmikuun lopussa Mega-kauppakeskuksessa. Suomessa avattiin uudet Zara-myymlät huhtikuussa Helsingin Itäkeskuksessa ja Turun Hansa-korttelissa. Stockmann Beauty -kosme-tiikkaketjun uusia myymälöitä avattiin vuoden aikana kauppakeskus Forumis-sa Helsingissä, Tampereen Koskikeskuksessa, Seinäjoella ja Vaasassa.

Stockmann ja IKEA:n venäläinen ty-täryhtiö LLC IKEA MOS tekivät huhti-kuussa vuokrasopimuksen Etelä-Moskovassa sijaitsevaan kauppakeskus Me-gaan sijoittuvasta myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin suuruisesta Stockmann-tavaratalosta. Kohteen rakennustyöt edistyvät suunnitelmien mukaisesti, ja tavaratalo avataan huhti-kuussa 2004. Stockmannin investoinnit kohteeseen tulevat olemaan noin 20 miljoonaa euroa, josta sitoutui vuoden 2003 aikana 2,7 miljoonaa euroa. Mega on IKEA:n perustama pinta-alaltaan 200 000 neliömetrin suuruisen kauppakeskus, jossa on toiminut helmikuusta alkaen mm. Zaran ensimmäinen Venä-jän myymälä.

Espoon Suomenojalla ovat käynnissä autoryhmän käytössä olevan Stockmannin omistaman rakennuksen uudis-tus- ja laajennustyöt. Uudistettaviin ti-loihin avataan keväällä 2004 pääkau-punkiseutua ja lähiympäristöä palveleva Audi-autotalo. Hankkeen kustannusarvio on noin 3,4 miljoonaa euroa.

Hobby Hall -ryhmän investoinnit oli-ivat yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Ne kohdistuivat tietojärjestelmien kehittä-

miseen sekä postimyyntiin käynnistä-miseen Liettuassa.

Seppälän investoinnit olivat yhteensä 1,2 miljoonaa euroa. Ne kohdistuivat pääosin Latvian uusiin myymälöihin.

Tilikauden kiinteistöinvestoinnit olivat 16,8 miljoonaa euroa, josta 9,6 miljoonaa euroa kohdistui Riian tavarataloon.

Muut investoinnit olivat yhteensä 3,0 miljoonaa euroa.

Ajankohtaiset hankkeet

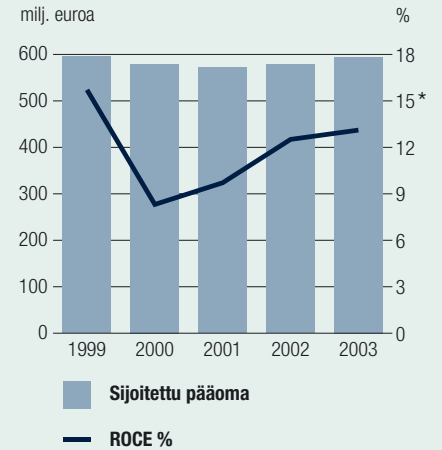
IKEA päätti syksyllä myyntipinta-alal-taan noin 200 000 neliömetrin suuruisen Mega Pohjoinen -kauppakeskuksen rakentamisesta Moskovan pohjoisosaan. Stockmann teki lokakuussa IKEA:n kanssa sopimuksen myyntipinta-alaltaan noin 10 000 neliömetrin suuruisen tava-ratalon avaamisesta vuokratiloihin myös tähän kauppakeskukseen, jonka raken-nustyöt käynnistyivät vuoden 2003 lo-pussa. Stockmannin investoinnit koh-teeseen tulevat olemaan noin 20 miljoonaa euroa. Tavaratalo avataan suunnitelmien mukaan vuoden 2004 lopussa, ja se tulee olemaan Moskovan kolmas täy-simittainen Stockmann-tavaratalo.

Pietarin tavarataloa koskeva esisopi-mus ZAO Znamenskajan kanssa raukesi, koska kiinteistön omistaja ei sopi-muksen mukaisessa määräajassa jär-jestänyt kauppakeskuksen toteuttami-seen tarvittavaa rahoitusta. Stockmann etsii vaihtoehtoisia tavaratalokohteita Pietarissa.

Stockmann on tehnyt Kesko Oyj:n omistaman VV-Auto Oy:n kanssa sopi-muksen Herttoniemen VW-Audi-auto-talon vuokrasopimuksen päättymises-tä viimeistään 31.12.2004. Osapuolet neuvottelevat mahdollisesta liiketoimintakaupasta elokuun 2004 loppuun mennessä.

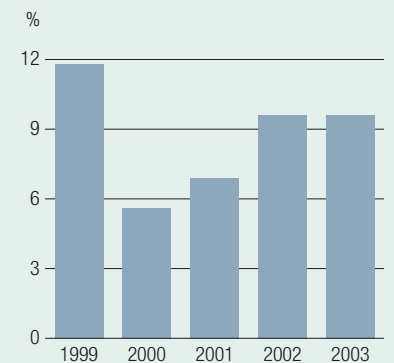
Stockmann teki lokakuussa sopimuk-sen myyntipinta-alaltaan noin 11 000 neliömetrin tavaratalon avaamisesta vuokratiloissa kauppakeskus Jum- ➔

Sijoitettu pääoma ja ROCE % 1999-2003

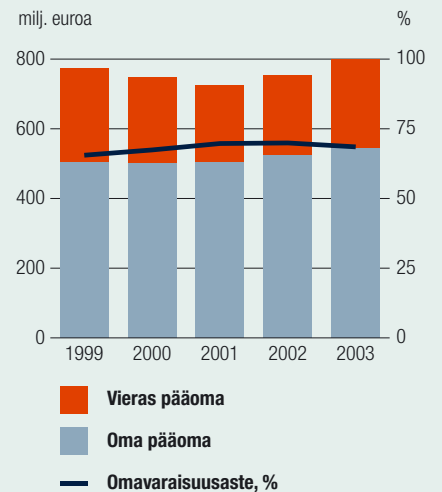

* Pitkän aikavälin vähimmäistavoite

Oman pääoman tuotto 1999-2003

Omavaraisuusaste 1999-2003

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN KOKOAIKAISEKSI MUUTETTUNA	1999	2000	2001	2002	2003
Tavarataloryhmä	3 959	4 092	4 263	4 459	4 782
Autoryhmä	703	768	790	741	776
Hobby Hall -ryhmä	532	592	688	755	704
Seppälä-ryhmä	659	748	749	705	709
Liikkeenjohto ja hallinto	144	95	91	92	97
Myyty liiketoiminta	588				
Konserni	6 585	6 295	6 581	6 752	7 068

Hallituksen toimintakertomus

bon uudisosassa Vantaalla. Suunnitelmien mukaan tavaratalo valmistuu viimeistään vuonna 2006.

Helsingissä on vireillä mittava keskustan tavaratalon laajennus- ja muutoshanke. Suunnitelman mukaan tavaratalon kaupallisia tiloja laajennetaan noin 10 000 neliömetrillä muuttamalla tiloja kaupalliseen käyttöön ja rakentamalla uutta tilaa. Tämän lisäksi tavaratalolle rakennetaan täysin uudet tavarankäsittely- ja huoltotilat sekä yhteydet uusiin asiakaspaikoitustiloihin. Laajenuksen jälkeen Helsingin tavaratalon myyntipinta-ala on noin 50 000 neliömetriä. Hankkeen kustannusarvio on kokonaisuudessaan noin 115 miljoonaa euroa. Töiden arvioidaan valmistuvan vuoden 2008 aikana. Hankkeen toteutuminen edellyttää asemakaavan muutosta, joka on vireillä.

IFRS-tilinpäätökseen valmistautuminen

Euroopan Unionin vuonna 2002 antama IAS-asetus edellyttää, että kaikki listatut yhtiöt tekevät IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisen konsernipäätöksen viimeistään vuodelta 2005.

Valmistautuminen IFRS-tilinpäätökseen aloitettiin Stockmannilla keväällä 2002, ja se on edennyt laaditussa aikataulussa. Stockmannin IFRS-työryhmä on kartoittanut kaikki konsernin toimintaan vaikuttavat IFRS-standardit ja niistä aiheutuvat muutokset laskentakäytäntöön. Henkilökunnalle on järjestetty peruskoulutusta IFRS:n käyttöön otosta ja Stockmannille keskeisimmistä standardeista. Käyttöomaisuuden arvostusperiaatteiden valintaan, rahoitusinstrumenttien luokitteluun ja käsittelyyn sekä tilinpäätöstietojen esittämiseen tarvittavat päätökset tehtiin syksyllä 2003. IFRS-tilinpäätöksen tekemistä ja dokumentointia helpottava tietojärjestelmä otettiin käyttöön lokakuussa 2003.

Stockmann siirtyy IFRS-tilinpäätökseen siten, että vuoden 2003 tilinpäätöksen pohjalta laaditaan avaava IFRS-tase vuodelle 2004 tekemällä vuoden 2003 tilinpäätökseen IFRS:n vaatimat oikaisut. Vuoden 2004 aikana tehdään

suomalaisen tilinpäätöskäytännön rinnalla IFRS-tilinpäätökset vuosineljänneksittäin vertailutietojen saamiseksi vuoden 2005 osavuositarkastuksiin. Vuoden 2005 osavuositarkastukset ja tilinpäätös julkaistaan IFRS:n mukaisina.

IFRS:n käyttöön oton vaikutukset tilinpäätökseen

Alustavan analyysin mukaan Stockmannin tilinpäätösperiaatteet voivat IFRS-raportointiin siirryttäessä muuttua erityisesti seuraavilla osa-alueilla: arvonorotusten poistomenettely, laskennallisten verojen käsittely, segmenttiraportointi, yhtiön omistamien omien osakkeiden käsittely, etuusperusteisten työsuhde-etuuksien (TEL-vakuutuksen työkyvyttömyysosa) käsittely, rahoitusvarojen luokittelu ja arvostus sekä johdannaisopimusten suojauslaskenta.

IFRS-tilinpäätöksessä tulee lisäksi esittää nykyistä laajemmat liitetiedot, selostaa laadintaperiaatteet yksityiskohtaisemmin sekä esittää uusi omaa pääomaa koskeva tilinpäätöslaskelma.

IFRS-standardien ollessa vielä osittain avoimina ei muutoksia nykyiseen raportointiin verrattuna ole kaikkien yksityiskohtien osalta voitu vielä huomioida. Alustavan analyysin mukaan laskentaperiaatteiden muutoksen vaikutus konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen on vähäinen. Tämänhetkisen arvion mukaan laskentaperiaatteiden muutos tulee pienentämään konsernin tasetta siten, että omavaraisuusaste alenee hieman. Arvion mukaan vuosittaiset vaikutukset konsernin tuloslaskelmaan eivät ole olennaisia.

Osakepääoma ja osakkeet

Stockmannin hallitus on hyväksynyt kokouksissaan 20.5.2003, 12.8.2003 ja 12.2.2004 osakkeenomistajien pyynnöt yhteensä 293 000 yhtiön osakkeen muuttamisesta A-osakkeista B-osakkeiksi yhtiöjärjestyksen 3. pykälän mukaisesti.

Stockmannin kanta-asiakasoptioilla merkittiin 2.5.2003 - 31.5.2003 yhteensä 5 580 Stockmann Oyj Abp:n 2 euron nimellisarvoista B-osaketta. Merkintöjen johdosta osakepääomaa korotettiin 11 160 eurolla.

Vuoden 1997 optio-oikeuksilla merkittiin vuoden viimeisellä neljänneksellä yhteensä 1 239 700 Stockmann Oyj Abp:n 2 euron nimellisarvoista B-osaketta. Merkintöjen johdosta osakepääomaa korotettiin 2 479 400 eurolla. Tammi-kuun 2004 aikana merkittiin vuoden 1997 optioilla vielä 20 300 B-osaketta. Optioilla merkittiin siten yhteensä enimmäismäärä eli 1 260 000 B-osaketta. Merkintöjen johdosta osakepääomaa korotettiin yhteensä 2 520 000 eurolla. Vuoden 1997 optioiden merkintäaika päättyi 31.1.2004.

Vuoden lopussa A-osakkeiden lukumäärä oli 24 738 893 ja B-osakkeiden 27 890 448. Osakepääoma on korotusten jälkeen 105 258 682 euroa.

Yhtiön osakekannan markkina-arvo kasvoi vuoden aikana 34,6 prosenttia ja oli joulukuun lopussa 955,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2002 lopussa osakekannan markkina-arvo oli 710,1 miljoonaa euroa.

Stockmannin osakkeiden kurssit kehittivät vuoden aikana sekä HEX-yleisindeksiä että HEX-portfolioindeksiä paremmin. Joulukuun lopussa A-osakkeen kurssi oli 18,00 euroa, kun se vuoden 2002 lopussa oli 13,84 euroa, ja B-osakkeen 18,30 euroa, kun se vuoden 2002 lopussa oli 13,80 euroa. Vuoden aikana vaihtoi omistajaa runsaat 20 prosenttia yhtiön osakkeista.

Stockmannin omistuksessa oli joulukuun 2003 lopussa 163 000 yhtiön omaa A-osaketta ja 250 000 omaa B-osaketta. Näiden osakkeiden nimellisarvo on yhteensä 826 000 euroa, ja ne edustavat 0,8 prosenttia kaikista osakkeista sekä 0,7 prosenttia kaikista äänistä. Niiden hankintahinta oli yhteensä 6,2 miljoonaa euroa.

Yhtiön hallituksella ei ole voimassa olevia valtuuksia osakepääoman korottamiseen, vaihtovelkakirja- tai optiolainan ottamiseen eikä omien osakkeiden ostamiseen.

Henkilömäärä

Stockmannin palveluksessa oli joulukuun 2003 lopussa 9 542 henkilöä eli 625 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Stockmannin palveluksessa oli vuoden 2003 aikana keskimäärin 8 745 henkilöä eli 432 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin keskimääräinen henkilölukumäärä oli 8 313. Kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä kasvoi 316 henkilöllä ja oli 7 068 henkilöä. Henkilömäärä kasvoi pääosin lokakuussa avatun Riian tavaratalon sekä uusien Zara-myymlöiden vaikutuksesta. Emoyhtiössä kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä kasvoi 24 henkilöllä ja oli 4 280 henkilöä.

Ulkomaisissa yksiköissä työskenteli vuoden 2003 lopussa 20 prosenttia koko henkilöstöstä eli 1 946 henkilöä. Edellisen vuoden lopussa ulkomaisissa yksiköissä työskenteli 16 prosenttia henkilöstöstä eli 1 387 henkilöä.

Vuoden 2004 näkymät

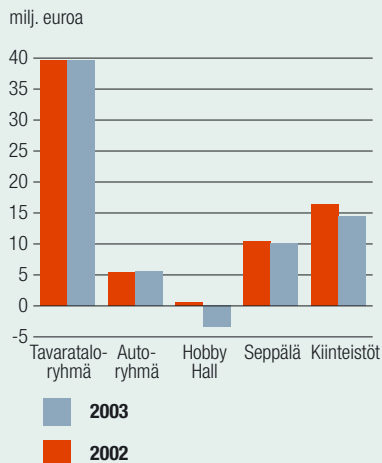
Vähittäiskaupan myynnin ilman auto-kauppaa arvioidaan kasvavan Suomessa vuonna 2004 noin 2 prosenttia. Uusien autojen myynnin määrän arvioidaan olevan edellisen vuoden tasolla. Venäjän ja Baltian markkinoiden arvioidaan kasvavan edelleen Suomen markkinoita nopeammin. Stockmann-konsernin myynnin kasvun arvioidaan olevan vähintään samaa tasoa kuin vuonna 2003. Vuoden 2004 myynnin arvioidaan olevan runsaat 1,8 miljardia euroa.

Tavarataloryhmän ja Seppälän liikevoiton arvioidaan paranevan vuoden 2003 tasosta ja autoryhmän liikevoiton pysyvän vähintään samalla tasolla. Hobby Hallin tuloksen odotetaan paranevan merkittävästi ja kääntyvän voitolliseksi. Näin ollen varsinaisen liiketoiminnan tuloksen arvioidaan paranevan selvästi. Liiketoiminnan muiden tuottojen syntyminen jää vuoden aikana tehtävien päätösten varaan. Tavoitteena on, että konsernin vuoden 2004 voitto ennen satunnaisia eriä on parempi kuin vuonna 2003.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Hallituksen esitys emoyhtiön voitonjaksi on vuosikertomuksen sivulla 64. □

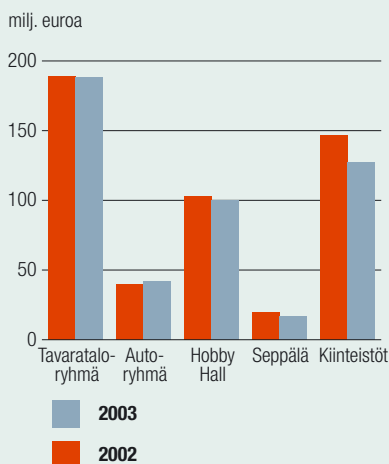
Sisäisen laskennan liikevoitto 2002-2003

Sisäisen laskennan liikevoitto

Sisäisen laskennan liikevoittoa laskettaessa liiketoimintaryhmiltä veloitetaan omista liiketiloista markkinavuokraa vastaava sisäinen vuokra ja maksu keskitetyistä tuotteista palveluista. Ryhmien liikevoittoon sisältyvät Stockmann-tilin tilinhoitomaksut sekä osamaksu- ja leasingtuottojen korkosuudet. Liiketoiminnan muita tuottoja ei ole kohdistettu liiketoimintaryhmille.

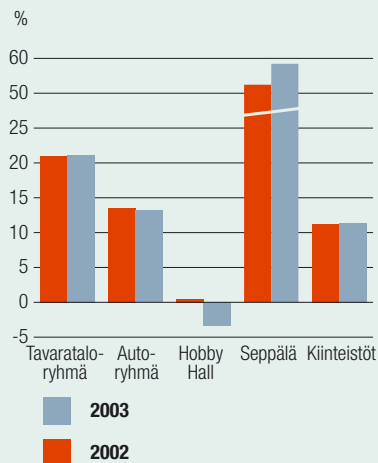
Sijoitettu pääoma 2002-2003

Sijoitettu pääoma

Sijoitettu pääoma on laskettu 12 kuukauden liukuvana keskiarvona.

ROCE %* 2002-2003

* Sisäisen laskennan liikevoitto suhteutettuna sijoitettuun pääomaan

Osakkeet ja osakepääoma

Stockmann Oyj Abp:n osakepääoma jakautuu A- ja B-osakkeisiin. A-sarjan osakkeella on kymmenen ääntä ja B-sarjan osakkeella yksi ääni. Molempien sarjojen osakkeiden nimellisarvo on 2,00 euroa, ja molemmilla on oikeus yhtä suureen osinkoon.

Yhtiön osakkeet ovat arvo-osuusjärjestelmässä. Yhtiöllä oli 31.12.2003 rekisteröityjä osakkeenomistajia 15 591 (13 999 osakkeenomistajaa 31.12.2002), joiden omistus vastaa 99,9 prosenttia yhtiön koko osakemäärästä.

Osakkeet

Yleinen kurssikehitys

Osakekurssit nousivat tilikauden aikana Helsingin Pörssissä HEX-yleisindeksillä mitattuna 4,4 prosenttia ja HEX-portfoliaindeksillä mitattuna 16,2 prosenttia. Kaupan toimialaindeksi nousi 20,2 prosenttia.

Stockmannin osakkeiden ja osakeoptioiden kurssikehitys

	Päätöskurssit 31.12.2003	Päätöskurssit 31.12.2002	muutos %
	euro	euro	
Sarja A	18,00	13,84	30,1
Sarja B	18,30	13,80	32,6
Optio -97	19,00	1,60	

Stockmannin osakkeiden ja osakeoptioiden vaihto

	Kpl	% osake- määrästä	Keskiahinta euro	Keskiahinta euro
Sarja A	1 780 547	7,2	28 287 245	15,89
Sarja B	8 894 822	31,9	141 518 361	15,91
Yhteensä	10 675 369		169 805 606	
Optio -97	355 700	1,3	1 892 885	5,32

Vaihdettujen Stockmannin osakkeiden osuus pörssin vaihdosta oli 0,07 prosenttia. Yhtiön osakekannan markkina-arvo 31.12.2003 oli 956 miljoonaa euroa. Markkina-arvo 31.12.2002 oli 710 miljoonaa euroa.

Sekä A- että B-osakkeen pörssierä on 50 kappaletta.

Osakepääoma

Stockmann Oyj Abp:n osakepääoma 31.12.2003

Sarja A	24 738 893 kpl à 2 euroa =	49 477 786 euroa
Sarja B	27 890 448 kpl à 2 euroa =	55 780 896 euroa
Yhteensä	52 629 341	105 258 682 euroa

Avainhenkilöoptiot 1997

Stockmannin tai sen tytäryhtiöiden johtoon tai keskijohtoon kuuluvien avainhenkilöiden merkittäväksi suunnattiin vuonna 1997 optiolaina, johon liittyvät optiot noteerattiin Helsingin Pörssin päälisalla. Optioita oli yhteensä 360 000. Kukin optio oikeutti merkitsemään 3,5 Stockmann Oyj Abp:n B-osa-

ketta. Optioilla merkittiin vuoden viimeisellä neljänneksellä 31.12.2003 mennessä yhteensä 1 239 700 osaketta ja tammi-kuussa 2004 merkintäajan päättymiseen 31.1.2004 mennessä 20 300 osaketta. Yhteensä optio-oikeuksilla siis merkittiin 1 260 000 B-osaketta. Osakkeen merkintähinta optioilla oli 13,21 euroa osakkeelta.

Avainhenkilöoptiot 2000

Vuonna 2000 annettiin Stockmannin tai sen tytäryhtiöiden johtoon tai keskijohtoon kuuluville avainhenkilöille 2 500 000 kappaletta optio-oikeuksia. Optio-oikeuksilla A voi merkitä 625 000 kappaletta Stockmannin B-osaketta hintaan 20 euroa kappale ja optio-oikeuksilla B 625 000 B-osaketta hintaan 21 euroa kappale ja optio-oikeuksilla C 1 250 000 B-osaketta hintaan 22 euroa kappale. Osakkeen merkintähintaa alennetaan 11.4.2000 jälkeen ja ennen osakemerkintää jaettavien osakekohtaisten käteisosinkojen määrällä kunkin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osakkeiden merkintäajat ovat seuraavat: A 1.4.2003-1.4.2007, B 1.4.2004-1.4.2007 ja C 1.4.2005-1.4.2007.

Kanta-asiakasoptiot

Kanta-asiakasoptioita merkittiin 1 382 524 kappaletta. Merkittyjen optioiden perusteella merkittiin vuoden 2003 merkintäaikana 5 580 B-osaketta hintaan 12,16 euroa kappale.

Osakkeiden tulevat merkintäajat kanta-asiakasoptioilla ovat: 2.5.-31.5.2004 ja 2.5.-31.5.2005. Merkintähinnasta vähennetään vuosittain maksettavat osingot. Merkintähinta on hallituksen vuodelta 2003 maksettavaksi esittämän osingon jälkeen 10,81 euroa.

Omat osakkeet

Yhtiön omistuksessa on 163 000 omaa A-osaketta ja 250 000 omaa B-osaketta. Yhtiön omistuksessa olevien omien A-osakkeiden osuus osakepääomasta on 0,3 prosenttia ja äänimäärästä 0,6 prosenttia. Yhtiön omistamien omien B-osakkeiden osuus osakepääomasta on 0,5 prosenttia ja osuus kaikista äänistä 0,1 prosenttia. Yhtiön hallussa olevilla osakkeilla ei voi äänestää yhtiökokouksessa.

Osakkeiden verotusarvot

A-osakkeen verotusarvo vuonna 2003 oli 12,67 euroa ja B-osakkeen verotusarvo 12,81 euroa.

Osinkopolitiikka

Stockmannin hallitus on määritellyt osingonjakotavoitteeksi vähintään puolet varsinaisen liiketoiminnan tuottamasta voitosta. Toiminnan kasvun vaatima rahoitus otetaan kuitenkin huomioon osingon tasossa.

Osakepääoman muutokset 1.1.1999 lukien

Merkityt	Merkitty kauppa-rekisteriin	Merkintä-hinta euroa	Uusia osakkeita, kpl	Uutta osake-pääomaa milj. euroa	Uusi osake-pääoma milj. euroa
2000	Rahastoanti, nimellisarvon korottaminen	1.9.2000		16,3	102,8
2002	Merkintä v. 1999 kanta-asiakasoptioilla	18.6.2002	13,06	1 084 B	0,0
2003	Merkintä v. 1999 kanta-asiakasoptioilla	30.6.2003	12,16	5 580 B	0,0
2003	Merkintä v. 1997 optio-oikeuksilla	3.10.2003	13,21	127 904 B	0,3
2003	Merkintä v. 1997 optio-oikeuksilla	14.11.2003	13,21	71 750 B	0,1
2003	Merkintä v. 1997 optio-oikeuksilla	28.11.2003	13,21	1 037 246 B	2,1
2003	Merkintä v. 1997 optio-oikeuksilla	30.12.2003	13,21	2 800 B	0,0
2004	Merkintä v. 1997 optio-oikeuksilla	20.2.2004	13,21	20 300 B	0,0

Tulevat merkinnät optioilla*	Merkintä-aika	Merkintä-hinta euroa	Uusia osakkeita, tuhatta kpl	Uutta osake-pääomaa milj. euroa	Uusi osake-pääoma milj. euroa	Osuus osakkeista %	Osuus äänistä %	
2001-2005	Merkinnät v. 1999 kanta-asiakasoptioilla	2.5.04-31.5.05	15,70/1	1 376 B	2,8	108,1	2,7	0,5
			miinus osingot 1.4.1999 alkaen					
2003-2007	Merkinnät v. 2000 avainhenkilöoptioilla	1.4.04-1.4.07	20,00 A/2	625 B				
			21,00 B/3	625 B				
			22,00 C/4	1 250 B				
			miinus osingot 11.4.2000 alkaen					
				5,0	113,1	4,6	0,9	

*Jos kaikki optiot käytetään.

1 Merkintähinta hallituksen vuodelta 2003 maksettavaksi esittämän osingon jälkeen: 10,81 euroa.

2 Merkintähinta hallituksen vuodelta 2003 maksettavaksi esittämän osingon jälkeen: 15,95 euroa.

3 Merkintähinta hallituksen vuodelta 2003 maksettavaksi esittämän osingon jälkeen: 16,95 euroa.

4 Merkintähinta hallituksen vuodelta 2003 maksettavaksi esittämän osingon jälkeen: 17,95 euroa.

Osakkeenomistajat 31.12.2003

Omistajaryhmät

	Osakkeenomistajat		Osuus osakkeista		Osuus äänistä	
	kpl	%	%	%		
Yksityishenkilöt	14 462	92,7	21,0	20,1		
Yritykset	534	3,4	15,7	17,6		
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	54	0,4	4,8	1,4		
Säätiöt ja muut	434	2,8	52,3	58,0		
Ulkomaat (sis. hallintarekisteröidyt)	106	0,7	5,3	2,9		
Rekisteröimättömät osakkeet			0,1	0,0		
Yhtiön omat osakkeet	1	0,0	0,8	0,0		
Yhteensä	15 591	100,0	100,0	100,0		

Osakkeet ja osakepääoma

Osakkeenomistajat 31.12.2003

Osakemäärät

	Osakkeenomistajat		Osuus osakkeista
	kpl	%	%
1-100	4 112	26,4	0,5
101-1000	8 927	57,3	6,7
1001-10000	2 298	14,7	11,4
10001-100000	204	1,3	10,6
100001-	49	0,3	70,0
Yhtiön omat osakkeet	1	0,0	0,8
Yhteensä	15 591	100,0	100,0

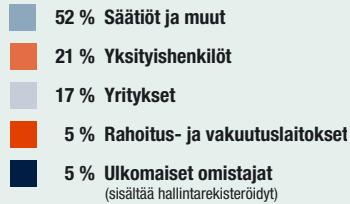
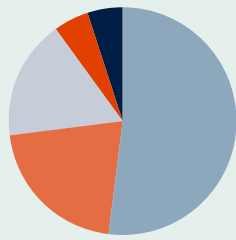
Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2003

	Osuus osakkeista	Osuus äänistä
	%	%
1 Föreningen Konstsamfundet -ryhmä	11,4	15,1
2 Svenska litteratursällskapet i Finland	9,0	16,0
3 Niemistö-ryhmä	7,4	10,7
4 Etola-yhtiöt	5,4	7,1
5 Stiftelsen för Åbo Akademi	4,9	6,8
6 Samfundet Folkhälsan i svenska Finland	2,8	3,2
7 Tapiola-ryhmä	2,5	0,5
8 Jenny ja Antti Wihurin rahasto	2,4	2,4
9 Inez och Julius Polins fond	2,0	1,0
10 Kuntien Eläkevakuutus	2,0	0,4
11 Keskinäinen Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarinen	1,9	0,4
12 Wilhelm och Else Stockmanns Stiftelse	1,6	2,6
13 Stiftelsen Bensows Barnhem Granhyddan	1,2	1,6
14 Helene och Walter Grönqvists Stiftelse	1,1	1,7
15 Valtion Eläkerahasto	0,8	0,2
16 Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne	0,8	1,0
17 Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	0,7	0,4
18 Sigrid Jusélius Stiftelse	0,7	0,9
19 Sampo ja Varma-Sampo	0,7	1,3
20 William Thuring's stiftelse	0,7	0,9
Yhteensä	60,0	74,2

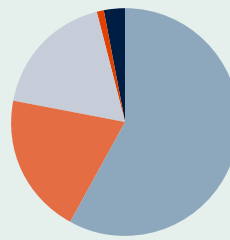
Hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisena tarvittaessa toimivan varatoimitusjohtajan henkilökohtaisessa omistuksessa sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja holhouksessaan olevien henkilöiden omistuksessa oli 31.12.2003 yhteensä 6 430 594 osaketta, joiden osuus osakemäärästä on yhteensä 12,2 prosenttia ja ääni-

määrästä yhteensä 16,5 prosenttia (31.12.2002: 6 526 534 osaketta, osuus osakkeista 12,7 prosenttia ja osuus äänistä 16,9 prosenttia), sekä 251 423 optiota. Optiot oikeuttavat merkittävään 251 423 Stockmannin B-osaketta, mikä olisi ollut 0,5 prosenttia koko osakemäärästä ja 0,1 prosenttia kaikista äänistä 31.12.2003.

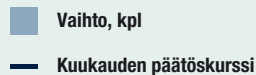
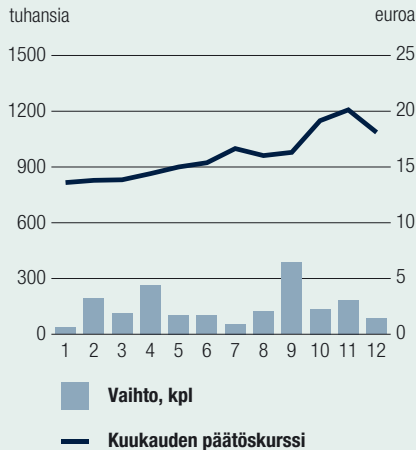
Osakkeiden määrän jakautuminen

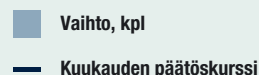
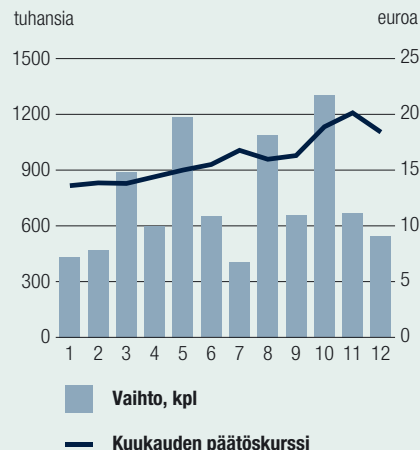
Osakkeiden äänivallan jakautuminen

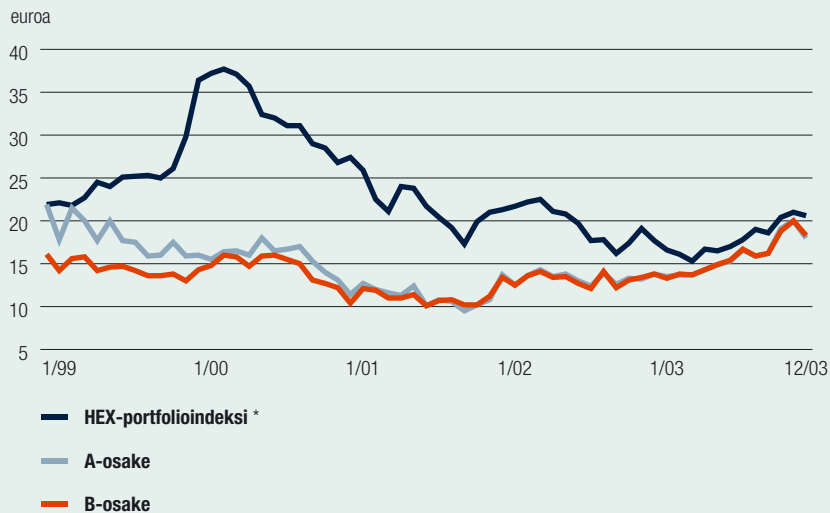
A-osakkeiden vaihto ja kurssikehitys 2003

B-osakkeiden vaihto ja kurssikehitys 2003

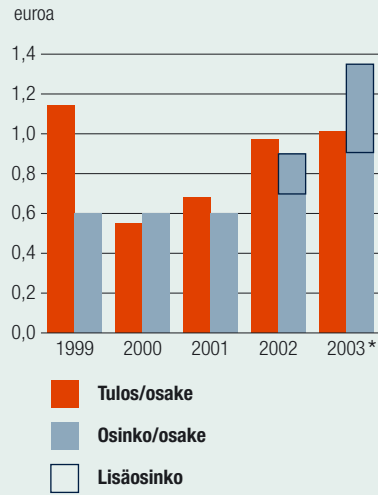
A- ja B-osakkeiden kurssikehitys (osakeantikorjattu) verrattuna HEX-portfolioindeksiin 1999-2003

* Kunkin yhtiön painoarvo on rajattu enintään 10 prosenttiin.

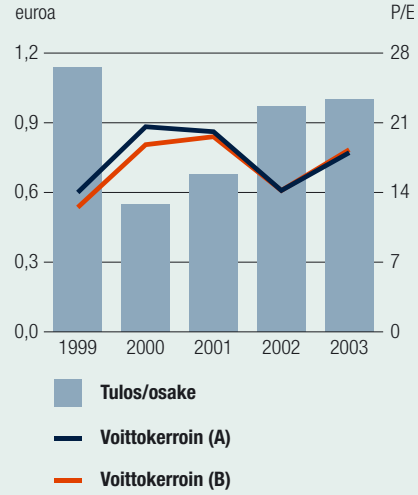
Osakkeet ja osakepääoma

Tulos/osake ja osinko/osake
1999-2003

* Hallituksen esityksen mukainen osinko

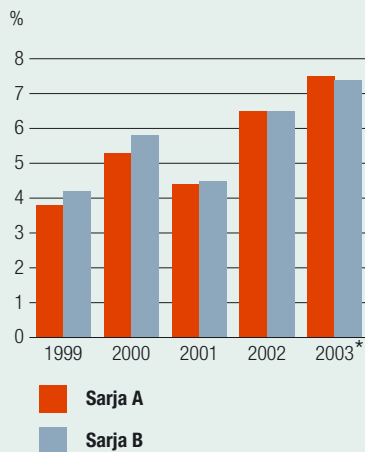
Tulos/osake ja P/E-luku
1999-2003 (osakeantikorjattu)

Oma pääoma/osake 1999-2003

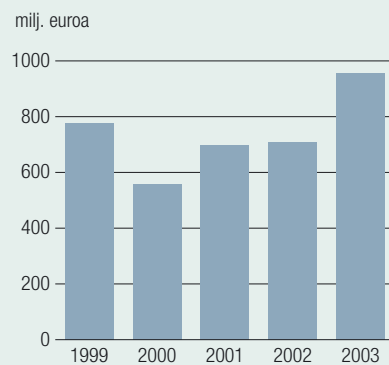

Efektiivinen osinkotuotto 1999-2003

* Hallituksen esityksen mukainen osinko

Osakekannan markkina-arvo 1999-2003

Tunnuslukuja

		1999	2000	2001	2002	2003
Myynti	milj. euroa	1 583,9	1 467,9	1 537,6	1 582,3	1 698,6
Myyntin muutos	%	8,4	-7,3	4,7	2,9	7,4
Liikevaihto	milj. euroa	1 319,6	1 220,5	1 281,9	1 315,3	1 412,7
Liikevaihdon muutos	%	8,4	-7,5	5,0	2,6	7,4
Liikevoitto	milj. euroa	81,8	35,7	46,3	61,9	65,7
Liikevoiton muutos	%	44,0	-56,3	29,6	33,6	6,2
Osuus liikevaihdosta	%	6,2	2,9	3,6	4,7	4,7
Voitto ennen satunnaisia eriä	milj. euroa	86,7	41,2	51,2	68,6	74,0
Voitto ennen satunnaisia eriä, muutos	%	41,6	-52,5	24,2	34,0	7,9
Osuus liikevaihdosta	%	6,6	3,4	4,0	5,2	5,2
Voitto ennen veroja	milj. euroa	86,7	40,6	51,2	68,6	74,0
Voitto ennen veroja, muutos	%	47,5	-53,2	26,0	34,0	7,9
Osuus liikevaihdosta	%	6,6	3,3	4,0	5,2	5,2
Osakepääoma	milj. euroa	86,4	102,8	102,8	102,8	105,3
A-osakkeet	milj. euroa	41,8	49,7	49,7	49,7	49,5
B-osakkeet	milj. euroa	44,6	53,0	53,0	53,0	55,8
Osingot	milj. euroa	30,8	30,6	30,6	45,9	70,5 *
Oman pääoman tuotto	%	11,8	5,6	6,9	9,6	9,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	15,8	8,4	9,8	12,6	13,2
Pääoman kiertonopeus		2,2	2,1	2,2	2,3	2,4
Omavaraisuusaste	%	65,3	67,2	69,5	69,7	68,3
Velkaantumisaste	%	0,7	9,2	9,1	-3,4	-10,4
Investoinnit käyttöomaisuuteen	milj. euroa	64,1	45,1	31,1	25,8	40,9
Osuus liikevaihdosta	%	4,9	3,7	2,4	2,0	2,9
Korolliset saatavat	milj. euroa	117,6	123,2	109,5	110,3	111,4
Korollinen vieras pääoma	milj. euroa	89,1	87,8	71,6	52,6	64,7
Korollinen nettovelka	milj. euroa	-114,0	-77,1	-63,4	-128,1	-168,0
Taseen loppusumma	milj. euroa	773,6	746,8	728,2	752,7	800,8
Henkilöstökulut	milj. euroa	166,9	164,8	179,0	184,9	194,9
Osuus liikevaihdosta	%	12,6	13,5	14,0	14,1	13,8
Henkilöstö keskimäärin	hlöä	8 041	7 626	8 084	8 313	8 745
Liikevaihto/henkilö	tuhatta euroa	164,1	160,0	158,6	158,2	161,5
Liikevoitto/henkilö	tuhatta euroa	10,2	4,7	5,7	7,4	7,5
Henkilöstökulut/henkilö	tuhatta euroa	20,8	21,6	22,1	22,2	22,3

*1) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle. Osinkoehdotus on 0,80+0,45 euroa/osake.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Voitto ennen satunnaisia eriä	=	liikevoitto + rahoitustuotot ja -kulut
Voitto ennen veroja	=	voitto ennen satunnaisia eriä + satunnaiset tuotot ja kulut
Oman pääoman tuotto prosentti	= 100 x	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{verot}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti	= 100 x	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{laskennallinen verovelka ja muut korottomat velat (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Pääoman kiertonopeus	=	$\frac{\text{liikevaihto}}{\text{taseen loppusumma} - \text{laskennallinen verovelka ja muut korottomat velat (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Omavaraisuusaste	= 100 x	$\frac{\text{taseen oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Velkaantumisaste (Gearing)	= 100 x	$\frac{\text{korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}$
Korollinen nettovelka	=	korollinen vieras pääoma - rahat ja pankkisaamiset - rahoitusarvopaperit - korolliset saamiset

Osakekohtaisia tietoja

Osakekohtaisia tietoja		1999	2000	2001	2002	2003
Tulos/osake, osakeantikorjattu	euro	1,14	0,55	0,68	0,97	1,01
Tulos/osake, osakeantikorjattu, laimennettu	euro	1,14	0,55	0,68	0,97	1,00
Oma pääoma/osake, osakeantikorjattu	euro	9,82	9,72	9,80	10,17	10,36
Osinko/osake, osakeantikorjattu	euro	0,60	0,60	0,60	0,90	1,35 *
Osinko tuloksesta	%	52,6	108,7	88,2	92,8	133,7 *
Rahavirta/osake	euro	1,99	0,49	1,00	1,38	1,41
Efektiiivinen osinkotuotto	%					
- Sarja A		3,8	5,3	4,4	6,5	7,5
- Sarja B		4,2	5,8	4,5	6,5	7,4
Osakkeiden P/E luku						
- Sarja A		14,0	20,6	20,1	14,3	18,0 **
- Sarja B		12,5	18,8	19,6	14,2	18,3 **
Osakeantikorjattu kurssi 31.12.	euro					
- Sarja A		16,00	11,39	13,70	13,84	18,00
- Sarja B		14,30	10,40	13,40	13,80	18,30
Osakeantikorjattu tilikauden ylin kurssi	euro					
- Sarja A		23,00	18,20	13,70	14,85	20,50
- Sarja B		17,95	16,50	13,70	15,00	20,50
Osakeantikorjattu tilikauden alin kurssi	euro					
- Sarja A		15,01	10,52	9,50	11,62	12,80
- Sarja B		12,50	9,80	10,00	11,80	12,92
Osakeantikorjattu tilikauden keskipörssi	euro					
- Sarja A		17,95	15,64	11,43	13,44	15,89
- Sarja B		14,00	14,35	11,07	13,45	15,91
Osakkeiden vaihto	1000 kpl					
- Sarja A		2 479	1 756	3 032	379	1 781
- Sarja B		5 853	4 464	5 467	6 146	8 895
Osakkeiden vaihto	%					
- Sarja A		10,0	7,1	12,2	1,5	7,2
- Sarja B		22,1	16,8	20,6	23,2	31,9
Osakekannan markkina-arvo 31.12.	milj. euroa	777,1	559,0	696,0	710,1	955,6
Osakkeiden osakeantikorjattu lukumäärä 31.12.	1000 kpl					
- Sarja A		51 383	51 383	51 383	51 384	52 629
- Sarja B		24 869	24 869	24 869	24 869	24 739
- Sarja B		26 514	26 514	26 514	26 515	27 890
Osakkeiden osakeantikorjattu lukumäärä, painotettu keskiarvo	1000 kpl					
- Sarja A		51 383	51 237	50 970	50 971	51 111
- Sarja A		24 869	24 829	24 706	24 706	24 654
- Sarja B		26 514	26 408	26 264	26 265	26 458
Yhtiön omistamat omat osakkeet	1000 kpl					
- Sarja A			413	413	413	413
- Sarja A			163	163	163	163
- Sarja B			250	250	250	250
Osakkeenomistajien lukumäärä 31.12.	kpl	12 893	12 664	13 399	13 999	15 591

*) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle. Osinkehdotus on 0,90+0,45 euroa/osake.

**) Vuoden 2003 luvuissa on huomioitu optioiden laimennusvaikutus.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Tulos/osake, osakeantikorjattu	=	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{verot}}{\text{osakkeiden osakeantikorjattu keskimääräinen lukumäärä}}$
Oma pääoma/osake, osakeantikorjattu	=	$\frac{\text{taseen oma pääoma} - \text{omien osakkeiden rahasto}}{\text{osakkeiden osakeantikorjattu lukumäärä tilinpäätöspäivänä 1)}$
Osinko/osake, osakeantikorjattu	=	osakeantien vaikutuksella korjattu osinko/osake
Osinko tuloksesta, %	= 100 x	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tulos/osake}}$
Rahavirta/osake	=	$\frac{\text{liiketoiminnan rahavirta}}{\text{osakkeiden osakeantikorjattu keskimääräinen lukumäärä}}$
Efektiiivinen osinkotuotto, %	= 100 x	$\frac{\text{osakeantikorjattu osinko/osake}}{\text{osakeantikorjattu pörssikurssi 31.12.}}$
Osakkeiden P/E luku	=	$\frac{\text{osakeantikorjattu pörssikurssi 31.12.}}{\text{tulos/osake}}$
Osakeantikorjattu kurssi 31.12.	=	osakkeiden osakeantien vaikutuksella korjattu kurssi tilinpäätöspäivänä
Osakeantikorjattu tilikauden ylin kurssi	=	osakkeiden osakeantien vaikutuksella korjattu ylin kurssi tilikauden aikana
Osakeantikorjattu tilikauden alin kurssi	=	osakkeiden osakeantien vaikutuksella korjattu alin kurssi tilikauden aikana
Osakeantikorjattu tilikauden keskipörssi	=	osakkeiden euromääräinen vaihto jaettuna vaihdettujen osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä tilikauden aikana
Osakkeiden vaihto	=	osakkeiden osakeantien vaikutuksella korjattu kappalemääräinen vaihto
Osakekannan markkina-arvo 31.12.	=	osakkeiden lukumäärä kerrottuna tilinpäätöspäivän pörssikurssilla osakelajeittain

1) Ilman yhtiön omistamia osakkeita

Tuloslaskelma

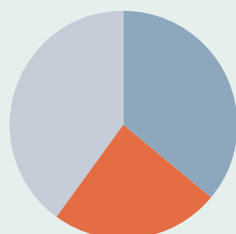
TULOSLASKELMA	STOCKMANN-KONSERNI				STOCKMANN Oyj Abp				
	Viite	1.1.-31.12.2003 milj. euroa	% Lv	1.1.-31.12.2002 milj. euroa	% Lv	1.1.-31.12.2003 milj. euroa	% Lv	1.1.-31.12.2002 milj. euroa	% Lv
LIIKEVAIHTO	1	1 412,7	100,0	1 315,3	100,0	987,7	100,0	903,8	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	2	15,4	1,1	8,8	0,7	24,0	2,4	16,7	1,8
Materiaalit ja palvelut									
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:	3								
Ostot tilikauden aikana		957,6		899,7		694,5		644,1	
Varastojen muutos, lisäys (-), vähennys (+)		-2,4		-23,3		-0,8		-17,7	
Materiaalit ja palvelut yhteensä		955,3	67,6	876,4	66,6	693,7	70,2	626,5	69,3
Henkilöstökulut	4	194,9	13,8	184,9	14,1	146,0	14,8	138,6	15,3
Poistot ja arvonalentumiset	5	28,8	2,0	28,9	2,2	16,1	1,6	18,6	2,1
Liiketoiminnan muut kulut	6	183,4	13,0	172,0	13,1	93,9	9,5	87,5	9,7
		1 362,4	96,4	1 262,2	96,0	949,8	96,2	871,2	96,4
LIIKEVOITTO		65,7	4,7	61,9	4,7	62,0	6,3	49,3	5,5
Rahoitustuotot ja -kulut:									
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksiltä	7					69,8		29,6	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		0,5		0,3		0,4		0,3	
Korko- ja rahoitustuotot konsernin yrityksiltä						2,4		2,3	
Korko- ja rahoitustuotot konsernin ulkopuolisilta		11,5		10,8		11,1		10,2	
Rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset		0,6				0,6			
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	8					0,0		-1,6	
Korko- ja muut rahoituskulut konsernin yrityksille						0,0		-5,3	
Korko- ja muut rahoituskulut konsernin ulkopuolisille	9	-4,4		-4,5		-5,5		-3,4	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		8,3	0,6	6,7	0,5	78,9	8,0	32,1	3,6
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		74,0	5,2	68,6	5,2	140,9	14,3	81,4	9,0
Satunnaiset erät	10								
Satunnaiset tuotot						9,0		10,0	
Satunnaiset kulut						-4,7		-3,1	
Satunnaiset erät yhteensä						4,3	0,4	6,9	0,8
VOITTO ENNEN VEROJA/ VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		74,0	5,2	68,6	5,2	145,2	14,7	88,3	9,8
Tilinpäätössiirrot	11					-8,3	-0,8	5,7	0,6
Tuloverot	12,13								
Tilikaudelta		20,5		21,7		39,7		27,3	
Edellisiltä tilikausilta		-0,1		-0,1		-0,2		0,0	
Laskennallisen verovelan /-saamisen muutos		1,9		-2,7					
Tuloverot yhteensä		22,3	1,6	18,9	1,4	39,5	4,0	27,3	3,0
Vähemmistön osuus		0,0		0,0					
TILIKAUDEN VOITTO		51,7	3,7	49,7	3,8	97,4	9,9	66,7	7,4

Tase

TASE		STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
VASTAAVAA	Viite	31.12.2003 milj. euroa	31.12.2002 milj. euroa	31.12.2003 milj. euroa	31.12.2002 milj. euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	14				
Aineettomat oikeudet		10,3	9,8	5,7	5,2
Konserniliikearvo			0,0		
Liikearvo		0,0	0,1	0,0	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot		24,6	24,8	10,8	11,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		5,4	1,6	2,1	1,4
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		40,4	36,3	18,6	18,1
Aineelliset hyödykkeet	15				
Maa- ja vesialueet		17,8	20,2	11,5	13,8
Rakennukset ja rakennelmat		133,0	146,9	111,3	133,8
Koneet ja kalusto		59,8	63,1	26,8	34,4
Muut aineelliset hyödykkeet		0,1	0,1	0,1	0,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		9,5	6,1	4,0	1,0
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		220,2	236,4	153,7	183,2
Sijoitukset	16				
Osuudet saman konsernin yrityksissä				49,8	45,1
Saamiset saman konsernin yrityksiltä					3,7
Omat osakkeet		6,2	6,2	6,2	6,2
Muut osakkeet ja osuudet		22,4	22,5	18,3	18,3
Sijoitukset yhteensä		28,7	28,7	74,3	73,3
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		289,2	301,4	246,6	274,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet		191,3	188,9	124,7	123,9
Vaihto-omaisuus yhteensä		191,3	188,9	124,7	123,9
Pitkäaikaiset saamiset	17				
Myyntisaamiset		0,2	0,5	0,2	0,5
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				4,5	
Lainasaamiset		0,1	0,2	0,1	0,2
Muut saamiset		0,5			
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä		0,9	0,7	4,8	0,7
Laskennallinen verosaaminen		0,8			
Lyhytaikaiset saamiset	18				
Myyntisaamiset		177,7	169,1	108,4	99,8
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				146,7	94,7
Muut saamiset		6,5	11,7	2,1	5,9
Siirtosaamiset	19	13,1	10,3	7,4	5,7
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		197,3	191,2	264,6	206,1
Saamiset yhteensä		199,0	191,8	269,4	206,8
Rahoitusarvopaperit	20	101,8	56,6	101,6	56,1
Rahat ja pankkisaamiset		19,5	13,9	6,7	6,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		511,6	451,2	502,4	393,3
YHTEENSÄ		800,8	752,7	749,0	667,9

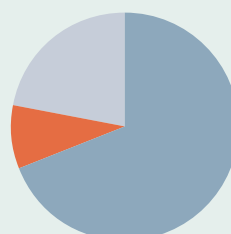
TASE		STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
VASTATTAVAA	Viite	31.12.2003 milj. euroa	31.12.2002 milj. euroa	31.12.2003 milj. euroa	31.12.2002 milj. euroa
OMA PÄÄOMA	21-22				
Osakepääoma		105,3	102,8	105,3	102,8
Ylikurssirahasto		147,1	133,1	147,1	133,1
Omien osakkeiden rahasto		6,2	6,2	6,2	6,2
Vararahasto		0,2	0,1		
Muut rahastot		43,7	43,7	43,7	43,7
Edellisten tilikausien voitto		192,9	189,2	80,2	59,5
Tilikauden voitto		51,7	49,7	97,4	66,7
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		547,1	524,8	479,9	412,0
VÄHEMMISTÖOSUUS		0,0	0,0		
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	23			79,0	70,7
VIERAS PÄÄOMA	24-26				
Laskennallinen verovelka		26,0	23,3		
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta		48,6	35,0	35,0	35,0
Eläkelainat			0,8		0,8
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		48,6	35,8	35,0	35,8
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Eläkelainat			0,3		0,3
Ostovelat		92,2	81,7	75,2	69,8
Velat saman konsernin yrityksille				10,0	7,7
Muut velat		40,5	41,3	36,3	38,6
Siirtovelat		46,4	45,5	33,5	33,1
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		179,0	168,7	155,1	149,4
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		253,7	227,8	190,1	185,2
YHTEENSÄ		800,8	752,7	749,0	667,9
Jakokelpoisten voittovarojen määrä		227,1	227,5	221,4	169,8

Omaisuus 2003

36 % Pysyvät vastaavat
24 % Vaihto-omaisuus
40 % Rahoitusomaisuus

Rahoitus 2003

69 % Oma pääoma
9 % Pitkäaikainen vieras pääoma
22 % Lyhytaikainen vieras pääoma

Kassavirtalaskelma

KASSAVIRTALASKELMA	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003 milj. euroa	2002 milj. euroa	2003 milj. euroa	2002 milj. euroa
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA				
Myynnistä saadut maksut	1 416,9	1 315,1	982,6	901,3
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	2,3		10,9	9,3
Maksut liiketoiminnan kuluista	-1 333,2	-1 234,9	-922,9	-845,5
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	85,9	80,1	70,6	65,2
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-3,8	-4,7	-4,9	-4,4
Saadut korot liiketoiminnasta	11,0	11,4	13,0	13,1
Maksetut välittömät verot	-20,9	-16,6	-18,6	-10,3
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	72,2	70,2	60,1	63,6
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)			6,9	
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA (A)	72,2	70,2	67,0	63,6
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-41,0	-27,0	-13,2	-5,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	36,6	35,3	36,2	27,1
Investoinnit muihin sijoituksiin	0,0	0,0	0,0	-0,3
Luovutustulot muista sijoituksista	0,4	14,2	0,4	14,3
Sijoitukset konserniyhtiöihin			-4,7	
Myytyt konserniyhtiöt		0,8		0,8
Saadut osingot investoinneista	0,3	0,2	49,9	21,2
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA (B)	-3,8	23,5	68,6	57,1
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Myönnettyjen lainojen muutos lisäys (-), vähennys (+)	0,1	0,5	-57,5	-12,5
Merkintä optiotodistuksilla	16,4	0,0	16,4	0,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos lisäys (+), vähennys (-)	-0,9	-10,8	-1,2	-23,4
Pitkäaikaisten lainojen nostot	13,6			
Pitkäaikaisten lainojen takaismaksut	-1,0	-7,9	-1,0	-7,9
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-45,8	-30,6	-45,8	-30,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA (C)	-17,6	-48,9	-89,0	-74,5
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+), vähennys (-)	50,8	44,8	46,5	46,2
Rahavarat tilikauden alussa	70,5	25,6	62,6	16,4
Rahavarat tilikauden lopussa	121,3	70,5	109,2	62,6

LAADINTAPERIAATTEET

Yleisperiaate

Stockmannin tilinpäätös on laadittu 31.12.1997 voimaan tulleiden Suomen kirjanpitolain säännösten mukaisesti.

Konsernitiilinpäätöksen laajuus

Konsernitiilinpäätös käsittää emoyhtiö Stockmann Oyj Abp:n, ne liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt, joissa emoyhtiö hallitsee suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia osakkeiden äänimäärästä sekä ne kiinteistöyhtiöt, joissa emoyhtiö hallitsee suoraan tai välillisesti vähintään 80 prosenttia osakkeiden äänimäärästä. Latviassa osittain omistettuna SIA Stockmann Centrs -nimisen kiinteistöyhtiön tilinpäätöksestä on konsolidoitu konsernitiilinpäätökseen omistusta vastaava 63 prosentin osuus.

Konserniyhtiöiden yli 20-prosenttisesti omistamia keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei ole käsitelty osakkuusyhtiöinä, eikä konserniin kuulu muita osakkuusyhtiöitä. Vuoden aikana hankitut yhtiöt on otettu mukaan hankinta-ajankohdasta alkaen.

Sisäiset liiketapahtumat

Konsernin sisäiset liiketapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Tytäryhtiöosakkeet

Konserniyhtiöiden keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenomenetelmää. Eliminoinnissa on hankittu yhtiön omaksi pääomaksi katsottu myös hankintahetken varaukset vähennettynä laskennallisella verovelalla.

Tytäryhtiöiden osakkeiden hankintamenon ja oman pääoman ero on konsernitaseessa kohdistettu osittain käyttöomaisuuteen. Käypien arvojen yli menevä osa on esitetty omana liikearvoeränään, josta on tehty tasapoisto viiden vuoden poistoajan mukaan.

Ulkomaiset tytäryhtiöt

Konsernitiilinpäätöstä laadittaessa ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi vuoden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Tytäryhtiöiden omien pääomien eliminoinnissa syntyneet muuntoerot on kirjattu omaan pääomaan.

Venäläisten tytäryhtiöiden tilinpäätösluvut on kuitenkin muunnettu euroiksi käyttäen monetary -non-monetary -menetelmää, jossa käyttöomaisuus, vaihto-omaisuus ja oma pääoma muunnetaan euroiksi hankintahetken kurssiin, muut taseerät tilinpäätöspäivän kurssiin ja tuloslaskelma kuukausittain kuukauden keskikurssiin.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin.

Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat on arvostettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Rahoituksen kurssivoitot ja kurssitappiot on kirjattu nettomääräisinä muihin rahoitustuottoihin tai muihin rahoituskuluihin.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty välilliset verot, myönnetty alennukset ja kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään liiketoimintaan liittyvien pysyvien vastaavien myyntivoitot, liiketoimintojen myynnistä saadut korvaukset sekä ulkomaisille tytäryhtiöille toimitettujen palveluiden veloitus.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaisina tuottoina ja kuluina esitetään merkittävät kertaluonteiset tuotot ja kulut, jotka eivät kuulu varsinaiseen liiketoimintaan.

Verot

Tuloslaskelmaan on välittöminä veroina kirjattu konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisu.

Konsernissa laskennallinen verovelka tai verosaaminen on laskettu tilinpäätöksen ja verotuksen välisistä jaksotuseroista käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavan vuoden verokantaa. Laskennallista verovelkaa ei ole kuitenkaan laskettu arvonkorotuksista eikä venäläisten tytäryhtiöiden pysyvien vastaavien konsernitaseen mukaisten arvojen ja paikallisten verotusarvojen välisistä eroista. Laskennalliset verovelat ja verosaimiset sisältyvät konsernitaseeseen.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä niiden poistot

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on arvostettu alkuperäisiin hankinta-arvoihin, joista on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Tasearvoihin sisältyy lisäksi maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotuksia.

Arvonkorotukset on tehty vuosien 1950 ja 1984 välisenä aikana, ja ne perustuvat kiinteistöarvioijien silloisiin arvioihin. Arvonkorotuksista ei tehdä poistoja.

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden alkupeiräiseen hankintamenuon ja arvioituun taloudelliseen käyttöaikaan seuraavasti:

- Aineettomat hyödykkeet 5 vuotta
- Liikearvo ja konserniliikearvo 5 vuotta
- Muut pitkävaikutteiset menot 5-20 vuotta
- Rakennukset 20-50 vuotta
- Koneet ja kalusto 4-12 vuotta

- Kevyt myymäläkalusto, autot ja ATK-laitteet 4- 5 vuotta

Pysyvien vastaavien arvopaperit on arvostettu hankintahintaan tai, mikäli niiden käypä arvo on pysyvästi alentunut, tähän alempaan arvoon.

Vaihtuvat vastaavat

Rahoitusarvopaperit on arvostettu hankintahintaan tai, mikäli niiden markkina-arvo on alempi, tähän alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty alimman arvon periaatetta eli varasto on merkitty taseeseen hankintamenuon tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen luovutushinnan mukaiseen alimpaan arvoon. Vaihto-omaisuuden hankintamenuon on määritelty käyttäen hankinnasta aiheutuneita muuttuvia menoja FiFo-periaatetta noudattaen.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina esitetään taseessa menoja, joihin on sitouduttu, mutta jotka eivät vielä ole realisoituneet. Näitä ovat esimerkiksi liiketoiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuneet menot. Pakollisia varauksia vastaavat kulut sisältyvät tuloslaskelmassa ao. kulujen ryhmään.

Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätössiirrot ovat emoyhtiön poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutosta. Tilinpäätössiirtojen muutoksesta aiheutunut laskennallisen verovelan muutos on esitetty konsernitiilinpäätöksessä veroissa. Tilinpäätössiirtojen kertymä on konsernissa jaettu laskennalliseksi verovelaksi ja omaksi pääomaksi.

Valuuttakurssit		Tilinpäätöspäivän kurssi		Vuoden keskikurssi	
Maa	Valuutta	31.12.2003	31.12.2002	2003	2002
Venäjä	RUB	36,9360	33,5060	34,6801	29,6867
Viro	EEK	15,6466	15,6466	15,6466	15,6466
Latvia	LVL	0,6725	0,6140	0,6407	0,5810
Ruotsi	SEK	9,0800	9,1528	9,1242	9,1611
Liettua	LTL	3,4524	3,4525	3,4527	3,4594

Tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
1. Liikevaihto				
Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain				
milj. euroa				
Suomi	1 254,9	1 171,5	987,7	903,8
Venäjä	70,5	62,4		
Viro	63,3	65,7		
Latvia	19,1	15,3		
Liettua	4,9	0,1		
Ruotsi		0,3		
Yhteensä	1 412,7	1 315,3	987,7	903,8
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
milj. euroa				
Luovutusvoitot	15,4	8,8	15,4	7,4
Vuokratuotot tytäryhtiöiltä			4,1	4,5
Konserniyrityksiltä laskutetut palvelut			4,5	4,8
Yhteensä	15,4	8,8	24,0	16,7
3. Liiketoiminnan myyntikate				
milj. euroa				
Liikevaihto	1 412,7	1 315,3	987,7	903,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	957,6	899,7	694,5	644,1
Varaston muutos	-2,4	-23,3	-0,8	-17,7
Myyntikate	457,5	438,9	294,0	277,3
Myyntikateprosentti liikevaihdosta	32,4	33,4	29,8	30,7
4. Henkilöstökulut				
milj. euroa				
Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa palkat ja palkkiot	1,1	1,1	0,7	0,5
Hallituksen jäsenten palkat ja palkkiot	0,2	0,2	0,2	0,2
Muun henkilökunnan palkat	155,0	144,8	116,1	108,6
Sairasajan palkat	3,8	3,8	3,0	2,7
Eläkekulut	22,4	22,1	16,9	16,8
Muut henkilösivukulut	12,4	12,9	9,1	9,7
Yhteensä	194,9	184,9	146,0	138,6
Henkilöstö keskimäärin				
Suomi	7 139	7 058	5 416	5 362
Venäjä	810	643	3	2
Viro	586	590	1	1
Latvia	196	19	3	
Liettua	14			
Ruotsi		3		
Yhteensä	8 745	8 313	5 423	5 365
Henkilöstön ikäjakauma				
%				
alle 24 -vuotiaita	27,3	19,5	20,9	16,4
25 - 34 -vuotiaita	32,4	33,2	32,1	33,6
35 - 44 -vuotiaita	19,7	21,2	20,7	21,2
45 - 54 -vuotiaita	11,7	13,9	13,9	14,6
55 - 65 -vuotiaita	8,9	12,2	12,4	14,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Lainat lähipiiriin kuuluville henkilöille

milj. euroa	
Toimitusjohtajille ja hallitusten jäsenille myönnettyt lainat	0,0

Lainat oli myönnetty 5 vuodeksi. Lainojen korko oli sidottu markkinakorkoon.

Johdon eläkesitoumukset

Konserniin kuuluvien yhtiöiden toimitusjohtajien eläkeiäksi on sovittu 60-65 vuotta, emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta. Näihin sitoumuksiin varaudutaan vuotuisin maksuin.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
5. Poistot ja arvonalentumiset				
milj. euroa				
Aineettomat oikeudet	3,4	3,2	2,1	2,1
Konserniliikearvo	0,0	0,2		
Liikearvo	0,1	0,1	0,0	0,0
Muut pitkävaikuttiset menot	4,3	3,9	1,9	1,9
Rakennukset ja rakennelmat	4,6	5,4	3,6	4,4
Koneet ja kalusto	16,4	16,2	8,5	10,3
Yhteensä	28,8	28,9	16,1	18,6
6. Liiketoiminnan muut kulut				
milj. euroa				
Liikepaikkakulut	79,5	73,8	50,9	45,7
Markkinointikulut	37,8	38,8	12,9	12,4
Tavarankäsittelykulut	16,6	15,6	4,9	4,8
Luottotappiot	3,5	4,3	1,2	0,3
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	3,4	3,1	2,1	2,0
Muut kulut	42,6	36,5	21,9	22,3
Yhteensä	183,4	172,0	93,9	87,5
7. Rahoitustuotot				
milj. euroa				
Korko- ja rahoitustuotot konserniyhtiöiltä				
Osinko Oy Hobby Hall Ab:ltä			66,8	
Osinko Seppälä Oy:ltä			2,3	29,6
Osinko Oy Suomen Pääomarahitus-Finlands Kapitalfinans Ab:ltä			0,7	
Yhteensä			69,8	29,6
Korko- ja rahoitustuotot konsernin ulkopuolisilta				
Korollisista myyntisaamisista	9,7	9,6	9,7	9,6
Muusta	1,8	1,2	1,4	0,6
Yhteensä	11,5	10,8	11,1	10,2
8. Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista				
milj. euroa				
SPL Seppälä AB:n saamisten arvonalentuminen			0,0	1,6
Yhteensä			0,0	1,6
9. Korko- ja muut rahoituskulut konsernin ulkopuolisille				
milj. euroa				
Kurssitappiot ja kurssivoitot (netto)	2,3	1,4	3,8	1,4
Muut korko- ja rahoituskulut konsernin ulkopuolisille	2,1	3,1	1,7	2,0
Yhteensä	4,4	4,5	5,5	3,4
10. Satunnaiset erät				
milj. euroa				
Saadut konserniavustukset			9,0	10,0
Annetut konserniavustukset			-4,7	-3,1
Yhteensä			4,3	6,9
11. Tilinpäätössiirrot				
milj. euroa				
Suunnitelman mukaisten ja kirjattujen poistojen välinen erotus				
Aineettomat oikeudet			0,0	0,0
Muut pitkävaikuttiset menot			0,4	0,4
Rakennukset			8,6	2,1
Koneet ja kalusto			2,9	3,2
Jälleenhankintavaraus			-20,1	
Yhteensä			-8,3	5,7
12. Välittömät verot				
milj. euroa				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta	20,5	21,7	20,6	15,1
Tuloverot tytäryhtiöosingoista			20,2	8,6
Tuloverot satunnaisista eristä			1,2	2,0
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta edellisiltä tilikausilta	-0,1	-0,1	-0,2	0,0
Laskennallisen verovelan /-saamisen muutos	1,9	-2,7		
Tilinpäätössiirtoihin kohdistuva vero			-2,4	1,6
Yhteensä	22,3	18,9	39,5	27,3
13. Veroylijäämät				
milj. euroa				
Käyttämättömät veroylijäämät	55,5	52,3	53,8	33,8

Tilinpäätöksen liitetiedot

TASEEN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
Pysyvät vastaavat				
14. Aineettomat hyödykkeet				
milj. euroa				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	19,2	18,4	11,7	11,9
Lisäykset 1.1.-31.12.	4,0	2,2	2,8	1,1
Vähennykset 1.1.-31.12.	-0,1	-1,5	0,0	-1,3
Hankintameno 31.12.	23,1	19,2	14,4	11,7
Kertyneet poistot 1.1.	9,4	7,5	6,6	5,7
Vähennysten poistot	0,0	-1,3		-1,3
Tilikauden poisto	3,4	3,2	2,1	2,1
Kertyneet poistot 31.12.	12,8	9,4	8,7	6,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	10,3	9,8	5,7	5,2
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1. ja 31.12.	2,4	2,4		
Kertyneet poistot 1.1.	2,3	2,1		
Tilikauden poisto	0,0	0,2		
Kertyneet poistot 31.12.	2,4	2,3		
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,0	0,0		
Liikearvo				
Hankintameno 1.1. ja 31.12.	0,3	0,3	1,1	1,1
Kertyneet poistot 1.1.	0,2	0,2	1,1	1,1
Tilikauden poisto	0,1	0,1	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,3	0,2	1,1	1,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,0	0,1	0,0	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	42,3	37,7	20,7	20,2
Lisäykset 1.1.-31.12.	5,2	5,8	1,8	1,4
Vähennykset 1.1.-31.12.	-3,0	-1,2	-1,6	-0,9
Hankintameno 31.12.	44,4	42,3	20,8	20,7
Kertyneet poistot 1.1.	17,5	14,8	9,2	8,2
Vähennysten poistot	-2,0	-1,2	-1,0	-0,9
Tilikauden poisto	4,3	3,9	1,9	1,9
Kertyneet poistot 31.12.	19,8	17,5	10,0	9,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	24,6	24,8	10,8	11,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	1,6	1,8	1,4	1,2
Lisäykset 1.1.-31.12.	5,9	1,6	2,1	1,4
Siirrot erien välillä	-2,2	-1,8	-1,4	-1,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	5,4	1,6	2,1	1,4
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	40,4	36,3	18,6	18,1
15. Aineelliset hyödykkeet				
milj. euroa				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	14,3	19,0	7,9	9,8
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,0	0,1	0,0	
Vähennykset 1.1.-31.12.	-2,4	-4,8	-2,4	-1,9
Hankintameno 31.12.	11,9	14,3	5,6	7,9
Arvonkorotukset 1.1. ja 31.12.	5,9	5,9	5,9	5,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	17,8	20,2	11,5	13,8

TASEEN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
Rakennukset ja rakennelmat				
milj. euroa				
Hankintameno 1.1.	168,3	187,2	145,6	158,4
Lisäykset 1.1.-31.12.	10,9	5,1	1,4	2,7
Vähennykset 1.1.-31.12.	-31,8	-23,9	-27,6	-15,5
Hankintameno 31.12.	147,5	168,3	119,4	145,6
Kertyneet poistot 1.1.	48,0	44,1	38,3	35,4
Myytyjen hyödykkeiden kertyneet poistot	-11,5	-1,3	-7,3	-1,3
Vähennysten poistot		-0,3		-0,3
Tilikauden poisto	4,6	5,4	3,6	4,4
Kertyneet poistot 31.12.	41,0	48,0	34,6	38,3
Arvonkorotukset 1.1. ja 31.12.	26,5	26,5	26,5	26,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	133,0	146,9	111,3	133,8
Koneet ja kalusto				
milj. euroa				
Hankintameno 1.1.	127,6	128,7	74,4	82,6
Lisäykset 1.1.-31.12.	13,0	10,7	1,0	3,9
Vähennykset 1.1.-31.12.	-5,6	-11,8	-4,6	-12,1
Hankintameno 31.12.	135,0	127,6	70,8	74,4
Kertyneet poistot 1.1.	64,5	56,2	40,0	33,7
Vähennysten poistot	-5,6	-7,9	-4,6	-3,9
Tilikauden poisto	16,4	16,2	8,5	10,3
Kertyneet poistot 31.12.	75,3	64,5	43,9	40,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	59,8	63,1	26,8	34,4
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	0,1	0,1	0,1	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,1	0,1	0,1	0,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	6,1	0,7	1,0	0,4
Muuntoero +/-	-0,4			
Lisäykset 1.1.-31.12.	5,0	6,1	4,0	1,0
Siirrot erien välillä	-1,2	-0,7	-1,0	-0,4
Hankintameno 31.12.	9,5	6,1	4,0	1,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,5	6,1	4,0	1,0
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	220,2	236,4	153,7	183,2
Tasearvoihin sisältyvät arvonkorotukset				
milj. euroa				
Tontit ja maa-alueet	5,9	5,9	5,9	5,9
Rakennukset	26,5	26,5	26,5	26,5
Yhteensä	32,4	32,4	32,4	32,4
Kiinteistöjen arvonkorotukset on tehty vuosien 1950 ja 1984 välisenä aikana ja ne perustuvat kiinteistöarvioijien silloisiin arvioihin.				
Verotusarvot ja palovakuutusarvot				
milj. euroa				
Verotusarvot	2002	2001	2002	2001
Maa-alueet	76,0	78,5	72,3	72,3
Tytäryhtiöosakkeet			85,6	105,1
Muut osakkeet	18,7	21,3	16,5	18,2
Rakennukset				
Verotusarvot	28,8	30,1	24,8	25,7
Palovakuutusarvot	230,0	277,2	229,3	261,9

Jos verotusarvoa ei ole ollut käytettävissä, on esitetty kirjanpitoarvo.

Tilinpäätöksen liitetiedot

TASEEN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp				
	2003	2002	2003	2002			
16. Sijoitukset							
milj. euroa							
Osakkeet saman konsernin yrityksissä							
Hankintameno 1.1.			45,1	45,6			
Lisäykset 1.1.-31.12.			4,7	0,3			
Vähennykset 1.1.-31.12.				-0,7			
Kirjanpitoarvo 31.12.			49,8	45,1			
Saamiset saman konsernin yrityksiltä							
Kirjanpitoarvo 1.1.			3,7	3,7			
Vähennykset 1.1.-31.12.			-3,7				
Kirjanpitoarvo 31.12.			0,0	3,7			
Omat osakkeet							
Hankintameno 1.1. ja 31.12.	6,2	6,2	6,2	6,2			
Muut osakkeet ja osuudet							
milj. euroa							
Hankintameno 1.1.	22,5	35,6	18,3	31,0			
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,0	0,0	0,0	0,0			
Vähennykset 1.1.-31.12.	0,0	-13,2	0,0	-12,8			
Kirjanpitoarvo 31.12.	22,4	22,5	18,3	18,3			
Sijoitukset yhteensä	28,7	28,7	74,3	73,3			
Osakkeet ja osuudet							
Konserniyritykset							
	Luku- määrä	Osuus osakkeista %	Osuus äänivallasta %	Va- luutta	Nimellisarvo Valuutta 1 000	Kirjanpito- arvo tuhatta euroa	Oma pääoma tuhatta euroa
Emoyhtiön omistamat							
ZAO Kalinka-Stockmann, Moskova	583 450	100	100	RUB	58 345	3 561	5 929
ZAO Stockmann-Krasnoselskaja, Moskova	100	100	100	RUB	55	8	540
ZAO Stockmann, Moskova	2 000	100	100	RUB	20 000	587	314
Auto-Oriketo Oy, Turku	40 000	100	100	EUR	673	771	739
Espoon Autotalo Oy, Espoo	400	100	100	EUR	11	463	35
Tikkurilan Autocenter Oy, Helsinki	4 000	100	100	EUR	673	796	653
Kambrium Oy, Helsinki	50	100	100	EUR	9	222	10
Kiinteistö Oy Friisinkeskus II, Espoo	1 948	97	97	EUR	9	612	734
Kiinteistö Oy Helsingin Valurinkatu 1, Helsinki	100	100	100	EUR	17	17	18
Kiinteistö Oy Luistelijanvuori, Vantaa	72	100	100	EUR	13	1 218	181
Kiinteistö Oy Länsi-Kaisla, Espoo	20	100	100	EUR	9	1 544	26
Kiinteistö Oy Muuntajankatu 4, Helsinki	50	100	100	EUR	9	3 272	2 190
Kiinteistö Oy Stävö, Helsinki	50	100	100	EUR	9	9	9
Kiinteistö Oy Vantaan Kiitoradantie 2, Vantaa	100	100	100	EUR	17	17	18
Kiinteistö Oy Vantaan Rasti, Vantaa	388	100	100	EUR	505	4 922	4 461
Oy Hobby Hall Ab, Helsinki	120 000	100	100	EUR	10 092	18 802	14 776
Oy Hullut Päivät-Galna Dagarna Ab, Helsinki	40	100	100	EUR	11	11	11
Oy Suomen Pääomarahoitus- Finlands Kapitalfinans Ab, Helsinki	1 000	100	100	EUR	1 682	1 682	1 858
Seppälä Oy, Helsinki	30 000	100	100	EUR	5 046	5 046	10 709
Z-Fashion Finland Oy, Helsinki	50	100	100	EUR	9	8	8
SIA Stockmann, Riika	975 000	100	100	LVL	1 950	3 008	-456
SIA Stockmann Centrs, Riika	31 500	63	63	LVL	63	116	132
UAB Stockmann, Vilna	52 000	100	100	LTL	5 200	1 510	60
Stockmann AS, Tallinna	1 800	100	100	EEK	18 000	1 136	6 674
TF-Autokeskus Oy, Vantaa	600	100	100	EUR	11	455	294
Spikkotten AB, Tukholma	1 000	100	100	SEK	100	12	30
Emoyhtiön omistamat konserniyritykset yhteensä						49 805	49 952

TASEEN LIITETIEDOT

	Luku- määrä	Osuus osakkeista %	Osuus äänivallasta %	Va- luutta	Nimellisarvo Valuutta 1 000	Kirjanpito- arvo tuhatta euroa	Oma pääoma tuhatta euroa
Tytäryhtiöiden omistamat							
Bullworker Myynti Oy, Helsinki	100	100	100	EUR	8	8	350
Oy Concert Hall Society Ab, Helsinki	10	100	100	EUR	0	0	0
Hobby Hall AB, Tukholma	1 000	100	100	SEK	100	11	8
ZAO Kalinka-Stockmann STP, Pietari	100	100	100	RUB	30 000	5	1 603
Tytäryhtiöiden omistamat konserniyhtykset yhteensä						24	1 962
Konserniyhtykset yhteensä						49 830	51 914

Muut yritykset

	Luku- määrä	Osuus osakkeista %	Va- luutta	Nimellisarvo Valuutta 1 000	Kirjanpito- arvo tuhatta euroa
Emoyhtiön omistamat					
Oy Kamppiparkki Ab, Helsinki	50	6,1	EUR	168	1 556
Kiinteistö Oy Raitinkartano, Espoo	1 029	15,6	EUR	87	5 533
Kiinteistö Oy Tapiolan Säästötammii Fastighets Ab, Espoo	3 125	37,8	EUR	258	6 242
Tuko Logistics Oy, Kerava	540	9,0	EUR	908	3 553
Muut				2 164	1 373
Muut emoyhtiön omistamat yritykset yhteensä					18 256

	Luku- määrä	Osuus osakkeista %	Va- luutta	Nimellisarvo Valuutta 1 000	Kirjanpito- arvo tuhatta euroa
Tytäryhtiöiden omistamat					
Arabian Kiinteistö Oy, Helsinki	5 174	51,3	EUR	17	2 061
Arabian Pienteollisuusatalo Oy, Helsinki	1 590	12,0	EUR	1	995
Muut					1 134
Muut tytäryhtiöiden omistamat yritykset yhteensä					4 190
Muut konsernin omistamat yritykset yhteensä					22 446

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden omistamien julkisen kaupankäynnin kohteena olevien muiden osakkeiden markkina-arvo ylitti 31.12.2003 kirjanpidon arvon 0,4 miljoonalla eurolla.

Emoyhtiön omistamien Stockmannin omien osakkeiden markkina-arvo ylitti 31.12.2003 kirjanpitoarvon 1,3 miljoonalla eurolla.

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

Vuoden 2003 syksyllä perustettiin Venäjälle ZAO Stockmann, joka harjoittaa liiketoimintaa uusien Mega Etelä ja Mega Pohjoinen tavaratalojen sekä Seppälän osalta kevästä 2004 lukien. Zaran liiketoimintaa on harjoitettu Venäjällä vuoden 2003 kesäkuusta lukien ZAO Stockmann-Krasnoselskaja -yhtiön puitteissa ja Suomessa Z-Fashion Finland Oy:n puitteissa vuoden 2002 kevästä lukien. Vuoden 2002 alussa perustettiin Liettuaan UAB Stockmann, joka on harjoittanut Hobby Hallin postimyyntitoimintaa Liettuassa vuoden 2003 alusta lukien. Vuoden 2002 heinäkuussa myytiin Kiinteistö Oy Vantaan Valimotie 11 Nordea Henkivakuutus Suomi Oy:lle osana Hobby Hallin kiinteistöjen kauppaa.

Saamiset

17. Pitkäaikaiset saamiset milj. euroa	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
Korolliset myyntisaamiset	0,2	0,5	0,2	0,5
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			4,5	
Korolliset lainasaamiset	0,1	0,2	0,1	0,2
Muut saamiset	0,5			
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,9	0,7	4,8	0,7

18. Lyhytaikaiset saamiset milj. euroa	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
Korolliset myyntisaamiset	110,4	109,3	43,8	41,9
Korottomat myyntisaamiset	67,4	59,8	64,5	57,9
Myyntisaamiset yhteensä	177,7	169,1	108,4	99,8
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			146,7	94,7
Muut saamiset	6,5	11,7	2,1	5,9
Siirtosaamiset	13,1	10,3	7,4	5,7
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	197,3	191,2	264,6	206,1

Korollisiin myyntisaamisiin sisältyy postimyyntiin kertaluottoja 66,5 miljoonaa euroa vuonna 2003 ja 67,5 miljoonaa euroa vuonna 2002. Näiden saamisten korkotuotot kirjataan myyntihintaan sisältyvinä korkotuottojen sijasta liikevaihtoon.

Muita korollisia myyntisaamisia ovat Stockmann-tili-, osamaksu- ja leasing-saamiset, joiden korkotuotot kirjataan korkotuottoihin.

Tilinpäätöksen liitetiedot

TASEEN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
19. Siirtosaamisten olennaiset erät				
milj. euroa				
Jaksotetut vuosialennukset	1,1	0,8	1,1	0,8
Jaksotetut rahoitustuotot	1,0	0,5	1,0	0,5
Jaksotetut henkilösivukulut	1,5	1,4	1,2	1,2
Verosaamiset	2,9			
Muut siirtosaamiset	6,7	7,6	4,2	3,3
Yhteensä	13,1	10,3	7,4	5,7
20. Rahoitusarvopapereiden hankintamenon ja markkina-arvon arvoero				
Rahoitusarvopaperit sisältävät pääasiassa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia joukkovelkakirjoja.				
milj. euroa				
Markkina-arvo 31.12.	101,8	56,6	101,6	56,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	101,8	56,6	101,6	56,1
Erotus	0,0	0,0	0,0	0,0
21. Oman pääoman muutokset				
milj. euroa				
Osakepääoma				
A-osakkeet 1.1.	49,7	49,7	49,7	49,7
Vaihto A-sarjasta B-sarjaan	-0,3		-0,3	
A-osakkeet 31.12.	49,5	49,7	49,5	49,7
B-osakkeet 1.1.	53,0	53,0	53,0	53,0
Vaihto A-sarjasta B-sarjaan	0,3		0,3	
Merkintä optiotodistuksilla	2,5	0,0	2,5	0,0
B-osakkeet 31.12.	55,8	53,0	55,8	53,0
Osakepääoma yhteensä	105,3	102,8	105,3	102,8
Ylikurssirahasto 1.1.	133,1	133,1	133,1	133,1
Merkintä optiotodistuksilla	14,0	0,0	14,0	0,0
Ylikurssirahasto 31.12.	147,1	133,1	147,1	133,1
Omien osakkeiden rahasto 1.1. ja 31.12.	6,2	6,2	6,2	6,2
Vararahasto 1.1.	0,1	0,1		
Muuntoero	0,0			
Siirto edellisten tilikausien voitosta	0,1			
Vararahasto 31.12.	0,2	0,1		
Muut rahastot 1.1. ja 31.12.	43,7	43,7	43,7	43,7
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	238,9	219,9	126,1	90,1
Voitonjako	-45,9	-30,7	-45,9	-30,7
Siirto vararahastoon	-0,1			
Yhteensä	192,9	189,2	80,2	59,5
Tilikauden voitto	51,7	49,7	97,4	66,7
Oma pääoma yhteensä	547,1	524,8	479,9	412,0
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.				
milj. euroa				
Muut rahastot	43,7	43,7	43,7	43,7
Voitto edellisiltä tilikausilta	192,9	189,2	80,2	59,5
Kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan kirjattu osuus	-61,2	-55,1		
Tilikauden voitto	51,7	49,7	97,4	66,7
Yhteensä	227,1	227,5	221,4	169,8
22. Emoyhtiön osakkeet				
Nimellisarvo 2,00 euroa			kpl	kpl
A-osakkeita (à 10 ääntä)			24 738 893	24 868 893
B-osakkeita (à 1 ääni)			27 890 448	26 515 168
Yhteensä			52 629 341	51 384 061

TASEEN LIITETIEDOT	STOCKMANN-KONSERNI		STOCKMANN Oyj Abp	
	2003	2002	2003	2002
23. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero			58,9	70,7
Vapaaehtoiset varaukset			20,1	
Yhteensä			79,0	70,7
24. Laskennallinen verovelka				
milj. euroa				
Poistoerosta	19,2	22,5		
Vapaaehtoisista varauksista	5,8			
Jaksotuseroista	1,0	0,8		
Yhteensä	26,0	23,3		
25. Siirtovelkojen olennaiset erät				
milj. euroa				
Jaksotetut henkilökulut	30,3	25,1	22,6	17,9
Jaksotetut korkokulut	0,4	0,4	0,4	0,4
Postimyyntiin palautusten jaksotus	1,6	1,6		
Verovelat	9,7	10,3	8,9	8,3
Muut siirtovelat	4,4	8,1	1,6	6,4
Yhteensä	46,4	45,5	33,5	33,1
26. Vieras pääoma				
milj. euroa				
Laskennallinen verovelka	26,0	23,3		
Pitkäaikaiset korolliset velat	48,6	35,8	35,0	35,8
Lyhytaikaiset korolliset velat	16,0	16,9	16,0	16,9
Lyhytaikaiset korottomat velat	163,0	151,9	139,0	132,6
Yhteensä	253,7	227,8	190,1	185,2
27. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut				
milj. euroa				
Annetut vakuudet				
Velat joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöön				
Eläkelainat 31.12.		1,0		1,0
Annetut kiinnitykset		1,8		1,8
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä		1,8		1,8
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Annetut kiinnitykset	1,7	1,7	1,7	1,7
Pantatut arvopaperit	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	1,7	1,8	1,7	1,8
Samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta annetut vakuudet				
Vuokratakaukset			16,4	
Muut takaukset			17,4	1,4
Yhteensä			33,8	1,4
Leasingvastuut				
Tilikaudella 2004 maksettavat	2,9	0,6	4,8	1,7
Myöhemmin maksettavat	0,9	0,8	11,9	8,6
Yhteensä	3,8	1,4	16,7	10,3
Muut omat vastuut				
Siirrettyjen leasing- ja osamaksusopimusten takaisinostovastuu	55,3	63,5	55,3	63,5
Yhteensä	55,3	63,5	55,3	63,5
Vastuut yhteensä				
Kiinnitykset	1,7	3,4	1,7	3,4
Pantit	0,1	0,1	0,1	0,1
Takaukset			33,8	1,4
Muut vastuut	59,1	64,9	72,0	73,8
Yhteensä	60,8	68,4	107,5	78,8

Tilinpäätöksen liitetiedot

TASEEN LIITETIEDOT	2003	2002
Liiketilöiden vuokrasopimukset		
milj. euroa		
Sitovien liiketilöiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat minimivuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	54,1	46,6
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	197,5	134,5
Yli viiden vuoden kuluttua	219,5	182,0
Yhteensä	471,1	363,0

28. Eläkevastuut

Konsernin yhtiöiden eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Ulkomaiset tytäryhtiöt ovat hoitaneet henkilöstön eläkejärjestelyt paikallisen lainsäädännön mukaisesti. Eläkevastuut on kokonaan katettu.

29. Konsernin johdannaissopimukset

milj. euroa	31.12.2003	31.12.2002
Nimellisarvot		
Valuuttajohdannaissopimukset	11,7	11,4
Korkojohdannaissopimukset	35,0	45,0
Markkina-arvot		
Valuuttajohdannaissopimukset	-0,1	0,0
Korkojohdannaissopimukset	-0,9	-0,8

Johdannaissopimukset on tehty suojaustarkoituksessa.

Emoyhtiön voitonjakoehdotus

Konsernitaseen mukaiset jakokelpoiset varat olivat 31.12.2003 227,1 miljoonaa euroa.

Emoyhtiön taseen mukaiset jakokelpoiset varat olivat 31.12.2003 221,4 miljoonaa euroa.

Emoyhtiön taseen 31.12.2003 mukaan seuraavat summat ovat yhtiökokouksen käytettävissä

• käytettävissä olevat voittovarot edellisiltä vuosilta sisältäen käyttörahaston	123 969 228,37
• tilikauden voitto	97 388 841,33
	<hr/>
	221 358 069,70

Hallitus ehdottaa, että mainittu määrä käytetään seuraavasti:

ulkopuolisessa omistuksessa oleville 52 216 341 osakkeelle maksetaan

• vuodelta 2003 osinkoa 0,90 euroa osakkeelta	46 994 706,90
• lisäosinkoa 0,45 euroa osakkeelta	23 497 353,45
• käyttörahastoon ja voittovarojen tilille jätetään	150 866 009,35
	<hr/>
	221 358 069,70

Helsingissä helmikuun 12. päivänä 2004

Hallitus

Lasse Koivu

Erik Anderson

Erkki Etola

Eva Liljeblom

Kari Niemistö

Christoffer Taxell

Henry Wiklund

Toimitusjohtaja

Hannu Penttilä

Stockmann Oyj Abp:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Stockmann Oyj Abp:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelmat, taseet, kasvavirtalaskelmat ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja yhtiön hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka tilivuodelta osoittaa 51.658.635,82 euron voittoa konsernin osalta ja

97.388.841,33 euron voittoa emoyhtiön osalta, on laadittu kirjanpitolaain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitalinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilivuodelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käyttämiseksi on osakeyhtiölain mukainen.

Helsinki 26. helmikuuta 2004

Henrik Holmbom

KHT

Wilhelm Holmberg

KHT

Yhteystiedot

Konsernihallinto

Aleksanterinkatu 52 B
PL 220, 00101 HELSINKI
Puh. (09) 1211
Faksi (09) 121 3101
www.stockmann.fi
Sähköposti: etunimi.sukunimi@stockmann.fi

Toimitusjohtaja *Hannu Penttilä*
Varatoimitusjohtaja *Henri Bucht*,
vastuualue Hobby Hall -ryhmä
Varatoimitusjohtaja *Jukka Hienonen*,
vastuualue tavarataloryhmä

Group Controller *Eija Herttuainen*
Henkilöstöjohtaja *Merja Lönnroth-Laaksonen*
Rahoituspäällikkö *Jutta Tuominen*
Sisäisen tarkastuksen päällikkö *Tapio Helle*
Talousjohtaja *Pekka Vähähyyppä*
Taluspäällikkö *Eva Mansikka-Mikkola*
Tekninen johtaja *Thomas Lönnberg*
Tiedotuspäällikkö *Juhana Häme*
Tietohallintojohtaja *Päivi Hokkanen*
Yhtiön lakimies *Jukka Naulapää*

Tavarataloryhmä

Kutomotie 1 C
PL 147, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5812

Kanta-asiakaspalvelu

Puh. 0203 50203
Sähköposti: kanta-asiakas@stockmann.fi

Ostot

Faksi (09) 121 5960 naisten muoti ja
kosmetiikka, (09) 121 5665 miesten muoti,
(09) 121 5839 naisten asusteet, (09) 121 5299
lasten ja nuorten muoti sekä urheilu,
(09) 121 4241 kodin sisustus ja talous sekä
AKA-paperi, (09) 121 5671 elintarvikkeet,
(09) 121 5995 kulutuselektronikka

Markkinointi

Faksi (09) 121 5512

Johto

Jukka Hienonen, tavarataloryhmän johtaja
Karl Stockmann, Helsingin tavaratalo,
kotimaan tavaratalot
Jussi Kuutsa, ulkomaantoiminnot
Maaret Kuisma, markkinointi
Leena Lassila, ostot: muoti
Lars Eklundh, ostot: muut kuin
muotitavarat, ulkomaantoiminnot
Risto Penttilä, hallinto

Kotimaan tavaratalot ja myymälät

Helsingin tavaratalo

Aleksanterinkatu 52
PL 220, 00101 HELSINKI
Puh. (09) 1211
Faksi (09) 121 3632
Terhi Okkonen, myyntijohtaja

Vienti- ja kotimaan palvelu
Faksi (09) 121 3267
Yrityspalvelu
Faksi (09) 121 3782

Itäkeskuksen tavaratalo

Itäkatu 1-5 C 124, 00930 HELSINKI
Puh. (09) 121 461
Faksi (09) 121 4655
Pirjo Pyykkö, tavaratalon johtaja

Oulun tavaratalo

Kirkkokatu 14
PL 230, 90101 OULU
Puh. (08) 317 9411
Faksi (08) 317 9433
Pentti Korhonen, tavaratalon johtaja

Tampereen tavaratalo

Hämeenkatu 4
PL 291, 33101 TAMPERE
Puh. (03) 248 0111
Faksi (03) 213 3573
Eija Vartila, tavaratalon johtaja

Tapiolan tavaratalo

Länsituulentie 5, 02100 ESPOO
Puh. (09) 121 21
Faksi (09) 121 2269
Heini Pirttijärvi, tavaratalon johtaja

Turun tavaratalo

Yliopistonkatu 22
PL 626, 20101 TURKU
Puh. (02) 265 6611
Faksi (02) 265 6714
Juha Oksanen, tavaratalon johtaja

Akateeminen Kirjakauppa

Keskuskatu 1
PL 128, 00101 HELSINKI
Puh. (09) 121 41
Faksi (09) 121 4245
www.akateeminen.com
Stig-Björn Nyberg, johtaja

Kirjakaupat
Helsingin keskusta, Itäkeskus,
Tapiola, Tampere, Turku

Stockmann Outlet

Kuriiritie 17
01370 VANTAA
Puh. (09) 121 6551
Faksi (09) 121 6549

Stockmann Beauty

Kutomotie 1 C
PL 147, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5812
Raija-Leena Söderholm, johtaja

Myymälät
Kauppakeskus Forum
Mannerheimintie 20
00100 HELSINKI
Puh. 010 850 1026
Faksi (09) 694 0387

Kauppakeskus Jumbo
Vantaanportinkatu 3
01510 VANTAA
Puh. 010 850 1020
Faksi (09) 694 4763

Kauppakeskus Trio
Aleksanterinkatu 18
15140 LAHTI
Puh. 010 850 1023
Faksi (03) 733 4011

Kauppakeskus Aapeli
Kauppakatu 26-30
70100 KUOPIO
Puh. 010 850 1042
Faksi (017) 363 2039

Koulukatu 11
60100 SEINÄJOKI
Puh. 010 850 1032
Faksi (06) 312 6252

Kauppakeskus Koskikeskus
Hatanpään valtatie 1
33100 TAMPERE
Puh. 010 850 1029
Faksi (03) 212 9843

Kauppakeskus Rewell Center
Ylätori
65100 VAASA
Puh. 010 850 1035
Faksi (06) 414 6716

Zara

Z-Fashion Finland Oy
Aleksanterinkatu 52
00100 HELSINKI
Puh. (09) 121 4409
Faksi (09) 121 3632
Kati Varhee, ketjupäällikkö

Myymälät
Aleksanterinkatu 19
00100 HELSINKI
Puh. (09) 253 00300
Faksi (09) 253 00321

Itäkeskus, Itäkatu 1-5
00930 HELSINKI
Puh. 010 850 1120
Faksi (09) 694 0856

Yliopistonkatu 20
20100 TURKU
Puh. 010 850 1130
Faksi (02) 2478 2004

Ulkomaantoiminnot

Yhteiset toiminnot
Kutomotie 1 C
PL 147, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5250
Jussi Kuutsa, johtaja

Venäjä

Moskovan toimisto

ZAO Kalinka-Stockmann
Proezd Olminskogo 3 a
129085 MOSCOW, Russia
Puh. +7 095 974 0122
Faksi +7 095 282 0189
Petri Anttila, Venäjän aluejohtaja

Smolenskajan tavaratalo

Smolenskaya Square, 3
121099 MOSCOW, Russia
Puh. +7 095 785 2500
Faksi +7 095 785 2505
Julia Peskina, tavaratalon johtaja

Tavaratalo Mega Etelä

(avataan huhtikuussa 2004)

Mega Teplyj Stan Shopping Centre
142704 MOSCOW REGION, Russia
Puh. +7 095 980 8282
Faksi +7 095 980 8283
Jussi Tuisku, tavaratalon johtaja

Tavaratalo Mega Pohjoinen

(avataan loppuvuonna 2004)

Mega Khimki Shopping Centre
141400 MOSCOW REGION, Russia
Puh. +7 095 974 0122
Faksi +7 095 784 7383
Jouko Pitkänen, tavaratalon johtaja

Leninski boutique

Leninsky Prospect 73/8
117296 MOSCOW, Russia
Puh. +7 095 134 3546
Faksi +7 095 134 3546

Muotimyyämä

Nevsky Prospect 25
191186 ST. PETERSBURG, Russia
Puh. +7 812 326 2635
Faksi +7 812 326 2635
Rimma Romanova, aluepäällikkö

Supermarket

Finlandsky Prospect 1
194175 ST. PETERSBURG, Russia
Puh. +7 812 542 5452
Faksi +7 812 542 8866

Zara

Mega Teplyj Stan Shopping Centre
142704 MOSCOW REGION, Russia
Puh. +7 095 797 6838
Faksi +7 095 797 6835

Viro

Tallinnan tavaratalo

Liivalaia 53
10145 TALLINN, Estonia
Puh. +372 6 339 500
Faksi +372 6 339 556
Maisa Romanainen, tavaratalon johtaja

Latvia

Riian tavaratalo

13. Janvāra ielā 8
RIGA LV-1050, Latvia
Puh. +371 707 1200
Fax +371 707 3227
Harri Saarto, tavaratalon johtaja

Autoryhmä

Kutomotie 1 A
PL 157, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5401
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@stockmann.fi

Johto

Esa Mäkinen, johtaja
Eero Lemberg, jälkimarkkinoinnin kehitys
Tuija Pesonen, taloushallinto

Ford

Stockmann Auto
Helsinki, Herttoniemi
Valurinkatu 1
00880 HELSINKI
Puh. (09) 121 481
Faksi (09) 121 4848
Mikko Koivunen, myyntijohtaja, Ford

Helsinki, Pitäjänmäki
Kutomotie 1 A
PL 157, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5401
Juha Sandell, myyntipäällikkö

Espoo, Niittykumpu
Kotitontuntie 2
02200 ESPOO
Puh. (09) 121 771
Faksi (09) 121 7740
Tom Mörck, yksikönpäällikkö

Vantaa, Tikkurila
Kuriiritie 19
01510 VANTAA
Puh. (09) 121 6500
Faksi (09) 121 6505
Harri Kalliola, yksikönpäällikkö

Helsinki, Lauttasaari (huoltopiste)
Vattuniemenkatu 27
00210 HELSINKI
Puh. (09) 121 6151
Faksi (09) 121 6163

Turku
Satakunnantie 164
20320 TURKU
Puh. (02) 273 6900
Faksi (02) 273 6940
Matti Ristimäki, johtaja

Volkswagen, Audi

Stockmann
Helsinki, Herttoniemi
Mekaanikonkatu 10
00880 HELSINKI
Puh. (09) 121 721
Faksi (09) 121 7300
Juha Hirvonen, myyntijohtaja,
Volkswagen

Helsinki, Pitäjänmäki
Kutomotie 1 A
PL 157, 00381 HELSINKI
Puh. (09) 121 51
Faksi (09) 121 5281
Jaakko Juvakka, myyntipäällikkö

Helsinki, Pitäjänmäki
(huoltopiste ja korikorjaamo)
Takkatie 7 a
00370 HELSINKI
Puh. (09) 121 645
Faksi (09) 121 6400

Helsinki, Kruununhaka (huoltopiste)
Mariankatu 22
00170 HELSINKI
Puh. (09) 121 5648
Faksi (09) 121 5637

Helsinki, Lauttasaari (huoltopiste)
Vattuniemenkatu 27
00210 HELSINKI
Puh. (09) 121 6151
Faksi (09) 121 6163

Audi

Stockmann
Espoo, Suomenoja
(avataan keväällä 2004)
Martinkuja 6
02270 ESPOO
Puh. (09) 121 781
Faksi (09) 121 7828
Harri Buddas, myyntijohtaja, Audi

Volkswagen

Stockmann
Espoo, Suomenoja
Isonniitynkujat 2
02270 ESPOO
Puh. (09) 121 751
Faksi (09) 121 7559
Jari Hella, yksikönpäällikkö

Vantaa, Veromies (myös AUDI-huolto)
Kiitoradantie 2
01530 VANTAA
Puh. (09) 121 761
Faksi (09) 121 7626
Pasi Järvinen, yksikönpäällikkö

Yhteystiedot

Monimerkkikorjaamo

Stockmann
Rengaspalvelu ja pienkorjaukset
Vantaa, Tikkurila
Kuriiritie 17
01510 VANTAA
Puh. (09) 121 6524
Faksi (09) 121 6521

Varaosien suurasiakasmyynti

(kaikki tuotelinjat)
Helsinki, Pitäjänmäki
Takkatie 7 a
00370 HELSINKI
Puh. (09) 121 645
Faksi (09) 121 6400

Škoda

AutoCenter Stockmann
Tampere, Hatanpää
Lahdenperänkatu 3
33900 TAMPERE
Puh. (03) 3123 4111
Faksi (03) 3123 4129
Martti Ilonen, johtaja

Hobby Hall -ryhmä

Hämeentie 157
00560 HELSINKI
Puh. (09) 777 611
Faksi (09) 7776 1381
www.hobbyhall.fi
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@hobbyhall.fi

Johto

Henri Bucht, toimitusjohtaja
Pekka Polvinen, kaupalliset toiminnot
Seppo Jurvainen, tietohallinto
Kimmo Mäki, logistiikka
Tuomas Sahi, asiakaspalvelu,
kotimaan myymälät
Outi Kuisma, asiakkuuksien kehittäminen
Teija Niemi, talous
Niina Nenonen, ostot

Asiakaspalvelu
Puh. 0106 7722
Sähköposti: asiakaspalvelu@hobbyhall.fi

Logistiikkakeskukset

Tahkotie 2
01740 VANTAA
Puh. (09) 777 611
Faksi (09) 7776 1481

Valimotie 11
01510 VANTAA
Puh. (09) 777 611
Faksi (09) 7776 1597

Kotimaan myymälät

Hämeentie 157
00560 HELSINKI
Puh. (09) 7776 1286
Faksi (09) 7776 1290

Valimotie 11
01510 VANTAA
Puh. (09) 7776 1425
Faksi (09) 7776 1614

Viro

Asiakaspalvelu
Puh. +372 6 339 600
Faksi +372 6 339 603
www.hobbyhall.com
Riitta Kinnunen,
Viron toimintojen päällikkö

Myymälä
Paldiski maantee 102
Rocca al Mare kaubanduskeskus
10149 TALLINN, Estonia
Puh. +372 6 659 065

Latvia

Asiakaspalvelu
Puh. +371 7073 200
Faksi +371 7073 215
Heidi Ruippo, Latvian toimintojen
päällikkö (31.3.2004 saakka)
Reetta von Knorring, Latvian
toimintojen päällikkö (1.4.2004 alkaen)

Liettua

Asiakaspalvelu
Puh. +370 5 210 2555
Faksi +370 5 210 2550
Reetta von Knorring,
Liettuan toimintojen päällikkö

Seppälä

Tikkurilantie 146
PL 234, 01531 VANTAA
Puh. (09) 825 981
Faksi (09) 825 1100
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@stockmann.fi

Johto

Heikki Väänänen, toimitusjohtaja
Jussi Kumpulainen, taloushallinto
Nina Laine-Haaja, myymälätoiminnot
Sinikka Salminen, logistiikka
Tiina Kuusisto, markkinointi
Memme Ilmakunnas, lasten ja
miesten tuotteet, kosmetiikka
Anja Rissanen, naisten tuotteet

Kotimaan myymäläpaikkakunnat

Alajärvi, Espoo (4), Forssa, Hamina,
Haukipudas, Heinola, Helsinki (8),
Hollola, Huittinen, Hyvinkää,
Hämeenlinna (2), Iisalmi, Imatra (2),
Joensuu (2), Jyväskylä (3), Jämsä,
Järvenpää, Kaarina, Kajaani, Kangasala,
Kankaanpää, Karhula (2), Kauhajoki,
Kauhava, Kemi, Kemijärvi, Kempele,
Kerava, Keuruu, Kirkkonummi,
Klaukkala, Kokkola (2), Kotka, Kouvola
(2), Kuopio (3), Kurikka, Kuusamo,
Kuusankoski, Lahti (3), Lappeenranta (2),
Lapua, Laukaa, Lempäälä, Lieksa, Lohja,
Loimaa, Loviisa, Mikkeli, Muurame,
Mäntsälä, Naantali, Nastola, Nivala,

Nokia, Orimattila, Oulu (3), Palokka,
Parainen, Pello, Pieksämäki, Pietarsaari,
Pirkkala (2), Pori (3), Porvoo, Raahe,
Raisio, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi,
Salo, Savonlinna, Seinäjoki (2), Siilinjärvi,
Sodankylä, Sotkamo, Tammisaari,
Tampere (5), Tornio, Turku (5),
Uusikaupunki, Vaasa, Valkeakoski,
Vammala, Vantaa (3), Varkaus, Ylivieska,
Ylöjärvi, Äänekoski.

Viro

Haapsalu, Kohtla-Järve, Narva, Pärnu,
Tallinna (6), Tartto (2), Viljandi

Latvia

Riika (4)

Venäjä

Moskova (avataan huhtikuussa 2004)

Aleksanterinkatu 52 B

PL 220

00101 Helsinki

Puh. (09) 1211

www.stockmann.fi